
VILÁGKÖNYVTÁR

ABE KÓBÓ

A dobozember

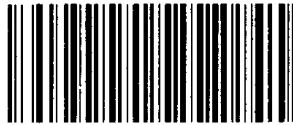
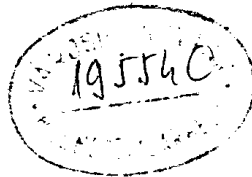

MAGVETŐ KIADÓ, BUDAPEST

ABE KÓBÓ
HAKO OTOKO

Oroszból fordította
ANTAL LÁSZLÓ

A szöveget az eredetivel egybevetette
HORVÁTH LÁSZLÓ

NL0014579

Hako Otoko by Kóbó Abe
©1973 by Kóbó Abe
First published in Japan by Shinchosha

Co.

*Hungarian translation: Antal László,
1978*

*Tegnap megtisztították Uenót a
csavargóktól
180 embert letartóztattak*

Tekintettel arra, hogy a biztonsági szervek a lőfegyverrel elkövetett kegyetlen gyilkossággal kapcsolatos 109. számú ügy tisztázására szólítottak fel, Tokió Ueno kerületének rendőrkapitánysága a tél küszöbén, 23-ára virradó éjjel razziát tartott a csavargók között Ueno parkjában, valamint az uenói pályaudvar és metróállomás környékén. A tokiói kultúrközpont épülete mögött, az uenói parkban, a metróban és más helyeken összesen 180 embert tartóztattak le, akik ellen vádat emeltek kisebb bűncselekményekkel (csavargás, belépési tilalom megszegése) kapcsolatos törvénysértések és az utcai viselkedés (utcán tiltott cselekmények) szabályainak megsértése miatt. Valamennyi letartóztatottat előállították a fent említett rendőrszobában. 4 embert, aki kijelentette, hogy beteg, kórházban helyeztek el, kilencet az agok házában. A többieket szabadon engedték azt követően, hogy kötelezték magukat a csavargás beszüntetésére. De a csavargók már egy órán belül csaknem valamennyien visszatértek korábbi helyükre.

Mi történt velem?

Ezek feljegyzések a dobozemberekről. Egy dobozban kezdem írni őket. Préselt kartonlemezről készített dobozban, amely eltakarja a fejet, és derékig ér.

Ezúttal magam vagyok a dobozember. Tehát egy dobozember egy dobozban ülve megkezdi feljegyzéseit a dobozemberekről.

A doboz elkészítésének módja

Anyaga:

1db préselt kartonlemezről készült, üres doboz;

50x50 cm nagyságú (félleg átlátszó)

polietilén-darab; Körülbelül 2 méter

(vízhatlan) ragasztószalag; Körülbelül 2

méter drót;

Zsebkész (amely segédeszközül szolgál).

(Hogy az ember illő módon legyen öltözve, amikor kimegy az utcára, a fentiekén kívül okvetlenül el kell látnia magát három erős szövetdarabbal s egy pár gumicsizmával.)

A préselt kartonlemezéből készült üres doboz egy méter hosszú, egy méter széles és egy méter harminc magas legyen, így bárkire ráillik. A legjobb szabványdobozt használni, úgynevezett "négyszögletű"-t. Először is, amennyiben a doboz szabványos, úgy könnyű megszerezni. Másodszor, azoknak az áruknak, amelyek esetében szabványos dobozt alkalmaznak, többségükben nincs meghatározott formájuk. Például az élelmiszereknek, amelyek könnyen elvesztik áruformájukat. Ezért meglehetősen erős dobozokat készítenek részükre. Harmadszor, és ez a fő ok, az ilyen dobozt tulajdonképpen lehetetlen megkülönböztetni a többitől. Valóban, legjobb tudomásom szerint, csaknem minden dobozember – mintha valami megegyezés állna fenn köztük – ezt a "négyszögletű" dobozt használja. Ennek oka nyilván az, hogy ha a doboz valamiben elüt, csökkennek a tulajdonos névtelenségének esélyei.

Az utóbbi időben a préselt kartonlemezéből készült dobozokat, még a legközönségesebbeket is, kezdték rendkívül tartósra gyártani, vízhatlan változatban kidolgozni, így azután még az esős évszakban sem kell a dobozt különösebb gonddal kiválasztani. Ellenkezőleg, a közönséges doboz jól

szellőzik, könnyű és kényelmes. Azoknak, akik huzamosabb időn keresztül akarják ugyanazt a dobozt használni, mégpedig minden évszakban, "békafedezék"-et javaslok. Ez egy polietilénnel bevont doboz, amely, mint a neve is mutatja, fokozottan vízhatlan.

A legújabb típusú dobozok fényezettek, mintha zsírréteg vonná be őket, s láthatólag könnyen összegyűlik bennük a statikus elektromosság, aminek következtében hamar porréteg rakódik rájuk, a széleik pedig vastagabbak és egyenetlenebbek lesznek, mint a közönséges dobozokéi. Ez pedig egykettőre szembetűnik.

Nem szándékozom részletesen taglalni a doboz elkészítésének módját, csak annyit mondok el, hogy legelőször azt kell eldönteni, hol lesz a teteje, hol az alja (ki lehet indulni abból, hová van ragasztva a felirat, vagy lehet a doboz leginkább sérült oldalát a tetejének tekinteni – általában ezt mindenki saját belátása szerint dönti el), és az alját le kell vágni. Ha sok a személyes holmi, akkor nem fontos az alját levágni, csak be kell hajtani, s a sarkoknál dróttal vagy ragasztószalaggal odaerősítve polcként lehet használni.

Az eresztékeket a legjobb ragasztószalaggal megerősíteni (a fedél három varratán és minden egyes

bordán).

Különös pontossággal kell kivágni a nézésre szolgáló ablakocskát. Mindenekelőtt a méretét és az elhelyezését kell meghatározni, mivel azonban ez minden ember esetében eltérő, megleégszem azzal, hogy olyan számokat adok meg, amelyek pusztán kiinduló adatoknak tekinthetők. Az ablak felső széle legyen 14 centiméterre a doboz fedelétől, az alsó pedig 28 centiméterre. Az ablak hosszúsága legyen 42 centiméter. Véleményem szerint ezeket a méreteket tekinthetjük ideálisnak. Ha figyelembe vesszük annak a betétnek a vastagságát, amely a doboz szilárdságát biztosítja (én újságot kötözök a fejemre), akkor a doboz fedelétől 14 centiméterre húzódó vonal pontosan a szemöldök szintjén helyezkedik el. Talán úgy tetszik, hogy az ablak nagyon alacsonyan helyezkedik el a dobozon, ám az a helyzet, hogy az embernek mindennapi életében nagyon ritkán kell felfelé néznie. Ezzel szemben lefelé gyakran kell néznie, ezért az ablak alsó szélének elhelyezése nagy jelentőséggel bír. A teljes hosszában kiegyenesedett embernek mintegy másfél méterre kell látnia maga előtt a földet – különben nehéz járnia. Ami az ablak hosszúságát illeti, különösebb indoklás nem szükséges hozzá. Amikor

ennek a meghatározásával foglalkoztam, csak azzal törődtem, hogy a doboz szilárdságát megőrizzem, és megakadályozzam, hogy ki-be járjon rajta a szél. Amennyiben a doboznak nincs feneke, az ablak lehet kisebb is.

Ezen túlmenően, hogyan erősítsük fel a félig átlátszó polietilén rolót? Ennek szintén megvan a maga titka. Legjobb a polietilén rolót kívül ragasztószalaggal odaerősíteni az ablak felső széléhez, hogy szabadon lógjon – eközben ne felejtjük el a polietilént hosszában gondosan kettévágni, hogy a roló két félből álljon. Még elképzelni is nehéz, milyen rettentő nagy szolgálatot tehet ez az apró fogás. A roló mindkét felének egyformának kell lennie, s az egyiknek két-három milliméternyire rá kell a másakra feküdnie. Ha a doboz függőleges helyzetben van, a roló zsaluként szolgál – senki sem nézhet be. Ha a ládát kissé megdöntjük, a roló két fele között rés képződik, s így látni lehet, mi történik odakinn. Egyszerű, ugyanakkor rendkívül finom alkalmatosság – ezért kell a polietilén kiválasztását különös figyelemmel megejteni. Kívánatos, hogy lehetőleg tartós és hajlékony legyen. Az olcsó polietilén, amelyik a hőmérséklet csökkenésekor átmenetileg megmerevedik, természetesen kellemtelenséget okoz. Még kevésbé

alkalmas a vékony, gyenge polietilén. A polietilén szilárdságának és rugalmasságának olyannak kell lennie, hogy a doboz dőlésszögének megváltoztatásával szabadon lehessen szabályozni a rés szélességét, s ne kelljen szenvedni minden szélfúvástól. A dobozember számára az a rés a polietiléne ténylegesen a szem közszemlére tételét szolgálja. Tehát semmi esetre sem lehet palánkon fúrt lyukhoz hasonlítani, amelyen keresztül leselkedni szoktak. A kivágás szélességének növelésével vagy csökkentésével a dobozember tökéletes világossággal fejezheti ki, hogyan viszonylik a történetekhez. Persze nem jóindulatúan. Tekintete inkább komor, fenyegető. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a védtelen dobozember számára ez a tekintet az önvédelem csekély számú eszközeinek egyike. Szeretnék olyan emberrel találkozni, aki szenttelen marad, amikor rám pillant.

Abban az esetben, ha a dobozember gyakran kerülne utcai tolongásba, nem árt lyukat fúrni a doboz oldalfalaira sem. Ezeknek a lyukaknak, amelyeket vastag kötőtűvel fúrunk ki, 15 centiméter átmérőjű kört kell alkotniok, s egymástól olyan távolságra kell lenniök, hogy ne veszélyeztessék a doboz szilárdságát. E lyukak további lehetőséget nyújtanak a

szemlélődésre, ezenkívül pedig segítenek a hang irányának meghatározásában. A lyukakat célszerű belülről kifúrni, így a kívül keletkező egyenetlenségek, noha a doboz külsejét tönkreteszik, megakadályozzák, hogy az eső befolyjon.

S végül itt a drót. Öt, tíz és tizenöt centiméteres rövid darabokra vágjuk, s a végeket ellenkező oldalra meghajlítva kampókat csinálunk belőlük. A holmik mennyiségét odabenn minimálisra kell csökkenteni, de vannak azért nélkülözhetetlen dolgok, amelyeknek mindig kéznél kell lenniök, amelyek nélkül egyszerűen nem lehet boldogulni: tranzisztoros rádió, csésze, termosz, zseblámpa, törülköző, egy doboz az apróbb holmiknak.

A gumicsizma szükségességét aligha kell magyarázni. Fő, hogy ép legyen. Az erős szövet arra szolgál, hogy a derék köré csavarva csökkentse az űrt a test és a doboz között, meg arra, hogy a doboz biztosabban üljön. Ha három rétegben csavarjuk fel, s elől bevágást eszközlünk rajta, akkor nem zavar a mozgásban. Nem okoz kényelmetlenséget a természetes szükségletek kielégítésénél sem.

Mi történt A-val?

A dobozt megcsinálni nem nehéz. Egy óra sem kell hozzá. De ahhoz, hogy valaki magára öltse, és dobozember legyen, nos, ahhoz nem kis bátorságra van szükség. Abban a pillanatban, amint az ember belemászik a semmilyen tekintetben sem feltűnő, közönséges kartondobozba, és kimegy az utcára, eltűnik az ember is, a doboz is, és egy tökéletesen új lény jelenik meg. A dobozember az utálat mérgezett légkörében él. Bizonyos fokig ugyanilyen utálat övezi a mutatóvénusz bódé cégtáblájára festett medveférfit meg kígyónőt is. Csakhogy a belépődíj lefizetése után ez az utálat így vagy úgy közömbösítődik. Az a mérges légkör viszont, amely a dobozembert övezi, nem ilyen ártalmatlan.

Nyilvánvalóan ilyen lettél, mielőtt még eljutottak volna hozzád a dobozemberről szóló hírek. Meg nem is volt szükség a rólam szóló hírekre. A helyzet az, hogy nem én vagyok az egyetlen dobozember. Igaz, statisztikák nincsenek, de van rá közvetett bizonyíték, hogy az ország legkülönbözőbb területein rejtőznek dobozemberek, nem is kevesen.

Mindazonáltal még sohasem hallottam, hogy a dobozember vitatéma

lett volna. Mintha mindenki egyetértett volna abban, hogy nem törí meg a hallgatást a dobozemberek körül.

Én viszont láttam mindenkit ...

Elég, ha az ember tudatlannak tetteti magát. A dobozembert nem könnyű észrevenni, az igaz. A viadukt alatti vagy a nyilvános illemhely mögötti szeméthez hasonlít. De nem észrevenni még nem jelenti azt, hogy nem lehet meglátni sem. A dobozember nem olyan ritka jelenség, így aztán tetszés szerinti alkalom nyílhat a vele való találkozásra. Te is láttad őt minden bizonnyal, nem is egyszer. De nagyon jól megértem azt a vágyadat, hogy ne kelljen elismerned. Egyébként nem te vagy az egyetlen, aki, ha találkozol vele, úgy tesz, mintha nem látná. S még ha minden hátsó gondolat nélkül teszel is így, ösztönösen, érezhetően önkéntelenül el akarod fordítani a tekintetedet. Ez elkerülhetetlen. Olyan ez, mint mikor valaki késő éjjel sötét szemüveget tesz fel, vagy álarccal fedi el arcát, vagyis valami bolond dolgot forgat a fejében, vagy ő maga fél – más magyarázat nincsen. Még inkább így vagyunk az olyan emberrel, aki teljes egészében dobozba rejti magát. Mindenki gyanakszik rá, s ezzel szemben nincs helye semmi ellenvetésnek.

De hát ki is az, mindettől függetlenül, aki dobozember akar lenni, mi indítja

erre? Lehet, hogy amit mondok, nem látszik valószínűnek, de van jó néhány indíték, sok jelentéktelen eset, amely idevezethet. Az indíték lehet teljesen észreveghetetlen, olyasmi, amely az első pillantásra nem is látszik indítéknak. Itt van például, ami A-val történt.

Egyszer A ablaka alatt egy dobozember telepedett le. Bármennyire kerülte is A, hogy ránézzen, mégis szüntelenül a dobozemberre tévedt a tekintete. Bármennyire iparkodott is, hogy ne vegyen róla tudomást, nem sikerült neki. Az első érzés, ami A-t hatalmába kerítette, harag volt és megrökönyödés – egy ember törvénytelenül behatolt a tulajdonába –, valamint düh és felháborodás töltötte el amiatt, hogy egy idegen férkőzött be hozzá. Mégis úgy határozott, hogy egy ideig vár, nem csinál semmit. Hadd végezze el helyette a munkát a szószátyár szemetes, aki minden reggel kiüríti a szemetosládákat. De bármennyire várta is A, senki sem mutatott hajlandóságot arra, hogy hozzányúljon ehhez a valamihez. A a házfelügyelőhöz fordult, de eredménytelenül. Lehet, hogy a dobozembert csak az ő szobájából lehet látni, s azok, akiknek nem tűnik a szemébe, aligha

foglalkoznak vele. Általában mindenki szívesen tesz úgy, mintha nem látná őket.

Végül A elhatározta, hogy a rendőrséghez fordul. Amikor a helyszínrre kiszálló rendőr, akinek az arcán gondterheltség tükröződött, azt javasolta, hogy tegyen írásos bejelentést az okozott kárról, A először érzett valami félelemhez hasonlót.

“Persze nézze csak, egyszerűen meg is mondhatja neki, hogy hordja el magát.”

A rendőrnek ez az odavetett rosszindulatú megjegyzése végül arra készítette, hogy döntsön. Útközben, a rendőrségről hazafelé menet, elment a barátjához, és elkérte a légpuskáját. Hazatérve rágyújtott egy cigarettára, megnyugodott, azután minden elővigyázatosság nélkül kinézett az ablakon, amelyen korábban csak lopva pillantott ki. Nyilván teljesen véletlenül történt, hogy a dobozember azzal az oldalával állt feléje, amelyiken az ablakkivágat volt. Mindössze három-négy méter választotta el őket egymástól. A dobozember A zavarának láttán a dobozt kissé oldalt döntötte, mire az áttetsző polietilén roló, amely az ablakot fedte, közepén szétnyílt, s a doboz mélyéből egy zavaros, fehéres szempár tekintett fürkészőn A-ra. A-nak fejébe szaladt a

vér. Kicsapta az ablakot. Egy golyót rakott a légpuskába, s célzott.

Hová lőjön? Ilyen kis távolságról a szemébe is beletalálhat. Viszont abból mennyi bonyodalom származhat! Tökéletesen elég értésére adni, hogy máskor ne mutatkozzon itt. Milyen helyzetet foglal el ez az ember a dobozában? Míg A elképzelte a teste körvonalait, ujja, amely görcsösen tapadt a ravaszra, remegni kezdett. Az lesz a legjobb, ha a pusztá fenyegetés kényszeríti távozásra, s egyáltalán nem kell lőni. Semmi kedve vért ontani, egy cseppet sem. De ne kelljen a végtelenségig várni. És ha kitalálta, hogy ez csak üres fenyegetés? Mindegy, visszalépni már késő. A, bár ideges volt, elhatározta, hogy még vár egy keveset. Haragja ismét feltámadt. Az idő felhevült és fellobbant. Meghúzta a ravaszt. A puska s utána a doboz is, olyan hangot adott, mint amikor vizes nadrágon végighúznak egy esernyőt.

S abban a pillanatban a doboz magasra felszökkent. Bármennyi erőfeszítést fektettek is abba, hogy a dobozt állóképessé tegyék a mechanikai károsodásokkal szemben, a préselt karton mégiscsak karton. S noha az egész felszínen eloszló nyomást sikeresen állja, a pontszerű nyomásnak nem tud ellenállni. Az ólomgolyó tehát

kétségtelenül befúródott az ember testébe. De jajgatást, sőt még csak nyögést sem lehetett hallani, amint azt A várta volna. A dobozból, amely, miután felszökkent, ismét mozdulatlanul állt, csak valami rémítően csendes, szinte észrevehetetlen mocorgás hallatszott. A megzavarodott. Néhány centiméterrel balra és lejjebb célzott annál a vonalnál, amely összekötötte a kis ablak jobb felső és bal alsó sarkát. Nyilvánvalóan a bal vállat találta el. De az sincs kizárva, hogy szégyenérzete miatt teljesen elhibázta a célt. Nem, a hatás nagyon is erős volt. Szörnyű gondolata támadt. Egyáltalán nem biztos, hogy a dobozember arccal A felé fordulva tartózkodott a dobozban. A testtartását is lehetetlen megállapítani, mert törzsének alsó része erős szövetbe van csavarva. Minden további nélkül kiderülhet, hogy lábát keresztbe téve ült. Akkor viszont nincs kizárva, hogy a lehető legrosszabb történt – a golyó a vállat épp hogy súrolva a nyaki verőeret találta el.

A szája gémberedésig feszült. Álombeli menekülés. Reménykedve várja a következő mozdulatot. Nem mozdul... de igen... csakugyan mozog. Nem úgy, mint a másodpercmutató, de gyorsabban, mint a percmutató. A doboz dőlése csakugyan fokozódik. Talán a földre esik? Serregés hallatszik, mint

mikor száraz agyagot dörzsölnek széjjel. A dobozember hirtelen feláll. Milyen magas! Egy hang: mint amikor nedves ponyvasátorra csapnak. Lassan megfordul, halkan köhécsel, és kinyújtózik. Elindul, a doboz kissé dülöngél jobbra-balra. Úgy látszik, az ember valamelyest előrehajolt – bizonyára a rémülettől görnyedt meg. Úgy tűnik, elhaladtában dünnög valamit, de meghallani nem sikerül. Végigmegy a ház mellett, ki az utcára, s a sarkon befordulva eltűnik.

A-ban kellemetlen utóíz maradt amiatt, hogy nem sikerült meglátnia, milyen volt a dobozember arckifejezése.

Lehet, hogy lelkiállapota volt benne ludas, de A-nak úgy rémlett: a föld feketébb azon a helyen, ahonnét a dobozember elment, mint körülötte. Öt eltaposott cigarettavég. Üres üveg, benne papírból összecsavart dugó. Az üvegben két pók. Az egyik láthatólag döglött. Összegyűrt csokoládépapír. És ugyanott három sötét folt egy sorban, mindegyik akkora, mint a nagyujj körme. Talán vér? Nem, valószínűleg nyál. Mindenesetre a célt sikerült elérnie.

Nem telt bele két hét, s A kezdett megfeledkezni a dobozemberről. Az újonnan felvett szokásoktól mégsem szabadult: ösztönös félelemből többé nem a keskeny mellékutcán át ment munkába,

pedig ez volt a legrövidebb út az állomáshoz. Mindennap reggel az ágyból felkelve és este hazatérve legelőször az ablakhoz megy, és kitekint. Talán ha el nem határozta volna, hogy új hűtőszekrényt vásárol, előbb-utóbb feltétlenül megszabadult volna ettől a rögeszméjétől...

Mi sem természetesebb, mint mélyhűtőrésszel ellátott hűtőszekrényt vásárolni. Csakhogy a hűtőszekrény préselt kartonból készített dobozba van csomagolva. Mégpedig megfelelő méretűbe. Alighogy kikerült belőle a tartalma, és üres lett, egyszeriben felmerült a dobozember emléke. A csattanást hallott, mintha ostorral pattintottak volna. Úgy tűnt, a kéthetes távolból visszatért a légpuska golyója. A össze-zavarodott: szilárdan elhatározta, hogy kidobja a dobozt. Ehelyett azonban elkezdte buzgón mosni a kezét, fújni az orrát, öblögetni a száját. A visszatért golyó kétségkívül a koponyájába fúródott, és mindent felforgatott benne. A, félénken körülkémelve, leengedte a rolót, és bemászott a dobozba.

A dobozban sötét volt, és az impregnálószer édeskés illata terjengett. Ám valahogy igen kellemes volt benne üldögelni. Mintha valami megfoghatatlan visszaemlékezés kerítette volna hatalmába A-t. Kedve lett volna a végte-

lenségig a dobozban ücsörögni. Ám igen hamar feleszmélt, és kimászott belőle. Mivel érezte, hogy egyre állhatatosabb vonzást gyakorol rá, elhatározta, hogy leszámol vele, de csak később.

A következő napon A, hazatérve a munkából, kényszeredetten mosolyogva ablakot vág a dobozra, s magára ölti, ahogy azt a dobozember tette. Aztán nyomban ledobja magáról a dobozt, nem, ez nem tréfadolog. Maga sem érti, mi történt. De heves szívdobogása valami veszélyt sejtetett. Durván, de nem annyira, hogy tönkregye, a szoba sarkába rúgta a dobozt.

A harmadik napon A kissé megnyugodott, és a dobozra vágott ablakon keresztül kezdte nézegetni a szobát. S már nem tudott visszaemlékezni arra, ugyan mi ijesztette meg akkor este. Érti, hogy valami változás ment végbe benne. De ennek a változásnak csak örül. Körülötte minden megszabadult az érdességtől, simának és kereknek látszik. A szokásos és első pillantásra oly visszataszító foltok a falon... A rendetlenül felhalmozott régi újságok... az elgörbült antennájú hordozható televízió... rajta üres húskonzerves doboz, púpozottan teletömve cigarettavéggel.

Először vette észre, hogy mindezek a tárgyak korábban az idegeit borzolták, s

arra kényszerítették, hogy öntudatlan feszültségben éljen. Nyilvánvalóan félre kell tenni a dobozzal szembeni elfogultságát.

A következő nap A már úgy nézte a televíziót, hogy magára húzta a dobozt.

Az ötödik naptól kezdve, ha otthon volt, úgyszólván már sohasem mászott ki a dobozból, hanem szüntelenül abban tartózkodott, s csak azért vette le, hogy egyen vagy a szükségét elvégezze. És egyelőre még nem aludt benne. Érzett ugyan némi zavart, de azt nem, hogy rendellenesen cselekszik. Sőt mindaz, amit csinált, természetesnek és kellemesnek bizonyult. Még a magányosságot is, ami korábban kínzó-nak tetszett számára, most éppen ellenkezőleg, boldogságnak érezte.

A hatodik nap. Az első vasárnap. Senkit nem vár, és maga sem szándékozik kimenni a házból. Már reggeltől kezdve a dobozban van. Nyugodt, békés, de valami hiányzik. Végül a nap második felében megérti, mire van szüksége. Kimegy az utcára, és sietve bevásárol. Éjjeliedény, zseblámpa, termosz, élelmiszeres kosár, amelyet piknikekre visznek magukkal az emberek, ragasztószalag, huzal, kézi-tükör, hétszínű filctoll, mindenféle készétel. Hazatérve felszerelte a dobozt a ragasztószalag és a drót segítségével,

majd fogta a többi vásárolt holmit, és azokkal együtt elrejtőzött odabenn. Ellátta magát minden szükségessel –élelemmel és használati tárgyakkal egyaránt. A doboz belső falán (ha arccal az ablak felé áll az ember, a bal oldalon) A felakasztotta a kézitükröt, és a zseblámpa fényénél zöld filctollal befestette az ajkát. Azután széles köröket rajzolt a szeme köré a szivárvány mind a hét színével, kezdve a vörössel. Ezáltal elvesztette emberi jellegét, s inkább halra vagy madárra emlékeztetett. Arca egy sportpályához lett hasonlatos, már amilyennek a pálya egy helikopterből látszik. S rajta az ő hanyatt-homlok rohanó apró alakja. Nem lehetne úgy kifesteni egy arcot, hogy ennél jobban illene a dobozhoz. A végül úgy érezte, hogy megbarátkozott azzal, ami elidegeníthetetlen része lett. S első ízben aludt el a dobozban, a falnak nekidőlve.

A következő reggel (közben éppen egy hét múlt el). A magára öltötte a dobozt, kiment az utcára, és többé nem tért haza.

Ha A-nak egyáltalán szemrehányást lehetett tenni, legfeljebb azért, hogy valamivel elevebben képzelte el

magának a dobozember lényét, mint mások. Nincs jogom csúfolódní rajta. Rajzoljon bárki csak egyszer is képzeletben egy névtelen várost, amely csak névtelen lakosok számára létezik. E városban a házak ajtóí, ha egyáltalán ajtónak lehet nevezni őket, szélesre vannak tárva mindenki előtt. A barátod minden ember, s nem kell mindig résen lenni. Járj a fejedén, aludj a járdán, senki nem vet meg. Nem kell külön engedély ahhoz, hogy megszólíthass egy embert. Ha gyönyörködni akarsz saját énekedben, énekelj csak, ahol jólesik, és ameddig jólesik. S ha befejezted, mindig elvegyülhetsz az utcán hömpölygő névtelen tömegben. Nos, aki csak egyszer is álmodozik erről, arra mindig leselkedik a veszély, amit A nem tudott legyőzni.

Ezért a dobozemberre fegyvert fogni legalábbis elhamarkodott dolog.

Az elővigyázatossági
rendszabályok – minde-
nekelőtt

Lehet, hogy ismétlem magam – én most dobozember vagyok. És itt szeretnék röviden magamról mesélni.

Szóval most éppen írom ezeket a feljegyzéseket, miután az eső elől a csatorna partján egy híd alatt rejtőztem el. A hídon át halad a prefekturális autópálya. Egy nem feltétlenül pontos óra kilenc tizenötöt vagy kilenc tizenhatot mutat. Az eső reggel óta szakad, s a fekete, esti égbolt csaknem a földön húzza köntöse szegélyét. Ameddig a szem ellát, mindenütt a halászszövetkezetek raktárai és farakásai húzódnak. Körös-körül nincs egyetlen ház, nincs egy eleven lélek. Nem jut el ide a hídon száguldó kocsik fényszórójának fénye sem. Csak a zseblámpa világít nekem, amely a doboz mennyezetén függ. Lehet, ezért van az, hogy a golyóstollal írt hieroglifák, amelyeknek tudomásom szerint zöldeknek kellene lenniök, csaknem feketéknek látszanak.

Az esőnek a parton ázott kutyaszága van. Az apró, szitáló cseppek szétszóródnak minden irányban, pontosan úgy, mintha egy porlasztóból fröcskölnének elő, így aztán az a hely, ahol elrejtőztem, nem ment meg tőlük. A híd ívtartói nagyon magasan vannak. Nem, ez a hely nemcsak hogy alkalmatlan rá, hogy az ember iderejtőzzön az eső elől, hanem ilyen időben ilyen helyen lenni teljesen természetellenes a dobozember

számára. Már pusztán az is, hogy a zseblámpámat használom, értelmetlen pazarlás. A hozzám hasonló hajléktalan emberek megelégszenek azzal, amit az utcán sikerült felszedniök, s amit nem szednek fel, a nélkül megvannak. Márpedig nem használt elemek, magától értetődően, nem hevernek az utcán. Megengedhetetlen fényűzés a zseblámpát csak azért égetni, hogy holmi feljegyzéseket írjon az ember. Az utóbbi időben megnőtt az utcai lámpák száma is, maguk a lámpák fényesebbek lettek, a villanykörték erősebbek. S ha az ember úgy helyezkedik el az utcai lámpa alatt, hogy védve legyen az esőtől, akkor minden további nélkül még újságot is lehet olvasni.

Én pedig valami miatt már több mint két órája ülök egy ilyen dobozember számára alkalmatlan helyen. Először meg kell magyaráznom, miért került erre sor. Igaz, bármennyire iparkodom is megmagyarázni, nem vagyok meggyőződve róla, hogy sikerül majd meggyőzőnöm téged. Egyszerűen nem hiszel nekem. De ha nem is hiszel, a tények elől nem szökhetsz meg. Az a helyzet, hogy a dobozom el van adva. Találtam egy vevőt, aki szép pénzt ad érte: ötvenezer jent. S most e miatt az üzlet miatt ülök itt, a vevőre várva. Te nem hiszel ebben, s én is csak félig

hiszek, félig meg kételkedem. Valószínűtlen történet, nem igaz? Nehéz elképzelni, mi vezetheti azt az embert, aki annyira szeretné megszerezni ezt a viseltes kartondobozt, hogy kész ekkora pénzt kiadni érte.

S én miért fogadtam el az ajánlatát, noha nem hittem benne? Egyszerű az ok. Nem volt indokom a kétkedésre, ez a magyarázat. Olyan ez, mint amikor megállsz, mert az út szélén csillogó tárgyat vettél észre. Az én vevőm úgy csillogott, mint a sörösflaskó üvegcserepe, amikor ráesik a lemenő nap sugara. Te persze tudod, hogy az üvegcsérépnek nincs semmi értéke, de a felületén megtörő fénysugár csodálatos szépséget kölcsönöz neki. Hirtelen az az érzésem támad, hogy tekintetemmel egy más időbe hatoltam be. A lába különösen szép volt, bájos és arányos: távolba futó sínpár egy dombról nézve. Könnyű, fiatalos járása volt, a végtelenségig lehetett nézni, akár az áttetsző, végtelen égboltot. Nem volt ok a bizalomra, de ugyanakkor nem volt a kétkedésre sem. Nyilvánvalóan a lába fegyverzett le.

Most persze bánom. Bár helyesebb így mondani: lelkileg nyomaszt az előérzet, hogy át kell élnem a megbánás fájdalmát. Siralmas állapot. Bárhonnan nézzem is, viselkedésem nem jellemző a

dobozemberre. Engem mintha megfosztottak volna az ő alapvető kiváltságaitól. Természetesen van reményem, de ez a remény annyira megfoghatatlan, hogy még a legérzékenyebb analizátor sem képes kimutatni. Talán a dobozban valamiféle változások kezdenek végbemenni? Nincs kizárva. Valóban úgy tűnik, hogy mióta ebbe a városba vetődtem, a doboz könnyen sérülő és törékeny lett. Ez a város valóban ellenséges érzelmekkel viseltetik irántam.

Igaz, jobbra az ő útmutatása szerint választottam ezt a helyet, de magam tettem rá célzást. A rám leselkedő veszélynek egyidejűleg őt is fenyegetnie kell. A hídnál Dzidzo, a gyermekek és utasok védelmezője áll kőből kifaragva, vörös flanelkötény övezi. Bizonyára egy vízbe fulladt gyermek emlékére állították. Valamivel feljebb, az ár irányában, a kikötő felé ereszkedő kőlépcsőknél hatalmas, szemmel láthatólag nemrégiben felállított tábla áll, amelyre fehér festéssel írták fel, hogy itt tilos a fürdés. Még jó, hogy a polietilén rolót eláztatta az eső, s így nem emlékeztet többé zúzmarás ablakra – teljesen átlátszó lett. A csatornát határoló betongát vonala pontosan rézsút szeli át az ablakot. A kikötőben kis teherhajó áll, szüntelenül rázkódik

csendes döcögéssel, küzd a hatalmas árral, amely kész elszakítani láncát. A hajó halottsápadt fényszórója halványan megvilágítja a gát mentén húzódó gyalogutat, ha valaki végigmegy rajta, azonnal észreveszi a hajót, mint tintafoltot a világos ruhán.

Most macska szeli át derékszögben a gyalogutat. Otthontalan macska, sáros és borzas. Láthatólag hamarosan kölykeznie kell, fel van fújódva, mint az ikrás hering. A fülét bizonyára a dulakodásokban megtépték. Még ilyen apróságokat is észreveszek, noha egész idő alatt írok, megszakítás nélkül. Az idegeim tehát rendben vannak. Ha valaki arra készül, hogy váratlanul toppanjon be ide, aligha sikerül.

Persze az a legjobb, ha egyedül jön, ahogy megegyeztünk. Ötvenezer a dobozért, sehogy sem tudom megérteni, s nem természetes az sem, hogy beleegyezett az adásvétel e helyen történő lebonyolításába. Nincs ok bizakodni, de nincs ok kételkedni sem. Nincs ok kételkedni, de nincs ok bizakodni sem. Vékony, halvány választóvonal, csaknem áttetsző. Mindenesetre az óvatosság határát mintha nem kellene átlépni. Ez a védekezés egyetlen eszköze. Ha valami előre nem látott dolog történik, megmaradnak ezek a feljegyzések: ez lesz a tárgy

bizonyíték. Halál van sokféle, de egyet mondhatok, bennem még a gondolata sem fordul meg annak, hogy az életemet öngyilkossággal végezzem. S ha meghalok, akkor szó sem lesz öngyilkosságról, gyilkosság lesz az, még akkor is, ha hasonlítani fog az öngyilkossághoz. Bármennyire megvetettem is az embereket, bármennyire iparkodtam is elrejtőzni előlük a dobozban, nem szabad elfelejteni, hogy a dobozember kü...

(A mondat azért szakadt félbe, mert kifogyott a tintám. Eltelt két és fél perc, amíg az apróságokat tartalmazó dobozból kikerestem egy ceruzavéget, és kihegyeztem. Szerencsére még nem öltek meg. Bizonyítékul szolgálhat az, hogy bár a golyóstollat ceruzával helyettesítettem, a kézírás az előbbi maradt.)

Igen, de milyen szót kezdtem el írni? Ott álltam meg, hogy "kü..." Lehet, ezt akartam írni: "...a dobozember különbözik az egyszerű csavargótól." Igaz, az emberek nem tudnak olyan világos határt vonni köztük, mint amelyet maga a dobozember képes. Csakugyan van jó néhány közös vonásuk. Például nincsenek igazolványaik, sehol sem

dolgoznak, nincs állandó lakhelyük, ismeretlen a nevük és a koruk, evésüknek és alvásuknak nincs meghatározott ideje és helye. Azután... igen, nem nyiratkoznak, nem mosnak fogat, ritkán mennek fürdőbe, az élethez úgyszólván nincs szükségük pénzre és így tovább és így tovább...

A koldusok és a csavargók is pontosan tisztában vannak azzal, miben különböznek a dobozembertől. Hányszor indítottak engem keserű elmélkedésre. Ha adódik alkalom, még írok erről. Például mindig rendkívül ellenségesen viseltettek irántam a legnyomorúságosabb koldusok. Ha úgy esett, hogy olyan területhez közeledtem, ahol ők telepedtek meg, nem közönybe ütköztem a részükről, hanem éppen ellenkezőleg, a legaktívabb gyűlöletbe. Leplezetlenebb ellenségességgel fogadtak, visszataszítóbb szidalmakat zúdítottak rám, mint azok, akiknek házuk van, és becsületesen megkeresett pénzből élnek. Még sohasem hallottam, hogy egy koldusból dobozember lett volna. Igaz, a dobozember sem akar társulni a koldussal. Általában azonban egymás mellett állunk. Ezért nem kell a koldusokat lenézni. Bármily furcsa, de még a koldusok is a város lakói közé tartoznak, ezért dobozemberré válni számukra annyi, mint a koldusok

színvonalánál alacsonyabbra süllyedni.

A dobozember krónikus betegsége a túlzott érzékenység. A legkisebb elhajlás a föld tengelyétől felkavarja, akár a tengeri betegség. Nem tudom, mi az oka, de ez az egyetlen, amiben egyáltalán nem hasonlít a szokványos szerencsétlen flótásokra. Én még sohasem szégyelltem a dobozomat. Sőt úgy látom, hogy a doboz nem zsákutca, amelyben végül is elrejtőztem, hanem szélesre tárt kapu egy másik világra. Nem tudom, milyenre, de valamilyen másik világra, erre próbálom rábeszélni magam, s miközben nehezen birkózom az émelygéssel, az ablakon keresztül figyelem, mi történik odakint, s nekem ez a világ látszik zsákutcának. De rendben van, elég a pánikhangulatból. Azt akarom, hogy valami a lehető legvilágosabb legyen: még egyáltalán nem akarok meghalni.

Kissé már késik. Talán megszegi az ígéretét? Hét szál gyufám maradt. Milyen utálatos ez az átnedvesedett cigaretta.

Ígéret?

Egy korty whiskyvel öblítem le. Kevés maradt, kevesebb az üveg egyharmadánál.

De mindegy. Ha becsapott is, mi csodálkoznivalóm van rajta? Ellenkezőleg, akkor lennék meglepve, ha megjelenne, ahogy ígérte. Csak egytől

félek: nem csapott be, pedig azt vártam, viszont nem jön el személyesen. Olyan előérzetem van, hogy így is lesz. Maga helyett valaki mást küld. Tűnődöm rajta, ki lehet az a másik. Végső fokon ezek az aljasok összejátszanak. Elhatározták, hogy ő, a lány játssza a csalétek szerepét, ezért idecsalt engem, és itt, a híd alatt a másik férfi leszámol velem. Amennyiben arra születtem, hogy "gyilkosság áldozata" legyek (s ez egészen természetes, a dobozember egyértelmű valami nem létezővel, ezért a megölése nem számít majd gyilkosságnak), automatikusan a másik fél a "gyilkos". De egyáltalán nem biztos, hogy az események az én hangulataimnak megfelelően alakulnak. Magam is kész vagyok arra, hogy ököllel fogadjam azt a másikat. A vizes lejtő elég meredek, s mi sem könnyebb, mint legurulni rajta. Igaz, nincs kizárva, hogy ő erősebb nálam. Viszont lehetséges lenne, hogy ellentétben azzal, amit most érzek, a lelkem mélyén egyszerűen a halálra vágyom?

Gyilkossághoz alkalmasabb időt és helyet nem is lehetne találni. Nem is szólva a dagály hevességéről. Az esetlen, régi építésű, szinte elhízott híd olyan, mint az utolsó akadály, amit a dagály idején felduzzadó, tölcsér alakú csatornatorkolat legkeskenyebb részére

Építettek. Hogy a hajók elmelessenek
alatta, a híd középső része hagyma
alakban meredeken meghajlik, s ezért az
ívtartók még az alapozásnál is rendkívül
magasak. Igaz, a dobozembernek, aki a
csigához hasonlóan vízhatlan házikójával
utazik, nincs miért különösebben
nyugtalanodnia, ha csak a híd magas
ívtartóiról vagy a ferdén vágó esőről van
szó. Hát talán a doboz hibája, hogy az
igazi házaktól eltérően nincs benne
padló? Ha ömlik az eső, és a szél is fel-
támad, a dobozban úgymint lehetetlen
tőlük megmenekülni. Következésképpen,
ha megfontoljuk, épp a padló hiánya
teszi lehetővé, hogy a nedvességre
ügyet sem vetve, közvetlenül a tenger-
parton állapodjon meg az ember, s ott
változtassa szüntelenül a helyét. Ha a
dagályhoz még eső is járul, s a vízszint
hirtelen megemelkedik, másik helyet
választhat – csak arra kell vigyáznia,
hogy a víz be ne folyjon a gumicsizmába.
Ezt a szabadságot és könnyedséget soha
nem értheti, aki maga sohasem próbált
hasonló módon élni. Semmi baj, a
dagálynak hamarosan vége. Attól pedig
nem kell tartani, hogy a víz szintje
magasabbra emelkedik a mostaninál. A
pakurában rothadó moszatok fekete
zónája, amely a gát mentén húzódik,
vonalzóhoz hasonlóan két részre osztja a
tájat – fentre és lentre.

Minden irányból fekete hullámok hömpölyögnek, s elnyomják a víz színén úszó könnyű tajtékot. A híd pilléreinél keletkező hatalmas és kisebb szabálytalan örvények – piszkosak, mintha melaszt oldottak volna fel bennük – fokozatosan szabályosabb formát vesznek fel. Itt nem különösebben mély a víz, de a faláda- és bambuszból font halaskosár-roncsok meg a műanyag vödrök veszedelmesen közelednek az örvényhez, s amikor az hirtelen magához ragadja őket, örületes forgásba kezdenek, majd egyszer csak leállnak, s a tölcsér elnyeli valamennyit.

Na igen, végső esetben ezt a füzetet is a láda- és kosárroncsok sorsára juttatom. Ha valaki más jelenik meg a gáton, akkor jegyzeteimet polietilén zacskóba helyezem, a zacskót felfújom, száját összefogom, az egészet kétrét hajtom, s vékony spárgával többször átkötöm. Ez huszonkét-huszonhárom másodpercet vesz igénybe. Azután a spárga fölé enyvezett vörös szalagot tekerek, és hosszú, libegő véget hagyok rá, hogy hamar szembetűnjön. A szalaghoz papírspárgával nagy követ erősítek. Ez öt másodperc. Az egész munka harminc másodpercig tart. Egyébként bármennyit késlekedjem is, egy percnél többre nemigen van szükség.

A férfinak viszont, hogy lejöjjön a rakpartra vezető lépcsőn, hogy leereszkedjen a kőlapokkal kirakott lejtőn, amelyen könnyű elcsúszni, s hogy odajöjjön hozzám, nos, bárhogy is siessen, neki legkevesebb két-három percre van szüksége. Egyáltalán nem kell attól félnem, hogy elkésem. S ha csak a legcsekélyebb mértékben is gyanúsán viselkedik, a zacskót hirtelen a csatornába hajítom. A hozzákötött kő segítségével elég messzire repülhet. S a férfi a zacskóhoz semmiképp sem juthat hozzá. A zacskó egyenesen az örvénybe hull. Tételezzük fel, hogy az illető kitűnő úszónak bizonyul, s vízbe veti magát – utolérheti a zacskót? Nem, ha kitűnő úszó, még kevésbé kezd el ilyen értelmetlen dologgal foglalkozni. Körülbelül egy órán keresztül, attól a pillanattól kezdve, hogy a dagály elkezdődik, ezen a helyen csónakázni ugyancsak tilos. Akkor is, ha nem olvasta, mi van arra a táblára írva, bizonyára tudja jól, milyen veszélyesek az örvények. Ha a feljegyzéseket tartalmazó zacskót az örvény, miután a zacskó a közelébe ért, még mindig nem rántja magával, akkor viszont rugóként kilöki a nyílt tengerre, s az továbbsodorja. Néhány óra vagy néhány nap, a papírspárga szétmállik, s a kő lesüllyed a víz fenekére. A dagály

megragadja a felfújt zacskót, a hullámok könnyedén a part közelébe hozzák, míg csak valaki észre nem veszi a vörös szalagot.

De tegyük fel, hogy a férfi éppen most, ebben a pillanatban megjelenik... vajon az eddig leírtak alapján világosan kiderül, hogy ő a bűnös? Aligha. Megadhatom akár a nevét is ezeken az oldalakon, mégsem hiszi el senki. Ha nem magyarázom meg elég meggyőzően, mi indította őt ilyen tetre, feljegyzéseim hitelessége jelentősen csökken. S inkább kitalálásokra emlékeztetnek. De azért engem sem kell féltetni. A jobb felső sarokban fekete-fehér fénykép található, enyves papírszalaggal a belső borítólaphoz erősítve. Lehet, hogy nem minden jött ki rajta élesen, de ez a kép megdönthetetlen bizonyítékul szolgálhat. Egy elfutó középkorú férfi alakja látszik rajta, aki oldalához szorítva légpuskát rejteget, a puska csöve lefelé van fordítva. Ha a felvételt kinagyítják, az illetőt aprólékosan szemügyre lehet venni. Hanyagul van öltözve, bár a ruhája jó minőségű. A nadrágja viszont gyűrött. Erős és vastag, ám ugyanakkor nehéz munkához nem szokott ujjairól a köröm gondosan le van vágva. S ami legelőször tűnik szembe: formáját vesztett, elnyútt lábbelije. Mokasszin típusú

lábbeli, oldalt lyukak sorakoznak rajta. Nyilván olyan munkája van a férfinak, hogy szüntelenül le kell vennie és fel kell húznia a cipőjét.

Ha a füzet megtalálója úgy akarja, ezek a feljegyzések komoly értéké válhatnak számára.

Ó, az örvényekből kezd kiduzzadni a hulladékhegy, akár egy izomköteg. Nem, a járókelők sem tűntek el, csak éppen semmi szükség arra, hogy figyelmet fordítsunk pillantásaikra. A hídon, éppen felettem, a vastag vasbeton lapokat gyötörve és szüntelen tülkölés zajától kísérve hatalmas járművek száguldanak, súlyosan megrakva fagyasztott hallal, deszkával. Saját bömbölésükkel vannak itatva, s ezáltal megvakult vadállatokra emlékeztetnek. Ideális hely ez nemcsak arra, hogy az ember megszabaduljon a hullától, hanem gyilkoljon valaki, s arra is, hogy itt legyen meggyilkolt valaki.

A palavessző elkopik. Elég, mindennek van határa. Végül is eljön a lány, vagy netán egyáltalán nem szándékozik eljönni?

(Ezzel a tompa késsel a ceruzát sem lehet rendesen kihegyezni. Holnap, ha életben maradok, okvetlenül szereznem kell egypár golyóstollat, csak el ne felejtsem. Azokkal, amelyeket az iskola

kapuinál szedek össze,
rendszerint még sokáig lehet
írni.)

Néhány kiegészítés a tárgyi
bizonyítékkal kapcsolatban – a
borítólap belső oldalára erősített
fényképfelvétel

A fényképezés ideje: este, körülbelül egy
héttel vagy tíz nappal ezelőtt (az
időérzék megbénulása szintén a doboz-
ember krónikus betegségeinek egyike).

A fényképezés helye: a
szójafeldolgozó üzem hegyoldalra
támaszkodó, hosszú, fekete kerítésének
a vége. (E kerítés árnyéka átlósan szeli
ketté a fényképen látható embert.)

Éppen vizeltem. Váratlanul éles
csattanás hallatszott. A doboznak
csapódó nagyobb kövek zajára
emlékeztetett, amelyek a teherautók
kerekei alól szoktak kirepülni, (Az út
szélén éjszakázva sokszor felfigyeltem
rá.) De erre még egy árva háromkerekű
autó sem jött, nemhogy teherautó. E
pillanatban a bal vállamban éles
fájdalmat éreztem, ahhoz hasonlót,

mikor az ember rossz fogával egy darabka jégre harap. Erre abbahagytam a vizelést. A doboz oldalfalára fúrt lyukon kitekintve megláttam, hogy az üzem kertjének a végében, ahol a lejtő kezdődik, az aszfalozott útnak pedig vége szakad, s mezei útba megy át, azon a helyen, ahol az út elkanyarodik, hogy kikerülje a baromfitelep krumpliföldjét, egy vén eperfa tárja szét ágait (a fa egy része látható a filmkocka bal sarkában). Mögötte meghajolva egy férfi rejtőzik (olyan testtartással, mint aki el akar futni). Levesz a válláról egy körülbelül egy méter hosszú botot, és az oldalához szorítja. E pillanatban az esti nap fénye a botra esett, mire az fémesen megcsillant. Azon nyomban megértettem, hogy légpuskáról van szó. S menten a fényképezőgép után nyúltam. (Be kell vallanom, mielőtt dobozember lettem volna, önálló fotoriporter voltam. Fokozatosan változtam át dobozemberré, közben továbbra is foglalkoztam a munkámmal, így megmaradt nálam néhány alapvető dolog a fényképész-felszerelésből.) Miután a dobozt a másik oldalára fordítottam, egymás után három felvételt készítettem. (Az élesség beállítására már nem jutott idő, de mert a megvilágítási időt 1/250 másodpercre, a fókusztávolságot pedig 11-re

állítottam, a kép a fókuszba került.) A férfi két ugrással átszelte az utat, és kikerült a látómezőmből.

Azok, amiket eddig elmondtam, tények, amelyek, ha valaki megnézi a fényképfelvételeket, bizonyos fokig alkalmasak szavaim alátámasztására. Az viszont, amiről a továbbiakban fogok beszélni, semmiféle bizonyítékul nem szolgálhat. S csak abban reménykedhetem, hogy te, vagy az, aki össze-szedi feljegyzéseimet, elhiszi tanúságtételemet, és megerősíti szavaimat.

Melyek voltak az első feltevéseim a lövést leadó férfi igazi alkatáról? Javaslom, forduljunk a "Mi történt A-val?" című fejezethez. Abban az esetben, ha a dobozember létezése megfertőzött valakit, s az illető maga is dobozemberré akar válni, akkor e kívánság olyan túlzottan agresszív formában történő megnyilvánulását, mint a lövöldözés légpuskával, helyesebb általános tendenciának tekinteni. Ezért nem hívtam segítséget, s nem kezdtem üldözni azt, akitől származott a lövés. Ellenkezőleg, még rokoni érzést is éreztem iránta, megértve, hogy a dobozemberré válni óhajtók sorai feltöltődnek. A fájdalom elmúlt, csak erős sajgást éreztem a vállamban. Annak, aki lőtt, még sokszor kell majd

fájdalmat éreznie. És semmi szükség arra, hogy ezt a fájdalmat üldözéssel súlyosbítsuk.

Miközben a meredeken felfelé tartó, néptelen utat néztem, most, amikor a légpuskás férfi eltűnt, éreztem, hogy valami csöpög belőlem, akár egy rossz vízcsapból. A szójafeldolgozó üzemből áramló édeskés szag, amely az égett cukor szagára emlékeztetett, tompította a lemenő nap fényében kirajzolódó sötét árnyékok éles körvonalait. Valahonnan a távolból egy fűrészes monoton zaja hallatszott. Még távolabbról motorbicikli berregése. Elmúlik két másodperc, majd három – sehol egy teremtet lélek. Talán az itteni lakosok mind beásták magukat a földbe, akár a férgek? Békés tájkép, mintha csak azt a célt szolgálná, hogy emberszeretetre buzdítson. De a dobozember figyelmes tekintetét semmi sem kerüli el. A dobozból kinézve látni lehet a hazugságot és rossz szándékot is, amely a tájkép láthatatlan részében bújjik meg. A táj egyetlenegy utat kínál nyíltan, amelyen nem tévedsz el, s ily módon próbál zavarba hozni, kapitulációra kényszeríteni – ez a titkos célja, de engem ezzel nem szednek rá. A dobozemberhez jobban illenek az állomás környéki területek, az emberektől nyüzsgő utcák. Az olyan tájat is szereti, amely a maga három-négy utcácskáját a

legnagyobb léleknyugalommal titokzatos labirintusnak adja ki. Ilyen helyen élni valóságos gyönyörűség. Ezért rosszak a vidéki kisvárosok. Nagyon sok bennük az ilyen nyíltan felkínálkozó egyetlenegy út. A sajnálkozás érzése fog el, ha elképzelem a légpuskás ember zavarát, aki most ezen az egyetlen úton fut, s nem tudja, hova rejtőzzön.

A sebre szorított kezem csupa vér. Hirtelen nyugtalanság, fog el. Tokió valamely népes helyén, bárhol legyen is, ott igen, de itt, T. városnak ezen a feltűnő utcáján aligha tűrik el két dobozember megjelenését. Ha az is mindenáron dobozember akar lenni, akarva-akaratlan meg kell mérkőznünk. Ha megtudja, hogy a légpuskával nem sikerült megválnia tőlem, akkor nincs kizárva, hogy vadászfegyvert hoz magával. Talán másképp kellett volna reagálnom? Őszintén szólva, olyan emberek, mint ő, már sokszor akartak kapcsolatot teremteni velem. Egyszer oda is kiáltottak. De én a polietilén roló résén keresztül mindig csak hallgatva néztem rájuk. Ők pedig eltűntek. Még a rendőrök is gyáván összehúzták magukat. Talán beszélnem kellett volna vele, még mielőtt arra készítettem, hogy a légpuskához nyúljon?

Egy új személy megjelenésével a feltételek megváltoznak. Ez az új

személy kerékpáron érkezett. Váratlanul valaki rám kiáltott hátulról, amikor figyelmemet a látszólag egyetlen út kötötte le: "Ott a hegyen van egy klinika" – fehér ujjai megérintették az ablakot, és a dobozba három ezerjenes papírpénz hullott. Amikor megfordultam – előzőleg azt gondoltam, hogy a dobozomat postaládának használja valaki –, az alak, amelynek most a hátát láttam, már vagy tíz méterre volt tőlem. Külsője után ítélve egészen fiatal lány, sehogyan sem illik hozzá ez a mély, rekedt hang. Először sem sikerült vennem a fényképezőgépet, s már be is fordult az első mellékutcába, eltűnt szem elől. Csak néhány másodpercig láttam, de lábának mozgása, amint a pedált hajtotta, igen felizgatott. Nem túl vékony, könnyed, mégis izmos, formás láb volt. A térd alatti hajlatban selymes volt a bőr, a kagylóhéjak belső bevonatára emlékeztetett. Olyan ragyogó jelenség volt a lány, hogy arra sem emlékszem, milyen ruhát viselt. Mégsem tudom megmondani, mi volt benne az, ami teljesen lefegyverzett és megadásra készítetett. S ha estére nem fájdul meg a vállamon a seb, akkor semmi pénzért nem mentem volna el abba a klinikába a hegyen, s akkor sohasem tudtam volna meg, hogy a férfi, aki rám lőtt (az, akit lefényképeztem), valójában ennek a

klinikának az orvosa, a kerékpáros lány pedig – ápolónő. Természetesen nem lett volna szabad megengednem, hogy ilyen bolond históriába belerántsanak – abba, hogy ilyen veszélyes helyen, a híd alatt várjam a lányt (vagy azt, akit maga helyett küld).

Egyetlen ténykedésem az volt, hogy összeszorítottam a cigarettát a fogam között. Újra és újra átszámoltam a három ezerjenes papírpénzt, majd kétfőbe hajtva a gumicsizma szárába csúsztattam őket. A madár a fogságban lemond az ételről, és éhen hal. De a halálra ítélt élvezettel szívja utolsó cigarettáját. Nem lévén madár, én is élvezettel közelítettem a tüzet a cigarettához – alighanem azok ketten semmiféle kapcsolatban sincsenek egymással. Adva van a légpuskás férfi, és adva van a lány. A lány sietős távozása pedig csak azzal magyarázható, hogy szégyelli jótékonykodását

De a hóhér sem vár a végtelenségig, miközben az elítélt az egyik cigarettát a másik után szívja. A kivégzés ideje feltartóztatlanul közeledik. Hajnalban annyira megviselt a vállamon gennyedő seb nyilallása, mintha szűk gumizsákba szorítottak volna be. Kímásztam a dobozból, és elindultam a hegyre a klinikába. Ott már várt a biciklis

lány egy fecskendővel, s a férfi, aki rám lőtt, egy műtőkéssel. Egyáltalán nem csodálkoztam, ellenkezőleg, kezdettől fogva erre voltam elkészülve.

Amikor felébredtem, ágyban feküdtem, s a vitamin- és a kreozot-szagon áthatolva a kerékpáros lány hajolt fölém. Fehér köpenyében, amelyet az ápolónők viselnek, képes volt arra, hogy megállítsa az időt. Ha pedig az idő megáll, akkor természetesen összekuszálódnak az ok-okozati összefüggések, s az ember a legszégyenteljesebb cselekedetet is elkövetheti anélkül, hogy az a veszély fenyegetné: elítélik érte. Sajnos nem mentem el odáig, hogy megengedtem volna magamnak ezt a szégyenteljes cselekedetet, noha annyira szabadnak éreztem magam, hogy képes voltam arra is rákényszeríteni magam, hogy megfeledekzzem arról, miszerint kimásztam a dobozból, s az arcomat kivettem az általános szemlélődésnek. A lány mosolyogva bólogatott, miközben a kiagyalt történeteket hallgatta, amelyeket magamról meséltem, s a mosolya, amelyet mintha megszilárdult levegőből vágtak volna ki és napsugárcsattal festettek volna be, nos a mosolya csodálatosan vonzó s ugyanakkor védtelen volt, s ettől nekem hirtelen hallucinációm támadt: úgy tűnt,

mintha szerelmet vallott volna. A mosolygó arc még azt is elfeledtette, hogy a köpeny nagyon hosszú, s a lába nem látszik. Szárnyaimmal verdestem, mint a madárfióka, amelyik először száll föl a levegőbe (ügyetlenül, hebehurgyán, ám ugyanakkor hevesen). Végül a légáram felemelt, s én repülök, mosolya friss szellőjétől mámorosan, s közben arra gondolok, hogy most már nem is kell visszatérnem a dobozba. Aztán egy váratlan pillanatban könnyelműen meg-egyezett velem – bár szemmel láthatólag nem is készült rá –, hogy betartsa ígéretét: ötvenezer jenért (én minden erőmmel próbáltam meggyőzni, hogy ingyen is lehet), mivel nem nagyon tudja, mi a dobozember (ami valójában természetes), él az alkalommal, és megveszi a dobozomat. Most már látom, hogy mindjárt tisztázni kellett volna, mit akar csinálni vele. De akkor a mosolya lefegyverzett. Sőt úgy gondoltam, butaság lenne túl sok időt vesztegetni a dobozzal kapcsolatos beszélgetésekre.

Abban a pillanatban, amint elhagytam a klinikát, visszavonhatatlanul eltűnt a mosolya is. A dobozba rejtőzve visszatértem magamhoz a híd alá, üres gyomrom ívben görnyesztette meg a testem, s hosszan és nehezen öklendeztem. Lehet, hogy az érzés-telenítők hatottak így rám. Végül aztán

megértettem, hogy könnyűszerrel csapdába estem, de valami miatt még így sem tudtam gyűlölni a lányt.

(Itt széljegyzet következik a margón, körülbelül tíz sor. Sem kézírás tekintetében, ami természetes, sem a tinta színében nem különbözik az alapszövegtől.)

“Valamiféle koldusról beszélnek, aki dobozt húzott magára...”

“Természetesen, tudom. Elvégre fotóriporter vagyok. Leselkedő fotóriporter. Az ilyenek az a specialitása, hogy ahová csak lehet, lyukakat üssön, s azokon át leskelődjön. Nincsenek semmiféle morális elvei.”

“Préselt kartonból készült, ócska doboz...”

“Meglehet, még a barátomnak bizonyul, gondoltam akkor. Határozottan tévedtem. De mégsem lehet azt mondani, hogy teljes egészében. Ő is fotóriporter, s egyszer valami teljesen érthetetlen felbuzdulásból... maga sem tudta, hogy történt, elkattantotta a zárkioldót... Így fényképezte le a dobozembert. Erre érdekelni kezdte a dolog, s mindenfelé üldözte, de másodszor nem sikerült vele találkoznia. Vi-

szont megtetszett neki az ötlet, hogy utcán fényképezzen. Mégpedig az utcának a tekintetek elől elzárt, másik oldalát akarta fényképezni, azt, amelyik undorodik attól, hogy nézzék... s valahányszor olyan helyeken fényképezett, ahol gyűlölik, ha körülnéznek, titokban szeretett volna működni, hogy senki ne vegye észre. Hirtelen az agyán átvillant egy gondolat. Mi lenne, ha dobozt húzna magára, dobozembernek tettetné magát, s nyugodtan fényképezne mindent, amit csak akar? Ő látni fog mindenkit, őt viszont senki, s minden tökéletesen megy a maga útján. S csakugyan, kezdetben mintha tökéletesen ment volna. Valóságos dobozember lett, s mámorosan kezdett fényképezni az utcán. De mikor a barátai körében szóbeszéd támadt róla, eltűnt. Egyszerűen nem tért haza. Hír szerint éppen így lett igazi dobozember.”

“Nekem viszont mindegy, hadd lássanak ...”

“De mikor néznek, az olyan, mintha késsel vágnák ki a körvonaladat, úgy tűnik, letépik rólad a ruhát...”

“Egyszer modellt álltam egy fényképésznek, igaz, régen.”

“Komolyan beszélek, kész vagyok megtenni érted mindent, ami az erőmtől telik. De semmire sem vagyok képes. Bosszantó, de ha arról van szó, hogy

mire vagyok képes, rádöbbenek, hogy mindössze arra, hogy belenézsek a kere-sőbe, és elkattintsam a zárkioldót.

Ezenkívül esetleg meg tudom fürdetni az előhívóban áttetsző sziluettedet. Sárgászöld lámpa... a világító számlapos óra másodpercmutatója, amely nyolcat mutat... A fotopapír nedves felülete csillog, mintha olajjal öntötték volna le... kibontakozó, lány sziluett... sziluettet kirajzoló sziluett sziluettre telepedő sziluett... s végül lemeztelenített tested körvonalai, akárcsak a tettes nyomai, amelyek a szívembe vésődtek.”

“Én éppen azt a dobozt akarom.”

Egy halott az aluljáróban Százezer ember észre sem vette

23-án este hét óra körül Tokióban, a Szindzjuku állomás melletti aluljáróban, a rendőrrjárőr negyven év körüli halott koldust fedezett fel, aki az oszlopnak dőlve ült.

A rendőrség közlése szerint a halott, aki nincs leromlott állapotban, 1 méter 63 centiméter magas. Hosszú ujjú tarka inget és munkáscsizmát viselt. Haja nyíratlan, mint a csavargóké. Százhuszonöt jent találtak nála apróban, s néhány újságot, ezeket nyilván lefekvéshez gyűjtötte. Nem került elő semmiféle okmány, amelyből nevét, lakhelyét és más adatait meg lehetett volna állapítani.

Az említett aluljáró rendkívül népes,

naponta legalább százezer ember használja (a rendőrség szindzjukui részlegének adatai szerint). Az aluljáróban számos telefonautomata van elhelyezve. Szemtanúk elbeszélése szerint ez az ember körülbelül fél napig ült ugyanabban a helyzetben, de hat-hét óra leforgása alatt senki ügyet sem vetett rá, és nem értesítette a rendőrséget, végül maga a rendőrjárőr fedezte fel. A legközelebbi rendőrőrszem állomáshelye legfeljebb tíz méterre van, de a rendőr azt állítja, hogy az oszlop miatt nem látta a halottat.

Azután sokszor elaludtam

Egyébként biztosan hallottad már a kagylófű legendáját. Épp itt ez a fű, ahol most ülök, áttör a lejtő kövei között, tűlevelek záporoznak rá, mint a tűzijáték fénycsillagai.

A legenda szerint, aki megszagolja a kagylófűvet, azt álmodja, hogy hallá változott. Számomra ez csak kitalált dolognak tetszik, de nincs kizárva, hogy igaz. A kagylófű szereti a nedves, sóban gazdag talajt, s különösen könnyen honosodik meg a tengerparton. Ezért nincs semmi csodálatos abban, hogy ilyen legenda született. Ezenkívül az is közrejátszik, hogy azok az alkaloidák, amelyek a fű virágporában fordulnak elő, szédülésre emlékeztető könnyű

rosszullétet okozhatnak, ugyanakkor izgatják a légzőutakat és a nyálkahártyát. Nyilván ez váltja ki ezt az érzést: mintha vízbe merült volna az ember.

De ezzel még nincs vége a dolognak. Nem maga az álom gyötrő, hanem a felébredés. Hogy az igazi halnak milyen érzései vannak, az ismeretlen, de a magát halnak álmódó számára az idő egészen másképp telik, mint ébren. Az idő sebessége jelentősen csökken, úgy tetszik, a földi másodpercek napokká, hetekké nyúlnak.

Mindenekelőtt a helyzet szokatlansága lepi meg az embert: gyönyörködsz a szirteket borító barátságos tengeri fűben, lemerülsz a hullámokon megtörő fénysugarak között, üldözöd a gondtalan fiatal halacskák seregeit, s élvezed, úgy általában, a föld vonzásától megszabadult test könnyedségét. Úgy érzed, könnyű lettél, végtelenül könnyű. Örülsz az életnek, mintha legalább tíz évet fiatalodtál volna. Minden testi szenvedésed, amit a föld vonzóereje váltott ki – a nyomás a gyomrodban, a nyakad és a vállad meggémberedése, térdízületeid sajgása, ödémás lábad – egyszeriben elhagy.

A könnyedség, akár a bor, megrészegíti az álombeli halat.

Az igazi halat mindez már régen

untatná, s kijózanodna. Amikor az idő alig halad, a bánat elviselhetetlenné válik. S így már nem olyan nehéz elképzelni, milyen mérges lehet a nekibúsult álhal. A ráutaltság érzése fogja el, mintha valakinek az őt érzéke megbénulna. A felszabadult test könnyűsége egyre kellemetlenebbé válik. Mintha az egész testet erősen öszenyomnák, és hal alakú kényszerzubzonyba erőltetnék. A talpak a ruganyos föld után epednek, amelyen megszokták a járást. Az ízületek kezdenek gyengéden visszaemlékezni az izmok és szövetek súlyára, amit egymás között megosztanak. Az álhal arról álmodozik, hogy jár. De hirtelen csodálkozva veszi észre, hogy nincs lába, ami pedig a járáshoz elengedhetetlenül szükséges.

De nemcsak a lába hiányzik. Nincs füle, nincs nyaka, nincs válla... s ami a legfontosabb, nincs keze. A nem-teljesértékűség elviselhetetlen érzése ébred fel benne. Természetesen azért, mert kitépték a kezét. A kíváncsiságot nem tudja az ember kellőképpen kielégíteni, ha nem nyúlhat kézzel az őt érdeklő tárgyhoz. Nem lehet meghatározni, mi is az a tárgy, ha az ember nem tudja mozgatni az ujjait. Nem tudja tördelni, sem tapogatni, sem fogatni, sem csavargatni őket. Mindig

mindent alaposan szeretsz megtapogatni, megsimogatni. Most meg itt van ez az undorító pikkelyes zsák. Minden erődet összeszedve próbálsz letépni magadról, de az egyetlen, ami sikerül az az, hogy hátaddal megfeszíted az uszonyodat, és kopoltyúidat szélesre tárva, zöldessárga váladékot nyomsz ki magadból.

Az álhalat, miután a görcsök annyira megrázták, hogy egész testét előnti a vér, végzetes gyanú keríti hatalmába: lehet, hogy álhal vagyok? De alig merül fel a sejtés, máris csodálatos dolgok sorozata kezdődik. A hal, amelynek nemcsak keze és lába nincsen, de hangszalagjai sincsenek, elviselhetetlen kint érez, amikor e szavak felmerülnek elméjében. Kínzó megosztottságot.

De hát nemcsak álom ez az egész?

Mindegy, nagyon hosszúra nyúló álom. Végtelen álom, amely oly régóta tart, hogy lehetetlen visszaemlékezni, mikor is kezdődött. Sikerül valamikor felébredni vagy sem?

Az a módszer, hogy álmunkban bebizonyítsuk önmagunknak, miszerint amit átélünk csak álom, nos, ez elemi módszer, sokszor alkalmaztam, és feltétlenül hatásos, az embernek teljes erejéből bele kell csípnie a tenyerébe... Igaz, ebben az álomban sajnos nincsenek körmök, amelyekkel, és nincs

tenyér sem, amelybe csípni lehetne. De nem tesz semmit, ha ez a módszer nem válik be, akkor ki lehet próbálni egy másikat. Az embernek össze kell szednie minden bátorságát, s a szikláról le kell vetnie magát a mélybe. Emlékszem, sokszor folyamodtam ehhez a módszerhez.

S ami a fő, a kéz és a láb hiánya itt nem akadály. De vajon lezuhanhat-e a tengerben úszó hal, ez a kérdés.

Sohasem hallottam, hogy egy hal lezuhanat volna. A döglött hal is a felszínen úszik. A halnak nehezebb lezuhannia, mint az égbolton lebegő léggömbnek. A hal számára a zuhanás – ellenzuhanás.

Ellenzuhanás...

Igen, ilyen módszer is lehetséges. Azt jelenti, hogy nem lefelé kell zuhanni, hanem ellenkezőleg, az égbolt irányába, s a levegőben kell elmerülni. A rettegés, hogy halálra zúzzuk magunkat, ugyanakkora, mint egyébként. Tehát ettől ugyanúgy sikerül felébredni, mint a földre zuhanástól.

Az álhal, amint ez a gondolat a hatalmába kerítette, még nagyobb zavarba jött, s valóságos rohamot kapott az ijedtségtől, ami a hidegvérűekre egyáltalán nem jellemző. Tehát álom közben csak tudatossá kell tenni, hogy az álom álom, s máris útban vagy az

álomból kivezető ajtó felé. Mármost, mi a helyzet akkor, ha valaki mindazok után, amit átélt, egy kicsit még nézni akarja, mi történik később?

Az álhal úgy döntött, hogy vár. Még a tenger kékjével színezett akarata is elkékülve összezsugorodott.

Eltelt néhány nap, néhány hét, s az álhal számára is elérkezett a döntés ideje. Vihar támadt. Szörnyű ciklon csapott le a vízre, ami nem ritka a trópusi égövben, s fenéig felkavarta a tengert. Olyan hatalmas hullámok támadtak, amelyek még egy határozatlan, gyáva álhalba is képesek bátorságot plántálni. Nem mintha a hullámsírra vágyott volna. Egyszerűen csak össze akarta kötni testét a háborgó tengerrel.

Hirtelen hullám zúdult rá, s az álhal úgy érezte, mintha ötven elektromos fűrészt hatolt volna az oldalába. A hullám felkapta, vitte, s a parti sziklához csapódva, a halat az ég felé hajította. Az álhal elmerült a levegőben, és kiszenvedett.

De felébredt-e az álomból? Nem, a kagylófű okozta álom nem ér ily könnyen véget. Ebben különbözik a közönséges álmótól. Az álhal, mielőtt felébredt volna, kimúlt, többé már nem volt szüksége rá, hogy felébredjen. Végig kellett néznie az álmát arról, hogy mi történt vele pusztulása után. Végül is az álhalnak nem

marad más, mint hogy örökre álhal maradjon, mintha csak a legújabb módszerrel megfagyasztották volna.

A vihar elcsendesedett, s a partra vetett halak között volt sok olyan szerencsétlen, amelyik a kagylófű szagolgatása után aludt el.

De én valahogy eddig még egyszer sem változtam hallá. Akárhányszor aludtam is el, ugyanúgy dobozember maradtam. Ha meggondoljuk, az álhal és a dobozember között – legalábbis én úgy találom – nincs olyan nagy különbség. Miután magamra öltöttem a dobozt, álmagammá változtam, olyanná, aki nem én magam vagyok. Lehet, hogy így bennem, az álszemélyiségben védettség alakult ki, s ez nem teszi lehetővé, hogy láthassam a halról szóló álmot. Valószínűleg, bármennyire elalszik is a dobozember, azért csak dobozember marad.

Az ígéret beteljesült, a dobozért járó ötvenezer jennel együtt egy levelet is ledobtak a hídról. Mindössze öt perccel ezelőtt történt. Ide ragasztom a levelet.

“Hiszek magának. Nyugta nem kell. Magára bízom, hogy végezzen

*a dobozzal. Amíg beáll az apály,
kérem, tépje szét a dobozt, és
dobja a tengerbe.”*

.....
.....

Furcsa dolog. Többször átolvastam a lány levelét. Lehet, hogy valami különös olvasata van? Nem, most nincs erőm rá, hogy másképpen értelmezsem, mint szó szerint. Megszagoltam ezt a kék vonalkás, három részre hajtott papírlapot. Alig érezhető kreozotszaga van.

Most jön az orvos, próbáltam magam meggyőzni. S ezek az események egytől egyig csak az ő támadását előzték meg. De ő maga jött, a lány. Igen, ő maga jött. Ő maga jött. Ő maga... Nem tudom, mi oka lehet rá, de tudom... egyszerűen megígérte, és beváltotta az ígéretét. Miért zavarodtam meg ennyire? Lehet, hogy azért, mert árulást vártam tőle? Lehetséges. Mindenesetre nekem jobban megfelelt volna, ha elárul. Ezért is jöttem zavarba, hogy megtartotta a szavát. De várjunk csak, lehetséges, hogy valami fontosat elmulasztottam. Például még egyszer alaposan fel kellene mérni, hogyan viszonyul az egész dologhoz... mi

a szerepe...

Úgy gondolom, már semmi értelme tovább írni. Én sem öltem meg senkit, engem sem ölt meg senki, így aztán értelmetlen lenne újramezdeni a magyarázkodást.

Az égből lehullott levelet, amin nincs címzés... tépjem össze, és szórjam a szélbe?

Nyugalom. Hisz itt az ötvenezer jen. Mellesleg senki sem mondta, hogy ha megkapom a pénzt, meg kell válnom a feljegyzéseimtől. A lány mást követel – azt, hogy a dobozomtól váljak meg. Ötvenezer jenért átadtam neki a dobozzal kapcsolatos minden jogot. Akaratát tiszteletben tartva, a megegyezésnek megfelelően, természetesen, el kell pusztítanom a dobozt. De nem tudom megérteni, miért. Tegyük fel, elpusztítom, de kinek mi haszna lesz ebből? Ötvenezer jen csak azért, hogy a dobozt a tengerbe dobjam... akármit mondj is, túlságosan bőkezű a fizetség... talán zavarom, mint hályog a szemén? Az ember ne tulajdonítson magának ekkora jelentőséget. Bizonyára ésszerűbbek, gyakorlatiasabbak a motívumok. Kell lennie valami teljesen határozott, nyomós oknak, aminek következtében nem támad az az

érzésük, hogy ötvenezer jent kidobtak az ablakon...

Mit csináljak hát? Egyszerűen nem megy a fejembe. Talán szánjam rá magam, hogy a képükbe vágom ezt az ötvenezer jent? Mennyire tévednek a számításaikban, ha azt gondolják, hogy nem vagyok képes rá.

És ha nem helytálló a meggondolásaim? Tételezzük fel, a lány azért eszelte ki az egész tervet, hogy a doboz ne kerüljön az orvos kezébe. Mert az valamilyen oknál fogva ellenállhatatlanul kívánja, hogy megkapja a dobozt. Lehet, hogy a lány kezdetben egyetértett a tervével. Vagy úgy tett, mint aki egyetért vele. De amilyen mértékben közeledett a terv megvalósításának ideje, úgy kezdett ingadozni. Töprengett a dolgon, s úgy látta, ez nem vezet jóra. De bármennyire is próbálta meggyőzni az orvost, az meg sem hallgatta, s így nem maradt más hátra, mint hogy megíúsítsa a terv végrehajtását. Szerencsére sikerült megnyernie egy bizonyos dobozember rokonszenvét. S akkor azt gondolta: Mi lenne, ha magára a dobozemberre bíz-nám, hogy pusztítsa el a dobozt? Ily módon a doboz odalesz, s az orvosnak akarva-akaratlan bele kell nyugodnia a

körülményekbe.

Igen... ez teljesen logikusnak látszik... akármi is az orvos célja, nyilván megér ötvenezer jent. A helyzet lényegesen módosul attól függően, mi diktálta a lánynak azt a törekvését, hogy megzavarja az orvost. Közönséges önzés vagy az iránta érzett aggodalom? Egy dolgot azonban teljes határozottsággal lehet állítani: nincs köztük egyetértés. És valljuk be, ez a tünet nincs ellenemre...

S hiába, mégis nyugtalanít az a kilátás, hogy meg kell válnom a doboztól. Még nem gyűjtöttem össze a szükséges értesüléseket, hogy nyugodt lehessenek. Nyilvánvaló, hogy csak azután kell elpusztítanom a dobozt, ha tisztázom a lány valódi szándékait. Erre nekem már jogom van. Azonkívül, őszintén szólva, nagyon elégedetlen vagyok vele. Az, hogy maga jött ide, szó se róla, tetszik, de nagyon hivatalosan viselkedett. Még a gátról sem ereszkedett le. Ötsebességes könnyű kerékpárján (a teherhajó fényszórója megvilágította ezüstösen csillogó esőköpenyét... az esőköpenyen keresztül áttetszettek testének formái... s végül követni lehetett számomra elbűvölő térdének és erős lábának mozgását) iparkodva haladt el a "Fürödni tilos" feliratú tábla mellett, s ügyet sem vetve zseblámpával leadott izgatott

jelzéseimre, ráhajtott a prefektúra autósztrádájára. Egy idő múlva tőlem két méterre reszkető fénykör imbolygott a földön. Ez attól a zseblámpától származott, amellyel a lány világított magának, miközben áthajolt a híd korlátján. A dobozember számára, aki képtelen felfelé nézni, a lány kívül esett a látómezőn. Majd egy hang hallatszott, s közvetlenül a fénykör mellett valami a földre hullott. Polietilén zacskó, amibe nehezeknek követ tettek. A zacskóban benne volt az a bizonyos levél, és öt összehajtott papírpénz, öt darab tízezer jenes bankjegy. S a lány már el is ment. Ott volt csaknem mellettem, s elment anélkül, hogy egyetlen szót ejtett volna. A sötétben nem látszott már az erős láb mozgása, sem a nedves esőkabát csillogása, s végül eltűnt a piros fénypontocska is. Amikor elolvastam a levelet, és megszámloltam a pénzt, váratlanul felhangzott a szitáló eső neszezése, az az alig hallható monoton dobolás. Talán nem más ez, mint a fej véredényeiben lüktető vér áramlása.

Ötvenezer jen!... Szerettem volna megmagyarázni a lánynak... hogy aki ezt adta, annak talán semmiség, de a dobozembernek ötvenezer jen hatalmas pénz, amit nem szabad elfogadnia. Ő

egyszerűen semmit sem tud a dobozem-
berről. Nagyon könnyen ítélkezik arról,
hogy mit jelent a doboz a dobozember
számára. Nem akarok dicsekedni az
érdemeimmel. De vajon lehet kizárólag a
dicsekvés kedvéért három éven ke-
resztül dobozban élni? Alig kezdi meg a
remeterák saját életét a kagylóban, a
teste hátul összenő vele, s ha erővel
kirángatják belőle, azonnal elpusztul.
Egyedül azért, hogy visszatérjek a
korábbi világba, nekem nem éri meg,
hogy kimásszam a dobozból. Csak abban
az esetben hagynám el, ha hasonlóan a
rovarhoz, amely többszöri átváltozáson
megy keresztül, le tudnám dobni korábbi
bőrömet a másik világban.

Titkon reménykedtem, hátha a vele
való találkozás ezt a lehetőséget kínálja
számomra, s akkor...

Elképzelni sem tudtam.

Milyen lény jelenik meg?

Lárvaemberből – dobozember.

A tükörben

Az eső elcsendesedett, de szél támadt. A
széllökések legyező alakban szórják szét
a cseppeket. Áthatolhatatlan a sötétség.
Csak a klinika kapuja felett égő vörös
lámpát lehet mindig mindenhol látni,

valószínűleg az épület fekvése miatt: most odatartok. A sötét kékségben a lámpa olyan, mint porszem az ember szemében. Ezt az utat már sokszor megjártam, de most van rajtam először a doboz. Talán ezért tűnik az út végtelennek. Noha egyébként, ha rajtad a doboz, semmilyen távolság sem olyan terhes.

Minden ember csak a számára szükséges részleteket választva ki a tájból, csak azokat látja. Például valaki kitűnően elképzei magában az autóbuzsmegállót, ugyanakkor esetleg nem emlékszik arra, hogy a megálló mellett néhány fűzfa nő. Az úton heverő százjenes pénzdarab feltétlenül szembetűnik, de ha egy rozsdás, görbe szögről vagy egy marék út menti fűről van szó, az ember úgy megy el mellettük, hogy észre sem veszi őket, mintha nem is lennének. Ha az út egyenes, az ember rendszerint nem téved le róla. De ha a dobozra vágott kis ablakon át nézi a dolgokat, minden másmilyennek látszik. A táj minden részlete egyforma lesz, azonos jelentőségre tesz szert. A cigarettavég is... a kutyanyomok is... az első emeleti ablak is, amelyen függöny leng... s a dudorok is a vashordó oldalán... a mélyen az ujjba vágódó jegygyűrű is... a végtelenbe tartó vasúti sínek is... az

esőtől megkövesedett cementeszsák is... a köröm alatti piszok is... a szellőzőnyílás rosszul odaillesztett fedele is... – a legjobban az ilyesféle dolgokat szeretem nézni. Talán azért, mert a tárgyak körvonalai a meghatározhatatlan távolságban elmosódtak, így helyzetük sokban közös az én helyzetemmel. A szeméttelp varázsa. Egyetlen táj sem untathat, ha dobozból nézed.

De most a doboz ilyenén hatását korlátozta a hegyen álló klinikához vezető, meredek éjszakai út. A vörös lámpa sehogy sem közeledett hozzám. Vérvörös folt a lehunyt szemben. Lábam alatt nincs olyan feketeség, mint körülöttem, az út kaviccsal van beszórvva. Idegesíti az embert ez a táj az elmosódott részleteivel. Csak a távolban fehéres az égbolt (igen, nyugaton a felhők kezdenek szétoszlani). Meglehet, azért vagyok ilyen állapotban, mert az éjszaka nagyon sötét (ezért is nem szeretem az éjszakát). Talán azért is, mert a cél nagyon is világos.

S mégis, a dobozt szelíden himbálva, állhatatosan mentem előre. De a doboz nem alkalmas arra, hogy siessenek benne. Rossz benne a légáramlás, s az embert egy-kettő előnti az izzadság. A nedves piszok miatt még a füled is viszket. Törzsed előrehajlik, s a doboz, amely így szintén féloldalra dől, ütogeti

az ember derekát. A doboz kartonból van, így odaütődése nem túl hangos.

Váratlanul egy állat szagot hallani. Egy óriási komondor durván a térdemhez dörgölődik, és felmordulva nyomban elfut. Úgy tetszett, nedves háta pirosra van festve. Felemeltem a fejem, s megláttam a vörös lámpát a kapun. A köd eloszlott, s feltűnt a zárt vaskapu. Az éjszakai hívásra szolgáló csengőt világító festékekkel vonták be. De nem állt szándékomban csöngetni, hogy kaput nyissanak. Nem akartam találkozni az orvossal. Ha átlépek az élő sövényen, az udvarba jutok. A kutya már megelőzött, de mintha nem készült volna ugatni. Korábban már etettem, kizárólag azért, hogy magamhoz szelídítsem. Az egyik ablakból halvány fény áradt. A magas, durva fű a lábamba akaszkodott. Nyilván egy régi virágágy maradványa. Elbotlom a virágágyat körülkerítő kövekben, s a kutya vidáman hozzám rohan, gondolván, hogy játszom vele. Megállok mozdulatlanul, lélegzetemet visszafojtva, s ellep az izzadság, előnti a szememet.

A lány szobája a ház ellenkező oldalán van, balról a második ablak az övé. Még egy óra sem múlt el azóta, hogy a hídnál járt, talán még nem feküdt le. De ha lefeküdt is, még nem aludt el. Amiatt

sem kell nyugtalankodni, hogy álmából felriad, és kiabálni kezd. Vissza akarom adni neki a pénzt, és fel akarom bontani az egyezségünket, ha sikerül, megpróbálok mindenről beszélni vele, még ha csak az ablakon keresztül is. Hogy mindezt véghezvihessem, megfelelő módszert is kell találnom, attól függően, hogy a lány hogyan viselkedik. Az sincs kizárva, hogy kénytelen leszek erőszakhoz folyamodni.

Igen, de mi ez a kivilágított ablak itt, az udvari oldalon? Ott a várószoba, azután a kezelő, amaz meg... talán az a műtő... Éjjel egy óra van, tehát elfelejtették leoltani a villanyt, gondoltam, de mégis nyugtalanított. S elhatároztam, hogy a biztonság kedvéért benézek.

Az ablaktáblák alsó fele homályüveg, csak a mennyezetet látni. A fény, amely alulról, nyilván az asztali lámpától származik, parabolaformában árad szét a szobában. Hogy tisztázni lehessen, mi folyik odabenn, fel kell állni valami magaslatra. Természetesen nem szabad a zseblámpát használnom. Szerencsére eszembe jutott az autótükör, amely az egyéb apróságokkal együtt egy doboz alján hevert. Véletlenül került hozzám – lehet, hogy egyszer szükségem lesz rá, gondoltam akkor. Miután letöröltem róla a port, kissé megdöntve a fejem fölé

emeltem, és alulról belenézttem. Egy magasra emelt apró tükröcske segítségével figyelni egy kisablakon keresztül, mi történik egy szobában, nem kis munka. Mégis így kellett tennem. Várakozásom ellenére (arra számítottam ugyanis, hogy a tárgyak fejjel lefelé jelentkeznek majd) mindent csaknem normális szögben sikerült látnom.

Az első, amit megpillantottam, a lámpa volt: egy nagy íróasztal sarkán állt. Azután fehér térség következett. Mikor a tükröt jól állítottam be, a fehér térség ajtóra és falra vált szét. Meglehetősen kopott falra és ajtóra, ezt a többszöri mázolás sem tudta leplezni. Ezután egy magas, nyilvánvalóan kórházi ágy tűnt elő – szintén fehér. Meg egy könyvekkel, régi újságokkal megrakott polc, amely alig vált ki a fal háttéréből, s fehérre volt festve, mint minden. Nagy, jellegtelen helyiség – igaz, az asztal mellett sterilizátor áll –, minden valószínűség szerint ez az orvos dolgozószobája s egyben lakhelye.

Végül is semmi jelentősége, hogy mi ez a szoba. Később, amikor rendeztem visszaemlékezéseimet, pontosan így jelent meg előttem. A szobában két ember volt. Egyszeriben erősen lekötötték a figyelmemet. Minden mást mozaikszerűen láttam, mint bizonyos ízeltlábúak a pontszemükkel.

Kettejük közül az egyik a lány volt. Hogy mindez ebben a helyiségben ment végbe, s hogy ő ott volt, nos, ebben nem találtam semmi meglepőt. Csakhogy a lány meztelen volt. Meztelenül állt a szoba közepén, a tükörben kissé felém dőlt: valakivel beszélgetett.

Egy dobozemberhez beszélt, aki az ágy szélén ült, s pontosan olyan dobozt viselt, amilyen az enyém. Arról a helyről, ahol álltam, csak a doboz hátsó és jobb oldala volt látható, mégis meg tudtam állapítani, hogy mérete is – tévedés kizárva – ugyanaz, s az a koszfolt: az áru nevét viselő, félig lekopott címke, az is pontosan ugyanolyan, mint az én dobozomon. Megszólalásig hasonló dobozt választottak, az enyém mást. A tartalma pedig... természetesen, az orvos.

(Hirtelen arra gondoltam: úgy emlékszem, valahol már láttam egy pontosan ugyanilyen jelenetet.)

Egy szoba, amelyben csak ketten vannak – én és ő – ő meztelenül – még az érintését is érzem, amint visszaemlékszem. Mikor, hol történt? Nincs értelme, hogy becsapjam magam. Ez nem emlék, hanem vágyálom. Nehéz is lenne elhinni, hogy én most pusztán azért jöttem ide, hogy visszaadjam az ötvenezer jent. Valószínűleg a lelkem mélyén titkon abban reménykedtem, hogy tanúja lehetek ennek a jelenetnek.

Nézni őt meztelenül, nézni, míg annál is meztelenebbnek látom, mint amilyen akkor, ha egyszerűen ledob magáról minden ruhát...

(Széljegyzetek. Vörös tintával. Miért élvezem annyira a leselkedést? Talán túlzott féltékenységem miatt? Vagy felfokozott kíváncsiságból? Ha belegondolunk, az sincs kizárva, hogy azért törekedtem rá, hogy dobozember legyek, mert ki akartam élni a leskelődés iránti hajlandóságomat. Szenvedélyem, hogy mindenhol mindent kilessek, de mert az egész világot nem lehet kilyukasztani, hordozható lyuk minőségében a ládát használtam leskelődésre. Feltámadt bennem a kívánság, hogy elszaladjak, de egyidejűleg az is, hogy tovább figyeljek. Melyik kerekedik felül?)

Csak úgy égtem a sürgető vágytól, hogy leskelődjem utána, annyira, hogy vágyam majd szétfeszítette a doboz falait. A szám is sajgott a vágytól, mintha megdagadt, begyulladt volna az ínyem. De ne vádoljanak mindenben egyedül csak engem. Ő sem vétlen. Arról nem is szólva, hogy az orvos épp az ő közvetítésével fizetett nekem ötvenezer

jent a dobozért, s arra a speciális segítségre is célozgatott a lány, amit nekem mint fotoriporternek nyújt.

Elbeszélését, melyben önmagáról vallott, azután hallgattam meg, hogy bekötötte a vállsebemet; lényege a következő volt: Mielőtt ápolónőnek állt volna, szegény festőművész-növendék volt (hogy tehetséges vagy nem, az most nem érdekes), s úgy biztosította a megélhetését, hogy modellként dolgozott magán festőművész-iskolákban, műkedvelő festők klubjában (a megbánás keserű mellékíze). Két évvel ezelőtt ezen a klinikán abortuszon esett keresztül (kezd fizikailag élni bennem). Komoly szövődmények miatt három hónapig tartották ingyen a klinikán, s mivel az itt dolgozó ápolónőt épp akkor elbocsátották, őt vették fel a helyére (volt valami a lányban, ami feldühített, nehezen tudnám megmondani, hogy mi). Nyakig volt munkával, de lehetőség szerint előzékenyek voltak hozzá. S ha nem adódtak halaszthatatlan munkák, esténként és a szabadnapjain még arra is maradt ideje, hogy fessen. Azonban, a jövedelemtől eltekintve, a modellkedés állt a szívéhez a legközelebb. S egyáltalán nem azért, hogy pózban álljon, vagyis tétlenkedjen, tette hozzá egyszerűen. Modellálás közben csakugyan semmit sem csinál az ember,

mégis nehéz munka, nem kis kitartást követel. Ráadásul micsoda izgalom fogja el az embert, amikor ott áll meztelenül, ez teszi feszültté az életet, ez serkent alkotásra. (Hazudik, gondoltam. A képeim nincsenek konkrét formák, s semmi közük a természethez.) Még arra is célzott, hogy most is folytatná a modellállást, ha az orvos határozottan nem ellenezné.

Minden ott kezdődött, hogy felkeltette érdeklődését riporterri foglalkozásom – ez már nyílt kihívás volt. A légpuskagolyóból (amit a vállsebemből vettek ki), valamint abból, hogy ügyetlenül voltam megnyírva, ő kétségtelenül kitalálta, hogy ugyanaz a dobozember vagyok, aki levetette “öltözetét”. De ez a képtelen lehetőség nekem eszembe sem jutott. Az volt az érzésem, hogy anyai odaadással ápolgatja a sebemet. Mire meg is eredtek a szememből a könnyek. De végül is összeszedtem magam – jobb, ha magam töröm össze magamat, mielőtt valaki más összetörne. A szemhéjamból mintha fogak bújtak volna ki. A szemem tüzelni kezdett, s pattanásig feszültem a vad ötlettől, hogy belemarok ezekkel a fogakkal.

Bizonyos értelemben sikerült is megvalósítanom vad ötletemet. Ő meztelen... én nézem... igen, tényleg

néztem őt meztelenül. Igaz, a pucérsága áttételes volt számomra. Olyan pucérság, amit egy másik férfi is nézett, az én hasonmásom. Nem éreztem semmiféle kielégülést, ellenkezőleg, őrült féltékenységet. Ha kiszárad az ember torka, nem marad más hátra, mint elképzelni, hogy vizet iszik. Leskelődöm leskelődő önmagam után. Eszembe jutott az az álom, amint a kétségbeeséstől egész testemben remegve a mennyezet magasából nézem saját hullámat. Elfogott a szégyen, s nevetni kezdtem magamon. Kezem elerőtlenedett, nem tudtam a tükröt ugyanolyan szögben tartani, mire a szoba elúszott. Megcseréltem a kezem, s most az ablakkeretnek támasztva működtem a tükörrel. Nagyon jól tudtam, hogy az egész csak délibáb, de mindegy, ha az embernek ég a torka, a zavaros víz után is törtet.

Azok ketten szemben álltak egymással – vagy négy lépés választotta el őket. A lány fesztelenül érezte magát, nem érződött, hogy viszonyuk ellenséges lenne. Lehet, hogy a lány éppen beszámolt arról, mi történt egy órával ezelőtt, s most már a vége felé járt? Ha cinkosok, akkor most valószínű szívből nevetnek rajtam. A megállapodást betartottam, fél napot töltöttem a híd alatt, bámultam az örvényeket, addig

vártam, míg végül odadobtak, akár a kutyának, egy ötvenezer jenes koncot. A dobozban egy ostobaságig nemes lelkű, nyílt szívű ember rejtőzik... egy dobozban ülő tökfej... egy doboz ürülék... egy dobozba csomagolt senki... egy hímrinygó, dobozban.

Csakhog, mivel egy meztelen nő volt előttem, egyáltalán nem érzékeltem sem a gonoszságát, sem a fondorlatait. S noha az előbbiekhöz hasonló módon megalázást éreztem, semmiféle gyűlölet nem támadt bennem iránta. Kész vagyok állhatatosan követni mindenhová. Ez az én hajóm, amit csalással orzott el tőlem a hasonmásom. A lány meztelensége százszor igézőbb, mint ahogy gondoltam. Ez természetes. Az elképzelt meztelenség nyomába sem érhet a valóságosnak. De ez is csak addig létezik, amíg nézed, s a szenvedélyes vágy, hogy szüntelenül gyönyörködj benne, egyszerre elviselhetetlenné válik. Vedd le róla a tekintetedet, és eltűnik – le kell fényképezni, vásznon kell megörökíteni. A meztelenség és a test két teljesen különböző dolog. A meztelenség nem az ujjak alkotása, hanem a szemeké, és anyaga a test. S noha a test a lányé, a meztelenséget nekem is jogom van szemlélni, nem kell szerényen meghátrálnom.

Olyan így, meztelenül, mintha

könnyedén himbálózna a hullámokon, mintha jobb sarkával kicsit el-ellökné magát a talajtól. Olyan, mint a varázsszalag, amely a bűvész ujjai közül tűnik elő. Jobb lába ujjai bal lábfejeére támaszkodnak, meghajlított térde kissé oldalra fordul. Mi az, ami ennyire vonz engem a lábában? Talán valami titokzatos célzás rejlik benne? Valóban, a mai divat úgy hozta, hogy a titokzatoság nem annyira a test többi részében, mint inkább a lábban összpontosul. A dobozban töltött élet, amikor állandóan csak az emberi test alsó felét látod, a lábak szakértőjévé tett. A láb nőiessége, bármit mondanak is, nyilvánvalóan a hajlatok lágy könnyedségében rejlik. A csontoknak, inaknak és ízületeknek fel kell oldódniuk az izmokban, és egyáltalán nem szabad a láb végső formáját befolyásolniuk.

A lány lába, amely a szemet feltétlenül gyönyörködteti, távolról sem emlékeztet férfilábra. Mivelhogy a férfi a föld vonzóerejével küzdve iszonyú terheket cipel a vállán, lába csak gyakorlati célokra szolgál, a járás eszköze. Ez a láb eres, ízületei vastagok, kidudorodnak. De bármennyire nézem is a lány lábát, nyomát sem tudom felfedezni annak, hogy teste súlyának hordozása erőfeszítésébe kerülne. Szemérmetlenül nyúlánk, bájos láb ez, olyan, mint a

serdülő fiúé, akinek még nem kezdett el mutálni a hangja. Vonzó láb, amely azt ígéri, hogy csillapítja majd a járásban elfáradt férfi étvágyát... Az az érzése az embernek, hogy ez a láb megszabadult a föld vonzásától, s mint könnyű madarat, szabadon hordozza tulajdonosát. Szesélyes láb. Nem hagyja félbe a mozdulatokat, ahogy a női láb szokta, de nem is jár kíméletlenül, mint a férfiláb. A gyorsan szaladó lábak mindig tűzbe hozzák azt, aki követi őket. Nem mintha a lány lába nélkülözné az érzéki bájat. Volt valami benne a szokásos fizikai vonzerőn túl is. Vajon az eszményi lábat találtam meg az övében, vagy talán csak próbálkozom vele, hogy a lábát az eszményi láb kategóriájába soroljam?

Enyhén felemelkedő jobb csípőjének éles kontúrja, akár egy madár mellcsontjáié. Az után ítélve, hogy frizurája mozdulatlan – a haja könnyű, ezt az első pillanatban látni, szabadon és egyszerűen is hordja –, talán valahonnet alulról jöhet légáramlás. Nyilván rosszul állították be a ventillátort, s a hideg levegő a padlón áramlik. A lány csípője megfeszült, ettől a hasa kissé előrenyomul, és teljesen védtelennek tűnik. Ezzel szemben két válla erősen hátrahajlik, s mintha a vállaival egyenes szöveget bezáró nyakszirtje tartaná a fejét, amely előrehullott, akár ha hurokból

rántották volna ki. Egészében véve egyáltalán nem feszélyezett ez a testhelyzet, de az embernek az a benyomása, mintha fémrúd szúrná át a testét. Átölelte magát mindkét kezével – a jobbal a köldökénél, a ballal a mellgödre alatt. Ottmaradt rajta a melltartó nyoma. A csípő alatti csíkot nyilván a szoros bugyi hagyta. Nem sok idő múlhatott el azóta, hogy levetkőzött. A levetett ruha ott hever a lábánál. A fehér orvosi köpenyen a kis fekete bugyi lábait erőtlenül kinyújtó döglött póknak tűnik.

A lány könnyedén harapdálja alsó ajkát. De félreránduló ajka mindig ügyesen kitér a fogak elől. Ettől a mosolyra húzódó szájtól a szomorúság lándzsája járja át szívemet. Föl sem emeli a fejét, alulról néz hasonmásomra, a dobozemberre. Az mond valamit (nyilván olyasmit, ami kellemes a lánynak), ő pedig, felpillantva, néhány szavas választ vet oda neki. Hátán az izmok acélszalagként nyúlnak meg. Ezt a feszültséget a teste is átveszi, egészen az ujjai hegyéig, majd a lány a doboz felé indul. Ne, kiáltom magamban. A rekeszizmom megkeményedett, mint a kiszáradt nyersbőr, a lélegzetem elállt, s az arcom, amelyen patakokban folyt az izzadság, túlrett dinnyéhez lett hasonló. A lány valamit kapott a doboztól. Egy

pohár sört, a fele már hiányzott. Egyáltalán nem tetszett nekem, hogy szájához emeli azt a poharat, amelyből az áldobozember ivott. Izmaim pattanásig feszültek, s valószínűleg még azért nem törtem be az üveget és nem repültem be a szobába, mert a lány elárult engem (gyönyörű példája a dobozemberre jellemző kibúvónak). A sört, amiből még egy félpohárnyi maradt, ügyetlenül itta ki, valahogy úgy, mintha hosszúra vágott metéltet szippantana fel. Aztán visszaadta a poharat a doboznak, kissé tántorogva, nagy léptekkel visszajött. Miután megértettem, hogy a dobozember nem hagyja el a rejtekét, megkönnyebbülten sóhajtottam fel. Feloldódott a feszültség, amely megbénította a vállam és a hátam, s olyan hangot adtam, mint a ragasztószalag, mikor letekernek belőle egy darabot. A lány, miután visszatért korábbi helyére, gyorsan beszélni kezdett. Majd hirtelen elhallgatott, a mennyezetre nézett, s a derekát kezdte simogatni. Ismét a dobozember ragadta magához a szót, a lány pedig láthatólag különösebb érdeklődés nélkül hallgatta.

Váratlanul sarkon fordult, s hátat fordított a férfinak. Én szinte teljesen összezsugorodtam – csak a szemem nyílt tágra. Az áldobozember határozottan előreindult, s lassan inogni kezdett.

Egyszerre mintha a lábam alatt felpúposodott volna a föld, egyensúlyomat veszve térdre estem. Azt hiszem, én magam egyetlen hangot sem adtam ki. Nem is a föld vonított föl, hanem a kutya, amely unalmában a lábamhoz kushadt. Nehéz egy kutyát csendben elkergetni. Nekem természetesen egy árva hangot sem szabad kiadnom, de arra sincs semmi szükség, hogy a kutya ugatni kezdjen. Nedves szappandarabra emlékeztető orrát izgalmában erővel a dobozba fúrta. Nyilván hozzám akart jutni. Nem tehettem mást, az egyik húskonzervemre kis lyukat vágtam, megszagoltattam, megnyalattam vele, majd jó messzire elhajítottam. Szegény kutya, most reggelig küszködhet a konzervdobozzal.

Sietve visszatérek az ablakhoz. A tükör, melyet sáros kézzel fogtam meg, elhomályosodott. Újra beállítom, de előbb gyorsan letörlöm az ingem ujjával. A szobában minden megváltozott. Szerencsére az, aminek feltevésem szerint meg kellett volna történnie, nem történt meg.

Az áldoboz nincs szétszakítva, nincs összetörve, hanem ugyanabban a helyzetben ül az ágy szélén. A lány már nem meztelen. A szoba sarkában áll, az íróasztalhoz támaszkodva, és dohányzik.

Túlságosan hosszú köpenyt visel, valamennyi gombja rendesen be van gombolva, s a lába már nem látszik ki. A köpeny elfedi, s így a lány most valahogy bámulatosan érdektelen – egészen más ember. A cigarettát egyharmadára szívta. A szemöldökét szigorúan összeráncolja. Körmein gyöngyszínű lakkbevonat. El sem hinné az ember, hogy néhány perccel korábban meztelen volt. Talán amit a tükör mutatott, pusztán látomás volt?

Valahol a bokrok között a kutya hangosan zihál. A konzervdobozt a fogai közé szorítja s a földhöz verdesi. Végigsimítom a tarkómat, a kezem tele lesz apró sárpöttyökkel. Levakarom őket, s mélységes szomorúságot érzek. Honnan ez az esztelen fájdalom, amikor az a dolog tényleg nem történt meg, semmi esetre sem történhetett meg, amitől félttem (hogy a doboz birtokba vegye a lányt). Talán azért, mert nagyon is gyakran vezetnek az orromnál fogva?

A lány egyik kezével eloltotta a cigarettát, a másik keze kisujjával pedig a fülét tisztogatta, közben kissé ingatta a fejét, Az asztali lámpa fénye egyenesen az arcára esett. Ettől mintha megnőtt volna a távolság a két szeme között, s kissé kancsalított volna. Bizalmatlanul mosolygott, de csak a szája: fogait kivillantotta, s közben olyan volt, mint

egy szeszélyes gyerek. Fejét tagadóan csóválta, száját becsukta, s előreugró alsó ajka ettől duzzadtabbnak látszott. Majd könnyedén meghajolva olyan mozdulatot tesz, mintha láthatatlan léggömbbe rúgna. Keresztülvág a szobán, s az ajtó felé indul. Csak el kellett indulnia, s én már éreztem is, hogy ez ugyanaz anő. Utolérhetetlen a könnyedsége. Annyira súlytalan volt, hogy szinte elszállt. A dobozember lemászott az ágyról. A lány vissza sem fordulva kinyitotta az ajtót, és eltűnt. Az áldobozember, aki már-már utánavetette magát, rovarhoz hasonlított, amelyiknek levágták a csápjait. Nem volt rajta csak gumicsizma – minden egyéb kellék, még a derekára csavart sűrű szövet is pontosan ugyanolyan, mint az enyéem. Az ajtó becsapódott, s ő megállt. Nyilván nem szándékozik követni a lányt, a doboz ide-oda imbolygott, ő irányt változtatott, s visszaindult a helyére, miközben esetlenül húzta a lábát, mint aki bevizelt. Megpillantottam a doboz elejét. Az ablakot, amely semmiben sem különbözik az enyéemtől, roló fedi, annak sem különbözik sem a felépítése, sem a színe az enyéemtől.

Igen, sikerült mindent rekonstruálnia a legapróbb részletekig, s ez nem kevés erőfeszítést követelt. Mindent sokkal nagyobb igyekezettel csinált, hogysen

egyszerű hóborttal lehetne magyarázni. Mit forgat a fejében? Most – bármennyire iparkodom is visszaadni az ötvenezer jent – nem mutat hajlandóságot arra, hogy megértő legyen hozzám. Kaptam ötvenezer jent, s ettől a pillanattól kezdve átadtam igazi dobozemberjogaimat, s utánzattá váltam – nyilván így kell ezt érteni? Annak a robotnak a járása, amely átlósan szelte át a szobát, pontos másolata volt az én járásomnak. Nem különösebben kellemes, amikor az ember a hasonmását látja tükörben, s ez a hasonmás, az eredeti személy akaratát semmibe véve, mindent úgy tesz, ahogy jónak látja. Milyen bolond! Miért nem dobja le magáról gyorsan a dobozt? Talán részeg? Régóta a dobozban van, most egyszerűen nem tud kimászni belőle. Ha nem akarsz, ne mássz ki. De lehet, hogy én mászom ki helyetted. Lassanként úgy látom, hogy valóban egy és ugyanazon ember cselekedeteiről van szó. Az ügyletet természetesen a lány eszelte ki. Ha jól utánagondolunk, nincs kizárva, hogy kezdettől fogva dobozba akarta dugni ezt az embert. Hogy ő szabad legyen. Na és, ha élek az alkalommal, megszabadulok a dobozomtól?

Egyelőre viszont úgy döntöttem, hogy távozom innen. Nem kell levonni

elsietett következtetéseket. Ha elszánom magam, bármikor ledobhatom a dobozt. Ha nyugodtan rendbe szedtem a gondolataimat, akár holnap, ismét visszatérhetek ide. De mielőtt elmegyek, be kell pillantanom a lány szobájába. Amikor keresztülmentem a főbejárathoz vezető kavicsos ösvényen (annyi homokot hordtak rá, hogy a léptek hangját elnyelte), s a dobozt megdöntve átvergődtem a hatalmasra nőtt, embermagasságú krizantémbozóton, hirtelen felvillant előttem egy kagyló gyöngyszínű belsejére emlékeztető mélyedés – ezt az asszociációt nyilván a fűből vagy az ő hónaljából felszálló kipárolgások váltották ki. Az épület hátsó oldala északra néz, itt valamennyi ablak keskeny és magas. Az ő ablakát ráadásul sűrű redőny takarja, alig hatol át a fény – így hát nincs sok remény. Mégsem megyek el, hanem félszegen rejtőzködve állok az ablaknál, s várok valamire. A szél rázza az esőcsatornát, nagy cseppeket fröcsköl rám – a cseppek hangosan dobolnak a kartondobozon. De a lány szobájában semmi életjel.

Természetesen mi sem lenne egyszerűbb, mint kimászni a dobozból. De amennyire egyszerű, annyira nincs értelme, hogy hiába másszak ki. Csakhogy, ha egy mód van rá, szeretnék valakivel kezét szorítani.

Beszúrás három és fél különböző oldalon

(Nemcsak a papír különbözik. Határozottan különbözik az első ízben töltőtollal írt jelek rajzolata is. Ha valaki valamikor átírja az egészet egy másik füzetbe, akkor minden bizonnyal a papír is, a kézírás is egyezni fog. De aligha érnek meg ezek a jegyzetek ekkora szórszálhasogatást.)

“Tehát mi volt azután?”

“Kiszáradt a torkom...”

“Itt egy pohár. Igaz, repedt.”

“Nem tesz semmit.”

“Szóval?”

“Levetkőztem. Ahogy
megegyeztünk...”

“Azt kérdezem, volt-e a szobában fény?”

“Nincs több sör?”

“Megismétlem a kérdést: mennyire volt sötét a szobában?”

“Teljesen sötét volt. Annyira, hogy sokáig bajlódtam, amíg sikerült levenni a melltartómat.”

“A fény és a melltartó között szerintem nincsen semmiféle...”

összefüggés. Mindenesetre a melltartót tapogatózva is le lehet venni.”

“Persze, ez igaz, de...”

“Jó, rendben van. Mi volt aztán?”

“Türelmetlenkedett, és azt mondta, segít levenni a melltartómat. De én nem egyeztem bele.”

“Különös.”

“Miért?”

“Hisz teljesen sötét volt. Honnét tudta, hogy pont melltartóval nem boldogulsz?”

“Nem tudta. Egyszerűen csak találgatott...”

“Na és mi volt, erősködött?”

“Nem, nem.”

“Miért?”

“Mert megegyeztünk, hogy nem nyúl hozzám... És nézze, milyen hosszú a kezem. Könnyen elérem vele a hátam...”

“Jól van. Szóval teljes sötétségben kezdte levetkőzni, s amikor levetkőztél, meggyújtottad a villanyt. Így volt, igaz?”

“Valószínűleg így...”

“És mi volt az injekcióval?”

“Természetesen beadtam.”

“Meztelenül?”

“Mit lehet csinálni, az ampullát lehetetlen sötétben tapogatózva letörni.”

“Elég lett volna, ha megmutatod magad meztelenül. Hogy az injekciót is meztelenül add be, annak nem volt semmi értelme.”

“Na és, nem mindegy?”

“Óriási különbség.”

“Ne olyan hangosan.”

“Rendben van. Amikor valaki vetkőzni kezd, a meztelenség sokkal kihívóbbnak látszik, mint azután, hogy a vetkőzést befejezte; ez mindenki előtt világos. Ugyanez vonatkozik az injekcióra is. Minden cselekvés, ami meztelenül történik, a meztelenséget százszor szemérmetlenebbé teszi. Ne mondd, hogy ezt nem tudtad.”

“Most már mindent értek. Tudni fogom.”

“Mesélj el nekem még egyszer sorjában mindent, elejétől fogva.”

“Szóval levetkőztem, meggyújtottam a villanyt...”

“De előzőleg nyilván eloltottad?”

“Igen, eloltottam a villanyt, levetkőztem, újra meggyújtottam a villanyt, és beadtam az injekciót.”

“Valahogy nagyon furcsán meséled. Talán nem szóltatok egyetlen szót sem egész idő alatt?”

“Nem, miért is?...”

“Ne nyugtalankodj, amiről nem akarsz beszélni, arról ne beszélj.”

“Semmi olyanról nem beszéltünk... Ja, az elején ő mondott valamit az időjárásról... Valahogy így a hajamhoz ért...”

“De hisz megegyeztetek, hogy nem nyúl hozzád.”

“Hisz csak a hajamhoz...”

“Mindegy, hogy mihez.”

“Véletlenül ért hozzá...”

“Ne mentegesd.”

“Akkor történt, mikor lehajoltam, hogy meggyújtsam az ágy fejénél álló falilámpát.”

“Falilámpát?”

“Ő akarta.”

“Hogyhogy?”

“Ha csak a felső lámpa világít, nem lehet mindent alaposan megnézni.”

“Ebből elég. Ha így folytatod, nem tudni, mire jutsz.”

“Jó. Nem mondok többet.”

“Miről beszélt aztán?”

“Azt hiszem, az esőről. A hajamat mintha lenyalták volna...”

“Egyszerűen átnedvesedett az izzadságtól.”

“Igen, lucskos volt.”

“Várj. Tehát még mielőtt az időjárásról beszéltek volna, azt kívánta, hogy égjen a falilámpa?”

“Igen, először a falilámpáról volt szó.”

“Teljesen összezavarsz.”

“Bocsásson meg. Nagyon elfáradtam. Semmire se jó ez... Nézze, hogy remeg a térdem. Mintha egy működő mosógép tetején ülnék...”

“Akkor ülj ide. Az én térdemen kellemesebb, mint a mosógépen.”

“Szeretnék rágyújtani.”

“Az éjszakai dohányzástól tönkremegy a bőröd.”

“De azért cigarettázni jobb, mint levetkőzni.”

“Ne csalj. Annál a visszataszító alaknál valóban nem kellett volna megtenned. Vetted volna le magad a melltartódat a fürdőszobában.”

“Ön egész idő alatt ugyanazt hajtogatja. Megszállottan ki akar puhatolni mindent a legapróbb részletekig.”

“Csak az igazságot akarom megtudni.”

“Én meg el akarok felejteni mindent, ami történt.”

“Tehát volt olyasmi, amit el akarsz felejteni.”

“Bármilyen szomorú, uram, de semmi olyasmi nem történt, amire gondol.”

“Ha ez igaz, akkor pompás.”

“Igaz. Megtörölte a csipás szemét, különböző pózokba állított, s közben úgy fürkészte a testem, mintha drágakövek után kutatna. Nagyon hamar mutatkozott az injekció hatása – szemébe lassanként furcsa kifejezés költözött, s öt perc sem telt bele, már csak a hidegen izzó lámpafényt bámulta, rám pedig látszólag ügyet sem vetett.”

“Nem erőszakoskodott veled az a disznó alak?”

“Nem, nem erőszakoskodott. Ellenkezőleg, sírva fakadt. Valamitől

megijedt. De szerintem tettette magát, amikor sírt. Legörbült a szája, és vonított. S olyan undorító szag áradt a szájából... De bármennyire siránkozott, én nem engedtem, iparkodtam még a lélegzetemet is visszafojtani. Ő pedig egyre jobban tűzbe jött.”

“S ezt kimutatta valamivel?”

“Nem. Valószínűleg az injekció miatt. Én csak álltam meredten. S elképzeltem, milyen lehetek a külső szemlélő számára. Nagyon furcsa volt. Lehet, hogy ez a hipnózis? S nem attól kerültem ilyen állapotba, mert mindenemet láthatta, hanem attól, hogy kívánta is, hogy nézzen. Csak elképzeltem a tekintetét, s máris elhagyott az erőm.”

“Undok alak.”

“Nem gondolja, hogy túloz?”

“Lehetséges.”

“Kérem, nyugodjon meg. Úgy próbáltam elmondani, hogy megértse, számomra mindez abszolút semmit sem jelent.”

“Ez esetben pontot teszünk az ügy után. Na, gyere ide. Mit állsz ott, mint egy szobor?... Vedd le már azt a zoknit vagy mit...”

“Nincs rajtam zokni.”

“Gyere ide gyorsan... Mit mondtál? Hogy pontosan megmutatta neked, milyen pózt vegyél fel?”

“Oltsd el a lámpát ...”

Abnormális viszony író énem és leírt énem között

Pórusaim kitágultak, a kimerültségtől szinte a nyelvem is kilóg. Émelygés fog el. Valószínűtlenül nagy bennem a feszültség. Nincs elég levegőm. Meg azért is, mert nem aludtam ki magam.

Vajon mikor és hogyan jutottam ide? Önmagamot csaptam be. Három óra tizennyolc perc. Itt, T. kikötőjével éppen szemben, az öböl túlsó oldalán a városi strand húzódik. Elhagyott homoksáv, amelyen percegve mászik egy-egy rák. Magas bambuszpóznákon esőáztatta, háromszögletű zöld zászlócskák rezegnek. Noha az út a hegy lábánál futott, mégsem gurulhattam egyszerűen végig rajta. Pedig ehhez lett volna igazán kedvem.

Őszintén szólva egy héttel ezelőtt éppen itt hoztam magam rendbe, mielőtt elmentem volna a klinikára, hogy kezeltessem a sebemet. Jobb helyet nem is találhatna rá a dobozember, hogy feltűnés nélkül elhagyja menedékhelyét. Mindenekelőtt fürödni akartam, és fejet mosni, meg akartam borotválkozni, és ki akartam mosni a fehéreneműmet meg az

ingemet. Minden pályaudvaron és minden kikötőben van vízvezeték, bárki használhatja, igaz, az ilyen helyeken késő estig lökdösődnek az emberek, de ha valaki okosan választja meg az időt, akkor sikerül lezuhanyoznia az öltözőben anélkül, hogy bárkivel is találkozna.

És nekem semmi különös okom rá, hogy elrejtőzzem. Úgyhogy mindent el is végeztem. Megfürödtem, fejet mostam, megborotválokztam, kimostam az alsóneműmet és az ingemet. Azt hiszem, kissé meg voltam hűlve, azért aztán – amíg az alsónemű és az ing száradt – ismét bevettem magam a dobozba. Legfeljebb egy órácskát ücsörgök még benne, s aztán mindörökre elhagyom. Félig már el is hagytam. Nem kell hozzá különösebb eltökéltség, hogy megsemmisítsen az ember egy féregrágtá tárgyat. S már látszik is az alagút kijárata. Ha mondjuk, a doboz mozgó ala-gút, akkor a meztelen lány a vakító fény az alagút kijáratában. S az a póz, amelyben állt, amely szinte vonzotta a szemet, hogy gyönyörködjön benne! Úgy érzem, az utóbbi három évben pontosan ilyen alkalomra vártam.

És ez a meglepő találkozás az áldobozemberrel. A hasonmásommal, amint ott ül az ágyon, és a lányra mered, aki meztelenül áll (védtelen testtartása szinte kihívó: csak bámulja az ember).

Soha még doboz nem tűnt nekem ilyen visszataszítónak. Mindenről az a szörnyű álmom jutott eszembe, amelyben lelkem a mennyezet magasából tulajdon holttestemet nézegette. Talán sajnálkozást érzek a doboz miatt? Nem, nem sajnálkozást – vágyakozást. Alagútra van szükségem, amelyiknek kijárata van. A feljegyzések pedig – nos, az sem érdekel, ha az utolsó sorig megsemmisülnek.

Azt hiszem, az ő dobozélete egyáltalán nem régen kezdődött. Egyszer félig szétmállott kartondobozt fedeztem fel, amelyet hanyagul beprézeltek a nyilvános illemhely és a kerítés közti keskeny résbe. A gazdátlan doboz olyan, mint az elhagyott ház – gyorsan leromlik, s a szél meg az eső a túlérétt szőlő barnapiros színére festi. Azt az első pillanatban észrevettem, hogy a doboz elhagyott lakhely. Kis ablakot vágtak rá... belőle polietilén roló foszlányai bújtak ki... az oldalfalak hólyagosak, mintha bőrbetegség nyomát viselnék – a hólyagok nyilván a víztől felpuffadt apró hallórések –, mindettől a doboz félig szétfoszlott. Hozzáfogtam, hogy leszakítsam az egyik oldalfalat. Olyan érzés ez, mint mikor kiszáradt flastromot tép le az ember – feltárult a doboz belseje. Önkéntelenül is odaálltam a rés elé, amelybe a doboz beprézeltek, s próbáltam elrejteni a

járókelők tekintete elől az elhagyott otthont.

A doboz belseje, mint a nedves agyag, most is határozottan őrizte az egykori lakó (nevezzük B-nek) keze nyomát. Például a szakadt helyeket evőpálcikák és szigetelőszalag segítségével erősítette meg. Egy meztelen lány újságból kivágott képe – most koszos folt, a színe olyan, mint a madárürülék. Vörös spárga, amelynek segítségével övére csatolhatja a dobozt, hogy ne mozogjon. Az ablak alá erősített kis műanyag doboz. A számtalan felirat a doboz csaknem egész belső felületét elborította. Azokon a részeken, ahol nincsenek feliratok, üresen maradt négyzetek keletkeztek – egyesek nagyobbak, mások kisebbek. Korábban kétségtelenül ezeken a helyeken függött a tranzistoros rádió, az apróságokat tartalmazó doboz, a zseblámpa és több más tárgy.

A doboz most halott. Hirtelen szinte láttam, amint otthagyja ez a fantom B. Megrázkódom. Még soha ilyen érzéketesen nem képzeltem el az én dobozom halálát. Úgy tetszett, hogy ha majd eljön az idő, egyszerűen eltűnök, elpárologok, mint az esőcsepp. És most szembetalálkoztam a valósággal. Milyen véget ért B?

Természetesen egyáltalán nem

törvényszerű, hogy a doboz halála egyben B-nek a fizikai pusztulását is jelentse. Lehet, egyszerűen kijutott az alagútból, és otthagya a dobozát. Tehát a doboztetem olyan lárva, amelyből kiszabadult a pillangó. (A "pillangó" talán túlságosan romantikus, mondhatnánk tücsköt vagy kérészt is.) Mindenesetre szerettem volna így képzelni. Másképp elviselhetetlen lett volna. De ahhoz, hogy így képzelhessem, bizonyítékokra volt szükségem. Bizonyítékok után kutatva sorra figyelmesen átvizsgáltam a feliratokat. Sajnos B nyilván vízzel lemosható filctollat használt, s ezért úgyszólván semmit sem lehetett kibetűzni. A műanyag doboz teteje szorosán le volt zárva. Ha van valami nyomra vezető szál, akkor az kétségtelenül a dobozban van. Amikor nagy nehezen letéptem a tetejét, a sarkai is leváltak. A dobozban két golyóstoll pihent, továbbá egy törött kés, tűzkövek, üveglap nélküli óra, amelynek csak percmutatója volt, s végül egy szakadt fedelű, nem túl nagy jegyzetfüzet. Az első oldal ezzel a bejegyzéssel kezdődött – szerencsére gyorsan átírtam saját dobozom belső oldalára (akkor még sok szabad hely volt rajta), s ezért most szó szerint meg tudom ismételni:

“Idegességem már mindent felülmúl. Ha csak rövid időre kell is elmennem otthonról, menten nyugtalanság fog el: váratlanul eltűnik a szobám. Elviselhetetlen érzés számomra, ha el kell hagyni az otthonomat. Szenvedélyes otthonülővé váltam. Bezárkóztam a négy fal közé, és egy pillanatra sem hagyom el a szobámat. Végül majd éhen halok, vagy felakasztom magam. De amikor megtudtam, hogy még senki sem ismerte fel azt a tetemet...”

Próbáltam lapozni, de a jegyzetfüzet szétmállott az ujjaim között, mint a száraz sütemény. Vele együtt szétmállott a nyomra vezető szál is, s mostanáig nem volt erőm tisztázni, mit jelentett annak a doboznak a teteme.

De hát el kell búcsúzni a doboztól. Csakhogy az ing és a fehérnemű valahogy lassan szárad. Az eső elállt, de az alacsonyan lógó, csapadéktól duzzadó felhők miatt sehogy se száradnak meg. Szerencsére nem is olyan rossz meztelenül ülni a dobozban. Talán azért, mert gondosan mostam le magamról a mocskot, olyan az egész testem, mintha feléledt volna, szinte kellemes volt

átölelni önmagamat. Csakhogy nem maradsz mindig ilyen. Amikor a reggeli szélcsend véget ér, annak is megvan a maga szépsége.

Nyirkos, sötét az ég, és fekete a tenger, szemmagasságban összeolvad az éggel. A tenger még sötétebb, mint az ég. Áthatolhatatlan a sötétség, akár a lefelé zuhanó liftben. Feneketlen sötétség, amit még behunyt szemmel is látni. A tenger moraja idehallatszik. Az ember látja saját koponyája belsejét. Kupola alakú kárpit takarja el a szemmel látható vázat. Akár a repülőgépen. A szüntelen kialvatlanságtól elhasznált vér dobol az ember halántékában. Aludni szeretnék. Úgy döntök, hogy mielőtt elhagynám a dobozt, alszom néhány órát. Még szorosabban hunyom le amúgy is becsukott szememet. Látom a hullámokat. Egyre szűkülő és szűkülő párhuzamos közeik olyan szabályosak, mintha vonalzóval húzták volna meg őket, kifutnak a végtelen tengerre. Minden hullámnak megvan az emelkedése és esése, az emelkedő szakasz mindig szebb. A hullámok közti völgybe próbálok benézni, megindulok előre, s abban a pillanatban kiugrik mindkét szemem az üregéből.

A helyről, ahová estek, halvány füstcsík száll fel. Két szemem vég nélkül egymáshoz ütődve, a hullámok közt gu-

rul. Torkomat hányinger kaparja. Kinyitom a szemem. A tenger is, az ég is olyan fekete és csendes, mint az előbb. A nedves, kemény homokon szájalmasnak és gyámoltalannak érzem magam. Egy dolog marad számomra – nyitott szemmel ülni és várni, míg hirtelen meglep az álom.

Ha nem is tudok elaludni rövid időre sem, mindegy, akkor is meg kell kezdenem a megbeszélte cselekvések végrehajtását, ha itt az ideje. Miután végeztem elhagyott dobozommal, nyolc óra körül újra elmegyek a klinikára. Tíz órától fogadják a pácienseket, s úgy akarom intézni, hogy minél több időm legyen. De túl korán sem érdemes odamenni, mert még felzavarom azt, akivel majd beszélgetni fogok, és elrontom a hangulatát. Úgy számoltam, nyolc óra még épp se nem késő, se nem korai – már senkit sem zavarok fel, és a megbeszélésekre marad két óra, bár nem mondhatni, hogy túl sok lenne.

Igaz, nincs kizárva az a lehetőség sem, hogy partneremnek egy nappal el is kell halasztania a betegek fogadását, hogy megbeszéléseink félbe ne szakadjanak. Mindenesetre a megbeszélések tetemes időt követelhetnek... de miféle megbeszélések?

(Feljegyzem, hogy el ne felejtsem.

Éppen most gondoltam ki azt a gyilkos mondatot, amit akkor fogok mondani, ha találkozom a lánnyal: “Én természetesen nem szeretném, hogy kinevess vagy megharagudj rám. De mégis inkább te neved ki, és haragudj meg, s ne valaki más.”)

Egyébként emiatt most nem érdemes nyugtalankodni, majd tisztázom a helyszínen. Ha nem szakítjuk félbe a megbeszéléseinket, akkor valószínűleg sikerül megegyezni, ha pedig nem sikerül, akkor nincs más hátra, abba kell hagyni az egészet. Most azonnal el kell döntenem, milyen sorrendben intézzem a dolgaimat, azzal a kikötéssel, hogy nyolc órára meglegyek. Azt mondom, “intézem”, de voltaképpen nem jelent ez különösebb munkát. A doboz, amikor három-négy részre tépem, és összegyűröm, közönséges szemétté változik. Akármilyen lassan csináljam is, öt perc sem kell hozzá. Személyes holmijaim kiválogatása – mindazoké a tárgyaké, amelyekre csavargó életemben állandóan szükségem van – semmiség. Például itt van ez a műanyagdarab, amit most alátétnek használok, hogy a feljegyzéseimet írhattam. Ez egy teljesen elnyútt, meglehetősen vastag, negyvenszer negyvenöt centiméteres

tejszínű műanyagdarab. Ez valóban elsőrendű fontosságú tárgy, amely nélkül nem boldogulnék a mindennapi életben. Mindenekelőtt asztal. Az evéshez vagy a kártyázáshoz feltétlenül szükség van egy vízszintes felületre. Az étel elkészítése idején a konyhadeszkát helyettesíti. Szeles téli éjszakákon zsalunak használok, hogy elzárja a kisablakot, szélcsendes nyári éjszakákon pedig ez szolgál legyező helyett. Ha nedves földre kell leülni, hordozható lóca, ha pedig az összeszedett cigarettavégeket kell kibelezni, és cigarettát kell sodorni, munkaasztal.

Természetesen elég sok időnek kell eltelnie ahhoz, hogy ennyire le lehessen egyszerűsíteni a mindennapi életben használatos tárgyakat. Amikor még csak kezdtem a ládában lakást, sehogy sem tudtam megszabadulni a kényelemmel kapcsolatos, általánosan elfogadott elképzelésektől, s nyakló nélkül szereztem be nemcsak olyan tárgyakat, amelyeknek valami szerepet szántam, hanem olyanokat is, amelyekről el sem tudtam képzelni, mire használhatók. Bádogdobozt, amelyen színes féldombormű pompázott: három meztelen nő kapaszkodik egy aranygyűrűbe (valamire okvetlenül alkalmas lesz), furcsa követ (lehetséges, hogy ősi kőszerszám), a patyinkó nevű

rulettjáték golyóját (megteszi ez is, ha valami nehéz tárgyra van szükség az ember keze ügyében), angol-japán zseb-szótárt (valamikor még szükség lehet rá), aranyozott női cipősarkakat (érdekes formájuk van, és kis kalapács helyett használható), százhuszonöt voltos, hat-ampere konnektort (rossz, ha nincs, amikor kellene), réz ajtókilincset (ha madzagot köt rá az ember, veszélyes fegyver), forrasztópákát (biztosan jó lesz valamire), kulcscsomót (nincs kizárva, hogy olyan lakatra bukkanok, amelyikbe az egyik beleillik), négy és fél centi átmérőjű, fém csavaranyát (fonalra függesztve szeizmográfá alakul át, de nehezeknek is megfelel filmszalag szárításához)... – ilyen tárgyakat számtalan mennyiségben gyűjtöttem össze, s amikor a súlyuktól és attól, hogy zsúfolásig megtöltötték a ládámat, már lépni sem tudtam, nyilvánvalóvá lett, hogy meg kell tőlük szabadulni. A dobozembernek nem kombinált zsebkésre van szüksége, hanem arra, hogy a közönséges borotvapengét a legkülönfélébb célokra tudja használni. Ha egy tárgyat nem használsz naponta legalább háromszor, akkor könyörtelenül meg kell válni tőle.

De eldobni nem könnyű. Összeszedni nehéz, eldobni még nehezebb. Szörnyű – ha nem kapasz kods minden erőddel a

holmijaidba, akkor elviszi őket a szél. Hát talán könnyű az embernek az élvezettel hallgatott, gyönyörű hangú, elsőrendű táskarádiójától nyugodt szívvel megválnia csak azért, hogy könnyebb legyen a csomagja? Én ezt is meg tudtam tenni.

Igen, okvetlenül el kell mondanom a lánynak azt a történetet a rádióműsorokról. S ha kell, az áldobozembernek is. Azt akarom, hogy még a tárgyalásaink megkezdése előtt mindketten világosan megértsék, kivel van dolguk.

Azt kérdezik, miért jöttem ilyen korán? (Csak a lányhoz szólok, az orvos hadd üljön a dobozában valahol a szoba sarkában.) Egyszerű séta. Reggeli séta. Meredek út vezet ide a szójafeldolgozó üzemtől, nem valami festői út, de én szeretem. Lám, azok a gyér lombú, bütykös vén fák az út mentén – érdekes, hogy is hívják azokat? Vagy ezek a csúcsos tetők, amelyek a lombokon átkandikálnak, milyen szeszélyesen törnek a magasba. Frissen festett, keskeny, magas ablakok, amelyek tisztán kiválnak a repedezett, stukatúros falakból – olyan állapotban vagy, mintha valami veszélyes, szörnyű dolog felé mennél. Nem hiszi? Akkor másképp mondom. Igaz, semmi okom, hogy azt állítsam, éppen ezért jöttem – azért

jöttem, mert jönni akartam... Ez sem elég? Nem látszom annyira sóvárnak? Hiába, születésem óta ilyen az arcom, nincs mit tenni. Ha az embernek bágyadt a szeme, arca kellemetlen benyomást tesz. Na jó, szóval, itt ez az ötvenezer jen (elviselhetetlen undor tüzel, a kezelőasztalra dobom a pénzt)... rám sózták ezt az összeget, de ez nem jelenti azt, hogy én elfogadtam. Most éppen fontolgatom a kialakult helyzetet. Igaz, a doboztól már megváltam, ahogy kérték, így hát megnyugodhatnak. Mindent összevetve kvittek vagyunk, bár nem, több mint valószínű, hogy én még adósuk vagyok valamivel. Nos, hogy érzi magát a dobozban? (Állhatatosan az áldoboz ablaka felé tekintek, de feleletet nem várva, ismét a lányhoz fordulok.) Elnézést, hogy menten a tárgyra térek, de ahhoz, hogy megtudják, milyen is valójában a hozzám hasonló ember, nem ártana, ha meghallgatnák a rádióműsorokról szóló elbeszélésemet. Igen, a rádióműsorokról. Már régóta valósággal átítatott a hírek mérge. Értik ezt? Legyőzhetetlen riadalmat éreztem, ha állandóan, szünet nélkül nem csillapítottam étvágyamat friss hírekkel. A frontokon állandóan változik a hadihelyzet, szüntelenül házasodnak és válnak a filmcsillagok meg az énekesek... Rakéta száll a Mars felé, nem

ad többé életjelt magáról a haláshajó, miután leadta utolsó S. O. S.-jelzését... Letartóztatják a tűzoltóparancsnokot, aki gyújtogatási mániában szenved, egy banánszállítmányban mérges kígyót fedeznek fel, agyonlövi magát a kereskedelemügyi és iparügyi minisztérium egyik tisztviselője, eredményesen zajlik le vagy meghiúsul egy nemzetközi konferencia, megerősokolnak egy hároméves kislányt... társaságot alapítottak steril patkányok tenyésztésére, egy szupermarket építése közben betonba falazott gyermeket fedeznek fel, rekordmennyiségű katona dezertált a világ valamennyi hadseregéből... Mindent összevetve a világ fortyogó katlanra emlékeztet. S ha csak egy pillanatra elmélázunk, máris kiderül, hogy még a földgolyó formája is megváltozott. Az lett a vége, hogy hét újságra fizettem elő, két televíziót és három rádiót vettem, nem tettem ki hazulról a lábam zsebrádió nélkül, még az ágyba is fülhallgatóval feküdtem le. Hisz egy időben különböző adók különböző híreket sugároznak, ezért aztán mindig fennáll annak a veszélye, hogy az ember elszalaszt valami különlegeset. A félnék állatok óvatosan tekingetnek körös-körül – ezért nyúlt meg fokozatosan ilyen hosszúra a zsiráf nyaka, a majom pedig egyszerűen le

sem jön a fáról. Nem tréfálok, számomra, a szóban forgó ember számára mindaz, amit elmondok, rendkívül komoly dolog. A nap huszonnégy órájának nagy részét azzal töltöttem, hogy híreket olvastam és hallgattam. Noha sirtam gyenge akaratom miatti elkeseredésemben, rádiómtól és televíziómtól mégsem tudtam egy lépésre sem eltávolodni. Ugyanakkor pontosan tudatában voltam annak, hogy bármennyire próbálom is kihámozni az igazságot ezekből a hírekből, képtelenség, hogy akár csak meg is közelítsem. S ennek tudatában volt erőm, hogy lemondjak a szokásomról. Lehet, hogy nem is az igazságra volt szükségem, nem is a történetek megértésére, hanem csak magára a formára – a szabvány frázisokba foglalt hírekre. Mindent összevetve teljesen átítatott a hírek méрге.

De egy szép napon meggyógyultam. Egy parányi esemény bizonyult ellenméregnek. Olyan parányi volt, hogy szinte le kellett hajolni hozzá, ha az ember jobban szemügyre akarta venni. Ez pedig... Valóban, hol is történt?... Pontosán annak a széles utcának a sarkán, a bank és a metróállomás között... napközben nagyon kevesen járnak arra... előttem kimért léptekkel haladt egy középkorú ember, külseje

után ítélve tisztviselő. Egyszer csak megroggyant a lába, úgy rémlett, le szeretne ülni a járdára, majd ültében eldőlt, és meghalt. Pontosan úgy, ahogy medvét játszanak a kisgyerekekkel. Egy odaszaladó, diákforma fiatalember gúnyosan nézett le rá. “Lehet, hogy meghalt?” – fordult oda hozzám kérdőn mosolyogva. Hogy ne kelljen folytatnia velem a beszélgetést, nem szívesen ugyan, de elment telefonálni néhány házzal arrább egy trafikba. Én szakmai rutinból előhúztam a fényképezőgépet – havonta egyszer-kétszer mindig rendeltek tőlem fényképeket árureklámozás céljára –, s különböző szögeket próbálgattam, le akartam fényképezni a férfit. Időben meggondoltam magam, és nem nyomtam le a kioldót, de egyáltalán nem azért, mintha megsajnáltam volna a halottat vagy elszégyelltem volna magam. Egyszerűen megértettem, hogy ebből az esetből nem lesz újsághír.

A halált kétségtelenül az elváltozás sajátos jelenségláncolata kíséri. Mindenekelőtt elfehéredik a bőr. Azután kihegyesedik az orr, összetöporodik az áll. A kitátott száj olyan, mint a késsel ejtett vágás a mandarin héján, belőle kiáll a piros szájpadrású műfogsor. A halottnak még a ruházata is megváltozik. Ami jó minőségűnek tűnt, szinte az ember szeme előtt változik át

olcsóvá, csak látszatra jó minőségűvé. Mindezek a tények természetesen nem újdonságok. S annak, aki meghalt, nyilván teljesen mindegy, hogy bekerül-e mindez az újságba, vagy sem. Az egész országban körözött bűnöző tizedik áldozata ugyanúgy hal meg, ahogy az előzők. Ha te magad változol, veled változik a külvilág is – semmiféle más változás nincsen. S ezek a változások oly iradatlanok, hogy a legszenzációsabb hírek sem érhetnek a nyomukba.

Amint végiggondoltam mindezt, a hírekhez való viszonyom egyszeriben jelentősen megváltozott. Hogy is fejezem ki jobban... Nem maradt más megoldás, mint hogy ráparancsoljak magamra: “Te is képes vagy szakítani a hírekkel...” S tudják, miért kellene mindenkinek a hírek?... Talán azért, hogy a kritikus pillanatban állig fegyverben legyenek, noha előre lehet tudni, hogy a világon minden változik? Korábban én is így gondoltam. De ez hazugság. Az ember csak azért hallgatja a híreket, hogy megnyugodjon. Bármilyen megrendítő hírt közöljenek is vele, ha hallja, akkor él – ez a dolog lényege. Az igazán megrázó hír az az utolsó hír lesz, amely a világ végét jelenti be. Mindenkinek az a szíve vágya, hogy ezt meg tudja hallani. Mert akkor ez azt jelenti, hogy sikerült túlélnie a világ

végét. Ha jól belegondolok, azt hiszem, engem is épp az a törekvés fertőzött meg, hogy el ne szalasszam az utolsó adást. De a hírek végtelenül áradtak és áradtak, szó sem esett utolsó liftről. Ez annyit jelentett, hogy az utolsó még messze van. Folytatódnak a híradások a jövőben is – csak a szabványfrázisok lesznek még rövidebbek. Az elmúlt éjjel a B 52-esek idei legerőteljesebb támadásukat intézték Észak-Vietnam ellen, s te mégis életben maradtál. Egy gázgyárban tűz pusztított, nyolc ember súlyos égési sebeket szenvedett, de te nem, életben maradtál. Újabb nagymértékű áremelés, de te élsz tovább. Az ipari szennyvizet a tengerbe folyatták, ennek következtében az öbölben minden hal megdöglött, te viszont életben maradtál.

– De hát miről beszél itt?

– Nos hát arról, hogy mennyire unták maguk a híreket... – A lány összezárta a térdét (nyilván megérezte az érdeklődésemet), és új cigarettára gyújtott. Az áldozember pedig komoran tette hozzá:

– Nem tudom megérteni, mire jó ez az önreklámozás...

“Azok között, akiket nem érdekelnek a hírek, nincsenek gonosztevők, erre gondol, ugye – vágtam az orvos arcába, s még mindig mosolyogva fordultam a

lányhoz: nem hinni a hírekben, annyit jelent, mint nem hinni a változásban. S maguk úgy gondolják, hogy akaratuk ellenére én sem hozhatok ide változókat”

– Mégiscsak elszámítottuk magunkat, nem gondolja? mondta az áldobozember olyan nyíltsággal, amelyet nem is vártam tőle.

– Elszámították magukat?

– Az ötvenezer jenre gondolok. Amit azért adtunk magának, mert úgy hittük, elég közel áll a dobozemberhez, hogy megvásárolja tőle a dobozát. De honnét tudhatjuk, hogy megveszi-e, vagy sem?

– Mit kötözködik velem? – Egész zavarba jöttem váratlan ellentmondásától. – Nagyon jól tudja, hogy a dobozember és én egy és ugyanazon személy.

– Honnét tudjam?

– Ne beszéljen mellé. Van rá éppen elég nyomós bizonyíték. – Vettem néhány mély lélegzetet, hogy megnyugodjak. – Egy héttel ezelőtt, akkor reggel, amikor idejöttem, hogy bekössék a sebemet, maga mindent kitalálhatott. Az ügyetlenül megnyírt haj... a rosszul borotvált arc, rajta számtalan vágás... a kicserzett, hámló bőr a nyakon és a kézen az átható szappanszag ellenére...

– Tudja, a fotoriporterek között elég sok csodabogár akad. – Félvállról beszél,

s ebből világosan kiderül, hogy én itt már eljátszottam kisdéd játékomat. Végül is a lány nyilvánvalóan szövetkezett az orvossal, s úgy döntöttek, hogy engem egyszerűen eszközül használnak.

– De hisz elismerted te magad is, hogy a vállamat légpuskagolyó sebezte meg...

– Na és aztán? Nagyon soknak van légpuskája. A görények rákaptak a tyúkólakra, sok baj van velük.

– Egy jószívű valaki tanácsolt erre a klinikára; véletlenül tanúja volt a megsebesülésnek. Mi több, pénzt is adott, hogy kifizessem a kezelést. Háromezer jent, a bankóknak enyhe kreozotszaguk volt. – Merőn néztem a lány szemébe. Nem ment a fejembe, hogy tud ilyen szélkakas módjára az ellenfél oldalára állni. Hisz még azt is egész határozottan megígérte nekem, hogy modellt fog állni. Amikor modellt áll, az, hogy magán érzi a művész tekintetét, nyilvánvalóan felvillanyozza. S ilyen izgatott állapotban, vagy... lehet, hogy egyszerűen csak az orvost akarja védeni... meg aztán én sem igen szeretném, hogy az orvos civakodni kezdjen vele. Meg kell még gondolnom, érdemes-e ilyen állhatatosan gyötörni a lányt, ez csak ronthatja a helyzetét. – ...Egy miniszoknyás lány volt, a legújabb gyártmányú kerékpáron... Lehet, hogy ez

a lány... sajnos, csak hátulról láttam, de a lába nagyon szép volt. Olyan, hogy ha egyszer megláttad, soha többé nem felejtéd el. Ha hosszú éveken át élsz dobozban, s a járókelőket csak deréktól lefelé látod, végül megcsömörlesz a végtelen mennyiségű lábtól.

Úgy tetszett, a lány inkább felfújta az arcát, csak hogy visszatartsa a nevetést. A dobozember viszont teli torokból felnevetett.

– Na, persze, más dolog nézegetni a dobozt, és más dolog felvenni. Óriási különbség.

– Csak emlékeztetni szeretném, még nem adtam át magának a doboz feletti rendelkezés jogát.

– Egyszerűen kolosszális különbség – ismételte nyugodtan az áldobozember, mint aki végre megértette a különbség lényegét. – Tegnap töltöttem először az egész éjszakát a dobozban. Valami megrendítő. Nemhiába akartam dobozember lenni...

– Nem szándékozom erőszakkal visszatartani ettől a lépéstől.

– Én nem is tartozom azok közé, akiket vissza lehet tartani. Eddig talán nem derült ki?

Az áldobozember önhitt hangjában kacagás bujkált. Jóindulatú, ugyanakkor gonosz is – nem tetszik nekem ez az ember. Végérvényesen zavarba jöttem.

Úgy látszik, kezdettől fogva össze kellett volna barátkoznom vele. Ő tényleg egyáltalán nem is akart harcba szállni velem. Jóval nyugodtabban elbeszélgethettem volna vele, ha azokról a dolgokról ejtek szót, amelyekkel a dobozember szembekerül, mikor először megy ki az utcára: az élelem megszerzésének módjairól, azokról a helyekről, ahol még teljesen használható régi holmikhoz lehet jutni, arról, hogyan lehet ingyen nagy távolságokra utazni, hol tanyáznak kóbor kutyák, melyeket tanácsos elkerülni. De nem valami kellemes egy másik dobozemberrel együtt lenni. Világos, hogy ő nem valódi, erről most már túl késő beszélni. Ha mindezt előre láthattam volna, akkor talán a dobozomban kellett volna idejönnöm, és meg kellett volna mérkőznöm vele. Kihívóan fordulok a lányhoz:

– És te mit csináltál volna az én helyemben? Visszatartottad volna, vagy hagytad volna, hogy tegyen úgy, ahogy jónak látja?

A lány, könnyedén a kezelőasztalhoz támaszkodva, sanda pillantást vetett rám. Ajka kissé széthúzódott, ettől úgy látszott, hogy mosolyog, de a szeme egyáltalán nem nevetett.

– Nekem egyre az jár az eszemben, hogy ha most váratlanul kiteszük a

“Nincs fogadás” táblát, akkor a betegek biztosan nyugtalankodni fognak.

Ez valószínű. Kétértelmű válasz, amit lehet értelmezni így is, meg úgy is. De egyelőre meg kell elégednem vele. Megvárom, amíg az áldobozember vonja le a következtetést.

A doboz valamiféle hangot adott – erre felfigyeltem –, és észrevehetően megdőlt. A roló az ablakon szétnyílt, s megjelent a két szem. Egy szempár, amely egyszerűen csak nézett, kifejezéstelenül. Két szem, amely büszke volt arra, hogy én kénytelen voltam belenézni. Mikor sikerült megtanulnia ezt a fogást? A példakép én vagyok, az nyilvánvaló. Ez lesújtott... Aki néz, én vagyok, akit néznek, az is én vagyok.

– Bármennyit fecsegtél is, hasztalan. – Az áldobozember hangja vékony volt, nem illett a külsejéhez. – De látom, nem hiszed.

– Mit?

– Egyáltalán nem hiszed, hogy én megyek el innét helyetted. A lelked mélyén akarod, de nem hiszed.

– Valójában nem is szükséges elmenni innét.

– Kész vagyok valami kisebb kompromisszumra. – Az áldobozember a torkát köszörülve köhintett, s behízselgő hangon folytatta: – Például mi lenne a véleményed erről a javaslatról:

Lehetőséget adunk rá, hogy azt csinálja ebben a házban, amihez kedved van. A lánnyal is viszonyt kezdhetsz, én nem fogok beleavatkozni. Nem zavarlak, nem szólok egy szót sem, nem állok utadba. De csak egy feltétellel. Ha én viszont nézhetlek benneteket. Csak nézni szeretnék, semmi mást. Természetesen a dobozból. Olyan viszonyra gondolok, amilyenben mi hárman most is vagyunk. Nekem elég, ha így, a sarokból követhetem, amit csináltok. Ha majd megszokjátok, számotokra valami olyasmivé változom át, mint a papírkosár.

Az volt az érzésem, hogy azt a javaslatot, amelynek tőlem kellett volna kiindulnia, a hasonmásom mondta ki. A lány pedig, az eseményeket figyelve, fűgén pergette ujjait, mintha önfeledten, spárga nélkül, "bölcsőt csinálna". Ráérősen egyik lábáról a másikra állt. Frissen vasalt fehér köpenyének két szárnya megnyílt, s előtűnt a térde, amit oly szívesen megsimogattam volna. Lehet, hogy a köpeny alatt teljesen meztelen? Olyan érzésem támadt, mintha figyelmetlenségéből lenyeltem volna egy léggömböt, s az most hirtelen felfúvódna bennem. Vajon lesz-e elég bátorságom megkérni, hogy vetközzön le az áldobozember szeme láttára?

– Mit kell itt habozni – unszolt az

áldobozember. – Mi lenne a dobozember, ha nem viselnénk szívünkön a sorsát? Szélfuvallat, porszem, semmi több. Velem is történt egy ilyesfajta érdekes eset. Egyszer éppen előhívtam egy felvételt, amit teljesen véletlenül csináltam, s váratlanul a filmkockán olyan kép bukant fel, amelyre nem számítottam, hogy valaha is megpillantom. Az utcán nyugodtan, fesztelenül haladt egy ember, aki préselt kartonlemezből készült dobozt viselt. Én nem vagyok olyan szakember, mint te, csak olcsó, kis gyerekfényképezőgépem van, meg ilyesmik. Mit is akartam akkoriban fényképezni? Régi ügy már, de azt hiszem, leginkább temetéseket. Mindig igyekszem lefényképezni emlékül egykori pacienseim temetését. Meg voltam rendülve. Hogy nem vettem észre azt a dobozembert, pedig olyan kis távolságból fényképeztem. De egyáltalán nem emlékszem rá. Láthatatlan, mégis láthatónak tetsző kísértet, vagyis egyszerűen ellenlétezés. S azóta, igen, azóta kezdtem érdeklődni a dobozemberek iránt. Nézelődni kezdtem, és felfedeztem, hogy az utcán pontosan olyanforma emberek kószálnak, amilyen a fényképen látszik. Azt is észrevettem, hogy senki ügyet sem vet rájuk. Tehát nem én vagyok az egyetlen, aki észre sem vette őket. A do-

bozember például bemegy az élelmi-szerüzletbe. Kidugja a lyukakon a kezét, és kezd elcsórni sorjában mindent. Paradicsomot, tejet, száraz szójababot. Nem olyan nagy érték egyik sem, de mégis, és ami a legneveztetesebb: nemcsak a vevők, de az ott álló kiszolgálók, eladók, senki, nemcsak hogy nem szitkozódik, de még csak észre sem veszi őket. Láthatatlan emberek. Pedig, ha valaki úgy jár-kezel, hogy árunak csomagolja be magát, nemcsak annyit jelent, hogy az illető gyanúsán viselkedik, hanem, mi több, sértően is az emberekre nézve. A dobozember léte mégsem okoz senkinek kárt – ha valaki nem akar tudomást venni róla, nyugodtan megteheti. Neked is teljesen közömbösnek kell lenned irántam.

Az áldobozember váratlanul felsóhajtott, és elhallgatott, mintha lenyelte volna az utolsó szavakat. Utána én is mélyet sóhajtottam. Lehet, hogy valójában nem is olyan elfogadhatatlanok a feltételei. Én aztán bárkinél jobban tudom, hogy a dobozember léte senkinek sem árt. Ez a hely nem különösebben kedvező, ám ha klinikát tudott nyitni, az annyit jelent, hogy bizonyára van megtakarított pénze, s így éppen ellenkezőleg, kedvező lehetőség kínálkozik arra, hogy minél távolabb maradjunk az emberektől.

Mindent összevetve, most az a probléma, mit szól mindehhez a lány. Ha sikerül elnyerni a beleegyezését, nincs kizárva, hogy hármásban kitűnően megleszünk. Nem, nem hármásban, hanem kettesben. S ha meggyőzi magát az ember, bár ez nem könnyű, hogy ez a hálószobában álló "majomketrec" valójában papírkosár, akkor minden rendben is lesz.

– Na, és neked nincs ellenvetésed?

– Nekem? – A lány áthatóan nézett rám, majd az áldobozemberre pillantott. Eközben olyan mosoly jelent meg az arcán, amely maró féltékenységet váltott ki belőlem. – Hiába kérdez... Tőlem ugyan nem kap választ, hogy aztán minden felelősséget rám hárítsanak. Gondolja el, ez ugyanolyan, mint ha valaki a saját lábára ejtene egy ollót, vagy nagy lendülettel ráülne egy pohárra... Mennyi most az idő?

– Fél tíz múlt hat perccel – válaszolta sietve az áldobozember, én pedig a határozatlanságtól gyötörve lelkiismeret-furdalást éreztem. A lány támadó hangon folytatta, szaggatottan tette fel a kérdést:

– Ide hallgasson, hány éves maga? De őszintén.

– A születési bizonyítványom szerint huszonkilenc, de valójában harminckettő-harminchárom.

Miután így horogra kerültem, gyorsan válaszoltam, gondolkozás nélkül, de nyomban megértettem, hogy a lánynak valami titkos szándéka volt ezzel a kérdéssel. Még be sem fejeztem a választ, már hátat is fordított, s rendezkedni kezdett a kezelőasztalon. Ezzel, bár egy szót sem szólt, nyilván azt akarja értésünkre adni, hogy a betegfogadás elhalasztásának kérdése még nincs eldöntve. Talán valóban ez a legbecsületesebb, amit tehet. De igazából nem csinált rendet a kezelőasztalon. Csak rakosgatta egyik helyről a másokra a műszereket, kémcsöveket. Tekintsük ezt passzív egyetértése jelének. Vagy fordítva: vegyem mint ellenkezést. De azt, hogy kifejezetten húzza az időt, úgy is lehet értelmezni, mintha arra törekedne, hogy engem valamilyen döntésre kényszerítsen. S én érzem, hogy csakugyan döntenem kell. Csak egy szót kell szólnom, megkérnem, hogy vetközzön, s abban a pillanatban megkezdődik a jelenet... Kigombolja a köpeny gyöngyházgombjait, azután néhány másodpercig tétovázik... S máris meztelen. Alig háromméternyire tőlem. Ilyen távolságból még a benti enyhe légáramlás is elhozza az illatát. Nos hát... de vajon el meri-e játszani ezt a nehéz szerepet úgy, ahogy én

szeretném?

(Hirtelen eszembe jut egy kellemetlen emlék. Egy iskolai ünnepélyen történt. Noha távolról sem voltam népszerű, egy apró szerepet bíztak rám, leginkább azért, mert senki mást nem találtak rá. Egy lovat kellett alakítanom, amelyet Tökfejnek hívtak, s emlékszem, az izgalomtól és az örömtől még a lábam is elzsibbadt. Ám amikor bementem a színpadra, nem tudom, miért, de egyetlen szót sem tudtam kiejteni rövid szerepemből. Amikor kétségbeesésemben elhagytam a színpadot, osztálytársam, aki a ló gazdáját játszotta, olyan dühös lett, hogy teljes erejéből belém rúgott. Én is feldühödtem, és visszarúgtam – fejjel a padlóra zuhant, és elájult. Mi történt azután, hogy vetettek véget az előadásnak, arra egyáltalán nem emlékszem. Csak azt tudom, hogy nem sokkal ezután rövidlátó lettem, s a szüleim szemüveget hordattak velem. Mert félreeső, homályos zugokban olvastam, egész a szememhez tartottam az apró betűs könyveket meg újságokat. El akartam rejtőzni,

hogy senkire se kelljen nézmem, és senki se nézzen rám.)

Tökéletesen tudatában vagyok rútságomnak. Én nem vagyok annyira szégyentelen, hogy másoknak mutogassam meztelenségemet. Persze nem én vagyok egyedül rút – az emberek kilencvenkilenc százalékának vannak fogyatékoságai. Meg vagyok győződve róla, hogy az emberek nem szőrzetük elvesztése miatt találták ki a ruházkodást, hanem, miután rádöbbenek rútságukra, azt akarták elrejteni a ruhákkal, s a szőrük már ettől hullott ki. (Tudom, hogy állításom ellentmond a tényeknek, ennek ellenére meg vagyok győződve igazamról.) Az emberek nehezen viselik el a környezetükben élők tekintetét – csak úgy tudnak élni, hogy reménykednek embertársaik látásának tökéletlenségében és az optikai csalódásban. A legkülönbözőbb fogásokat találják ki, hogy ne különbözzenek egymástól – lehetőség szerint iparkodnak egyformán öltözködni, egyformán nyiratkozni. De némelyek egész életükben lehorgasztott fejjel járnak, mondván, én senkit sem fogok nyíltan megnézni, így ők is tartózkodnak majd attól, hogy rám nézzenek. Ezért állították hajdan a bűnözőt a szégyenfához, de ez a

büntetés túl kegyetlen volt, olyan kegyetlen, hogy a civilizált társadalomban megszüntették. Az a cselekvés, amit megnézésnek neveznek, rendszerint bíráló tekintettel történő szemügyre vételt jelent – ezért nem akarom, hogy nézegessenek. Amikor az ember olyan helyzetbe kerül, hogy feladata a nézés, megfelelő ellenszolgáltatást követelnek tőle – ez általánosan elfogadott gyakorlat. Csakugyan, a színházban és a moziban, aki néz, fizet érte, akit pedig néznek, az pénzt kap. Persze nézni mindenki akar, azt viszont nem akarja, hogy őt nézzék. S egyre újabb és újabb “leskelődési eszközök” – rádiók, televíziók – szüntelen eladása is azt bizonyítja, hogy az emberek kilencvenkilenc százaléka tudatában van rútságának. A rövidlátás arra kényszerített, hogy sztriptízek törzsvendége legyek, megtanultam a fényképezőgéppel bán-ni... innét pedig a dobozemberségig már csak egy lépés, ez természetes.

(Ismét egy vörös tintás feljegyzés. Az olyan betegség létezése, mint az exhibicionizmus, kategorikusan ellentmond ama szerző állításának, aki szerint minden emberben él a hajlandóság arra, hogy közszemlére tegye ki magát. Az

exhibicionizmust gyakran tévesztik össze a nemi vonzódás káros túltengésével, amikor a szokásos aktus nem elégíti ki az embert, valójában azonban az exhibicionizmus leggyakrabban az állandóan visszafojtott nemi vágy megjelenési formája. Például egyik páciensem beismerte, hogy az önmutogatás eredményességének legfontosabb feltétele az, hogy aki előtt lemeztelenedsz, az ellentétes nemű, ismeretlen ember legyen. Másodsor, közted és közte meg kell őrizni egy bizonyos távolságot, nehogy a közeledés megsértse azt a viszonyt, amelynek lényege, hogy te nézel, és egyidejűleg téged is néznek. Harmadsor, ne lehessen egymás személyét megkülönböztetni. Konkrét példaként, amely mindhárom feltételnek megfelel, a páciens egy női szállás fakkal sűrűn benőtt belső udvarát nevezte meg. A páciens illetően hajlama arra mutatott, hogy noha eleven érdeklődést érzett a másik nemhez tartozó személyek iránt, ugyanakkor beteges féltékenységet érzett a másik nem egyes egyedeit illetően. Ha a fentebb említett szerző érveléséhez folyamodunk, akkor ez tulajdon rútságunk

felismerésével magyarázható.)

– Igen, te valójában nem vagy se hús, se hal – szólalt meg hirtelen rekedt hangon az áldobozember. – Ilyet ajánlanak neked... te meg zavarba jössz... Én a te helyedben gondolkozás nélkül benne lennék.

– Te pedig itt alkalmatlankodsz majd mint ötödik kerék.

– Na és aztán...

– Én a magam bőrén tapasztaltam, hogy mit jelent dobozembernek lenni, én sokkal többet tudok erről, mint te. Az emberek nem vesznek tudomást a dobozemberről, nem tudják, miféle embert is rejt a doboz magában. Én viszont keresztüllátok rajtad. El tudom képzelni a tekintetedet is, ahogy most nézel engem. Nem tetszik ez nekem. Nem tudom elviselni, amikor állandóan figyelnek.

– De hisz ötvenezer jent fizettem neked.

– Megszoktam, hogy én magam leskelődjem, de hogy utánam leskelődjenek, ahhoz nem szoktam hozzá... Az áldobozember egész idő alatt imbolygott. Majd hirtelen előrehajolt, és teljes hosszában felegyenesedett, de olyan könnyedén, hogy nem is gondolta volna az ember. A doboz hátsó oldala a falhoz súrlódott, s az a kellemetlen

csikorgás hallatszott, amit a kiszáradt préselt karton szokott ilyenkor adni. Hiába, az utánzat az utánzat. Össze sem lehet hasonlítani az igazi dobozzal, amely a hosszú használatától inkább kissé nedves.

– Na jó, elég a fecsegésből – mondta vidám hangon az áldobozember, miközben széles terpeszben állt. Két szőrös, izmos, pucér láb. Talán nincs rajta nadrág? – Nem vagyok különösebben éhes, de nem zárkózom el az elől, hogy bekapjak valamit. – Azután a nevéen szólította a lányt, s azt mondta: – Ide hallgass, mutasd meg neki magad meztelenül, jó?

Zavarba jöttem. Bizonyára a lány is kellemetlenül érezte magát, hogy csak úgy ráparancsoltak, vetkőzzön le, és még a nevét is kimondták. Én most sem tudom rászánni magam, hogy leírjam a nevét. Ismét elevenen éreztem, milyen sokat jelent. Igaz, véletlenül, de ő volt az egyetlen olyan ellentétes nemű lény, akivel végre sikerült találkoznom, s mert nem volt másik, akivel összehasonlíthattam volna, tökéletesen kielégített, hogy a nőnemű személyes névmást használom a neve helyett, azzal különböztetem meg.

- Most azonnal?

A lány hangjában, ahogy ezt kérdezte, nem érződött különösebb elragadtatás.

De árnyalatnyi kétség sem volt benne. Minden olyan simán megy, mintha zsíros kézzel simogatnának egy tojást. Valóban mindjárt le is vetkőzik minden szégyenkezés nélkül. Teljesen megzavarodva hallgattam. Ajkam görcsöt kapott, egyetlen szót sem tudtam kiejteni.

- Nincs ellenére?

- Nincs ellenemre, de...

Rövid, tárgyilagos beszélgetés.

- Nincs itt egy szál gyufa?

Az áldozember unszolására a lány elsuhant mellettem, át a szobán. Nagyon szép, harmonikus járása volt, az ember úgy érezte, hogy a legkisebb erőfeszítésre sincs szüksége. Kivette a fehér köpeny zsebéből a gyufát, s két ujjával a doboz ablakába pöccintette. Hirtelen megéreztem az illatát. A tengerparti mező illatára emlékeztetett, amelyre azóta is emlékeztem. A szívem örülten meglódult. Talán féltékeny voltam az áldozemberre? Korábbi helyére visszatérve, a lány nyomban kezdte kigombolni a köpenyét. A második gomb után futó pillantást vetett rám. Oly könnyű volt ez a tekintet - akár egy fél napig szabadon szállhatott volna magasan az égbe -, hogy nemcsak hogy nem fordítottam el a szemem, de még csak nem is hunyorogtam (nagyon fontos megemlíteni, akárhányszor nézett

is rám, úgyszólván nem is éreztem, hogy rám néz). Mintha belső fény világította volna meg. Teljesen nyugodt volt a lány, beharapott alsó ajka nedvesen kandikált ki fogai között. Arckifejezése nyílt. Lehet, hogy számomra tárta ki a „zsalukat”? A harmadik gomb. Azután a negyedik. Ha tényleg alaposan meg akar ismerni... ha azzal a pózzal akar megfogni, amit tegnap az áldobozembernek is bemutatott... valóban jó, hogy nincs rajtam doboz. Azok, akiknek nem kell rejtegetni rútságukat, mások rútságát nem is látják. Ha a dobozember hivatásos „leselkedő”, akkor a nő természeténél fogva „meglesendő”. (Csak egy dolog izgat: mi készítette az orvost, aki mellette, egy ilyen nő mellett élt, hogy dobozba zárkózzon?) S most az utolsó gomb van soron.

Szerencsére a köpenyt nem meztelen testére vette föl, sóhajtottam fel megkönnyebbülten. Narancsszínű selyemblúz volt alatta. Mint kis bogycsók, ugyanolyan színű apró gombok futottak rajta lefelé. Majd rövid sárga szoknya következett, ezt oldalt három, két centiméter átmérőjű fekete gomb fogta össze. Kihallatszott, hogy a dobozban gyufaszálat dörzsölnek a gyufásdobozhoz. Magamban úgy gondoltam, hogy a lány bőre fehér, de most, hogy testét összehasonlítottam a sárga

szoknyával, inkább barnának mondtam volna. A szoknya gombjai után nyúló ujjai viszont valóban fehérek voltak. És most, hogy jobban megnéztem, nem tudtam megállapítani, valójában milyen is. A szoknyán nyugvó ujjak hirtelen megbénultak, mintha meggondolták volna magukat, a blúz bogyócskáihoz lendültek. Hát persze, azokkal kell kezdeni. Nekem annál jobb, minél tovább tart az egész. Dohányfüst szaga érzett. Ha a múlt héten egyszer már találkoztam vele, ővele, aki aggályokat nem ismerve, akár a gyermek, egyetlen lendülettel eltörölt minden kötelezettséget, ahogy az óriási ruhatisztító aggregát veszi ki a foltokat, akkor nincs kizárva, hogy valamiben sikerül újra találkoznom vele. És neki, aki után tegnap leskelődtem, neki, aki, mintha csak vak lenne, vagy türelmes a mások rútsága iránt, s aki olyan, mintha csak egy szomjúság csillapítására feltalált készülék lenne, az alkoholhoz vagy narkotikumhoz hasonlóan megszabadítja az embert a nem-teljesértékűség érzésétől, egy ponton neki is lesz alkalma találkozni velem. Nehéz elképzelni, hogy csakugyan létezik olyan jellem, amelyikben e kettő összeolvad. Igaz, nem ismerem őt olyan jól, hogy jogom volna bírálni. És mégis. Hiszen amit a jobb és bal szemed útján tudsz meg,

valószínűleg az is ér valamit. A legfontosabb, hogy bízzunk egymásban, s akkor öntudatlanul is ugyanazon tárgyakra figyelünk, teljesen természetesen érdeklődünk közös tulajdonaink iránt. Ki van gombolva a harmadik bogyógomb is. Úgy látszik, a blúzt meztelen testre vette föl. Noha idáig érzik a dohány szaga, füstöt nem látok. Nem illik így dohányozni. Aztán egyszerre minden részből, a láda ablakából is áradt a füst – tehát odabenn annyi füst lehet, hogy a szemet képtelenség kinyitni.

– Neked is készülnöd kell, nem gondolod? – mondta a dobozember ünnepélyesen. – Ő... látod, egyáltalán nem törődik velem.

A lány, mikor az ötödik gombot gombolta ki, kissé elmosolyodott. Úgy, mintha csak megbotlott volna. Még hét golyógomb maradt hátra.

– Ha fényképezni akar, csak fényképezzen.

Meghökkenem. Csakugyan megegyeztem vele, hogy modellt áll nekem. Ő tehát levetkőzik, de ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy vele együtt nekem is le kell vetkőznöm. Lehet, hogy majd én is levetkőzöm, de miért ilyen gyorsan? Bizonyára, egyszerűen féltem, mire vezet ez az egész. Hogy enyhítsek a helyzet kényelmetlenségén, már nyúltam is a

zacskó után, amelyben több más tárgy között a fényképezőgép hevert, de azután meggondoltam. Ha elővenném és beállítanám a fényképezőgépet, az hallgatólagos beleegyezést jelentene abba, hogy együtt élek az áldobozemberrel. Igaz, szívesebben állítanám be a fényképezőgépet, mint hogy levetkőzzem, de ez pontosan olyan lenne, mintha odaadnám a tulajdon szobám második kulcsát is.

– Nézd, milyen kihívó látvány...

A hetedik gombot kigombolva, a lány félig a fal felé fordult. A blúz szétnyílt, s előtűnt a melltartó. Szénszínű melltartó, a kör sugarai mentén letűzve, akár a rögbilabda. Csakugyan kihívó látvány. Üvegszekrény, benne steril műszerek. Keskeny heverő a vizsgálatokhoz. Szélesre terpesztett, vékony fémlábcskákon álló zománczott mosdótál. Félelmetes orvosi karosszék, hasonló a fogorvosihoz, mégis kissé eltérő. Érdekes, vajon mire használják? Volt valami erotikus e tárgyak együttesében, ahogy a pokol képében is van. Fényképezéshez jobb helyet elgondolni sem lehet – mihelyt magasabban jár a nap, alig lehet ellenállni a kísértésnek, hogy kattintgasson az ember.

– Ha akarod, a szöveget is változtathatod. Én odébb megyek... – javasolta kedvesen az áldobozember.

– Nincs rá szükség. Másképp hátulról kapja a fényt.

Csend és csend... Ha most valamit elvétek, kudarcot vallok. A lány a kilencedik gombhoz ért, még három, s lent lesz a blúz...

– De ha jól látom, tőled itt nem fényképezést várnak, sokkal határozottabb tetteket. – Visszataszító derűtség. Az áldobozember a fecsegés álarcával kezdte betömni a rést, amit az én hallgatásom okozott. – Ha rólam lenne szó, én bizony ezeket a tetteket választanám. Csak azt ne mondd, hogy a lány nem izgat fel. Fényképezni viszont bármikor és bármit lehet, amit akarsz. Ne hidd, hogy nekem kellemetlen lesz a dolog, ne nyugtalankodj. Én lemondtam minden jogomról. Vagy egy évvel ezelőtt. Amikor eljött a terhesség-megszakítás miatt, egyszerűen bele-szerettem. Megcsináltam a dolgot, ő meg nyugodtan azt mondta: pénzem nincs, hadd dolgozzam itt, és akkor fizetek. Hozzá ez a naiv arc... Meg voltam lepve... De azonnal döntöttem. Természetesen nem kérdezgettem tőle sem azt, hogy hívják a barátját, sem hogy vannak-e rokonai. Azzal sikerült megnyernem, hogy nem vettem tudomást a múltjáról.

– Ha megkérdezi, azt hiszem, felelt volna.

– Arról szó sincs, hogy ne kérdeztem volna tőle egyet-mást céltudatosan.

– Azért jó, hogy nem faggatta.

– Az az ápolónő, aki korábban dolgozott itt, nem volt különösebben vonzó. De ez tapasztalt és könnyen megkapható lány benyomását keltette.

– S valójában milyen volt?

– Kezdetben úgy tűnt, hogy szerfelett bizalmatlan. Azután, ellenkezőleg, túlságosan hiszékenynek látszott. Te mindent nagyon hevesen csinálsz. De ha megszidnak, könnyen bocsánatot kérsz. Nyilván meg vagy győződve róla, hogy ha bocsánatot kérsz, minden bűnöd elfelejtik.

– Mennyi vesződésget okoztam. – A lány az utolsó gombhoz ér.

– Semmi baj, megbocsátok neked. De azt, hogy az elején nem kérdeztelek ki a múltadról, most ostoba könnyelműségnek látom. Mindent összevetve sikerült végigmenned a havon és eltűnnöd anélkül, hogy nyomokat hagytál volna.

A lány, száját kissé elhúzva, röviden felnevetett, s a kigombolt blúzt kihúzta a szoknyából, könnyed mozdulattal levetette, s a heverő szélére hajította. Amikor megfordult, a derekán néhány vékony gyűrődés keletkezett. Nem látszott különösebben soványnak, de a bőre alatti zsírréteg nyilván nem túl vastag. Ezek a bőrgyűrődések valamire

emlékeztetnek. De mire? Eszembe jutott
– a lencsék törlésére szolgáló szarvasbőrre.

– És mégis egész jól megvoltunk, igaz?

– Túlságosan jól – horkant fel gúnyosan az áldobozember. – De én szörnyen önhitt voltam. Azt hittem, mindent megtehetek, amit akarok, mert megvolt rá a lehetőségem, hogy visszatartsam őt... Undorító. Mint egy ocsmány csábító, naponta kétszer borotválkoztam, reggel és este... S ráadásul: viszony az orvos és páciense között, aki azért fordult hozzá, hogy méhkaparást végezzen rajta. A további pedig Newton almájának históriája – a nehézkedés törvénye. Ráadásul az addig itt dolgozó ápolónő is elment, méghozzá váratlanul...

(A margón vörös tintás feljegyzés, nyíl jelzi, mire vonatkozik.

– Honnét tudtam volna, hogy az a felesége...

– Ha tudom, akkor sem változott volna semmi. S ő maga is torkig volt a szereppel, amit kénytelen volt eljátszani.)

– Szörnyen viszolygok attól, hogy szemtanúja legyek annak, amikor megsebeznek egy embert.

– S ezt mivel magyarázod? Egyszer

megkérdeztelek: képzeld el, hogy a földgolyó már-már elpusztul, beleegyeznél-e abba, hogy velem töltsd az utolsó pillanatokat? A válasz ilyen volt: ha lehetne, inkább egyedül szeretném nézni a tengert...

– Nem igaz. Biztosan mást mondtam: együtt szeretnék lenni a tömeggel valami forgalmas helyen... pályaudvaron, áruházban, valami hasonló helyen.

– Csakugyan valami ilyesmit mondtál.

– Nem hiszem, hogy a földgolyó ilyen egyszerűen pusztul el.

– Mindenesetre, aki csak adósom volt, visszafizetett mindent. S most nem tartozik nekem senki egyetlen jennel sem...

A sárga szoknya, mint egy karikagyűrű, hullott a lány lábához. Bal lábával keresztüllépett rajta, a jobbal viszont alányúlt, és könnyedén felfelé rúgta. A szoknya bámulatos unottsággal úszott a levegőben, és a heverő mellett a földre esett. Gombjai egymáshoz ütődtek, és olyan hangot adtak, mintha egy kis kagylót nyomtak volna össze. Elképzелhetetlenül kicsi, világoskék bugyi simul szorosan a lány csípőjére. Térdét kissé behajlítja, tenyerét a combjához szorítja. Testtartása, mint a vízbe merülőé, úgy tűnt, hogy bolondozik. Mozdulatai át- meg átszelték a teret, folytonosan megváltoztatták;

különös világ rajzolódott ki. Hirtelen föl-
ébred bennem a részvét, mintha nátha
csiklandozná az orromat. Talán azért
fogott el ez a furcsa érzés, mert először
láttam ilyet.

– Várj – állította meg az áldobozember,
amikor a lány a bugyi gumijához nyúlt. A
lány megdermedt, tekintetét egy távoli
pontra szögezte a fejem felett. – Te miért
nem nézed őt úgy, ahogy illene? Hisz
neked vetkőzik. Föl kell faldnod a
szemeddel. Láttad már, hogy csinálják a
múgyöngyöt? Az az érzésem, hogy a
nyaka és a melle ilyen gyöngyből van...
Mintha egyre folya és folya, mielőtt
megdermed... Nagyon szeretem a
derekától a csípője felé ívelő vonalat. S
fiatal bőrod, mert nem dobod le, mint a
kígyó, még megőrizte frissességét...

– Engem különösen a lába vonz. Azt
hiszem... – Miután ezt kimondtam,
megfeszítettem az állam, összeszorítottam
a fogam. Szemhéjam elnehezedett,
s nem volt erőm felemelni, hogy a lány
arcába nézzek. Milyen lehet most az
arc kifejezése? Gyanús, hogy a dobozból
nem ömlik a füst, az áldobozember
egyetlenegyszer sem köhintett. – Egyéb-
ként nem sokat értek az ilyesmihez. Jó
láb, rossz láb... Olyan ez, mintha arra
kényszerítenének valakit, hogy számára
ismeretlen idegen nyelven olvasson.
Magam sem értem, miért vonzott rögtön

annyira a lába.

– Valószínűleg azért, mert az van a legközelebb ahhoz a helyhez, amelyik izgat.

– Egyáltalán nem. Ha csak erről volna szó, közömbös lenne, milyen a lába. Talán a futó lábakkal kapcsolatos ez az érzés? A gyorsan futó lábaknak mindig szeretne nyomába szegődni az ember...

– Nyilvánvalóan túlzol. Megmagyarázzam, miről van szó? Túlságosan nagy a távolság. Nem tudod elszánni magad, hogy megtégy akár csak fél lépést, s ezért nincs erőd rákényszeríteni magad, hogy felemeld a fejed. S hogy miért nem tudod megtenni azt a fél lépést? Megmagyarázom. – Az áldobozember más hangon szólalt meg, eltávolodott a faltól, egy képzelt háromszög csúcsában foglalt helyet, amelynek alapja az engem és a lányt összekötő vonal volt. – A halak is, a madarak is, a vadállatok is, mielőtt párzanának, különleges szerelmi szertartást végeznek. A szakemberek véleménye szerint e szertartás leginkább a fenyegetés vagy támadás sajátos formája. Általában minden élőlénynek megvan a maga saját, pontosan körvonalazott területe, s kész ösztönösen megrohamozni a határait megsértő agresszort. De ha sorban mindet megrohamozza, a pázás

lehetetlen. A határt át kell törni, az ajtóknak nyitva kell állni. És itt jön létre az, ami első pillantásra rohamozáshoz hasonló, de mégis különbözik tőle: sajátos művészet születik, hogy az élőlény külsejével, testmozgásával elaltassa a partner védelmi ösztönét. Ugyanígy van ez az embereknél is. Az udvarlás is támadó ösztön, csak kiszínezve és kicsinosítva. A végső cél minden esetben ugyanaz, állatnál is, embernél is, áttörni a határt és támadni. Tapasztalatból tudom, hogy az embereknél a határ két és fél méteres sugarú kör. S ha sikerül átlépni ezt a gondosan védelt vonalat, nem fontos, miként, hogy rábeszéléssel vagy éles fényű villanylámpával kényszerítjük meghátrálásra az ellenfelet, le van győzve. S noha ilyen közélről az ellenfelet kitűnően szemügyre lehet venni, nehéz meghatározni, hogy voltaképp milyen. Itt csak a tapintás és a szaglás segíthet.

– Mit akarsz végül is mondani?

– Ha csak egy fél lépést teszel előre, ráhagsz erre a vonalra.

– S akkor mi lesz?

– Igen, te csakugyan nem vagy se hús, se hal. Elkönyörögted őt, engedélyt kaptál a szabad átjárásra a védelmi vonalon keresztül. Elég egy fél lépést tenned előre, s akár akarod, akár nem,

követelik, hogy mutasd be az átjárási engedélyt. Természetesen a szabad átjárásra jogosító igazolást. Akkor viszont le kell mondanod minden jogodról s azzal együtt minden ürügyedről a dobozba visszatérést illetően. A legjobban ennek a beismerésétől félsz. És húzod az időt. Neki pedig kezét-lábát megkötötted. Megállítottad az órát.

Őszintén szólva igaza van. A lány mozdulatlanul, határozatlan testhelyzetben állt, s akár az előbb, most is a bugyi gumiján tartotta a kezét. A térben kalandozó szeme pedig, amely mintha csak keresett volna valamit a fejem felett, olyan tágra nyílt, akár egy üvegszem.

– Akkor hát mit csináljak?

– Azok között, akik gyűlölik a híreket, nem szoktak gonosztevők lenni... – Az áldobozember félbeszakította a mondatot, és kifújta az orrát. – Te, aki ilyen módon nem hiszel a változásban, ellentmondasz önmagadnak, mikor épp annak a megvalósulásától félsz, amiért magad könnyörögtél, de te megállítottad az órát...

– Nyilvánvaló, hogy ilyen kockázatos dologra egyszerűen nem vagyok képes.

– Olvastam egy emberről, aki a szeretőjéből bábút csinált, és ezzel a bábuval élt. Természetesen egy bábu odaadóbb és hűségesebb, mint egy élő

szerető.

– Sajnos nincs ilyen hajlamom.

– Hát ez remek! A következtetés önként adódik. Teljesen világos, hogy nem szándékozol kimászni a dobozból.

– Mondtam már, hogy végeztem a dobozzal.

– ...Akkor megkérdezem: hol és mit csinálsz most, ebben a pillanatban?

– Magad is látod. Itt állok, és veled fecsegek.

– Kitűnő... Akkor hol és ki írja ezeket a feljegyzéseket? Talán nem egy dobozban írja valaki, egy ernyő nélküli lámpa imbolygó fénye mellett, s ez a lámpa a part menti illemhely mennyezetéről lóg le?

– Így is lehet mondani. De ebben az esetben el kell ismerni, hogy te is az én fantáziám szülötte vagy.

– Mindent összevetve, igaz.

– Vitathatatlan.

– Valóban, igazából csak egy ember létezik. Valaki, aki most a feljegyzéseket írja. Minden ehhez az egy valakihez kapcsolódik. Nem teheted meg, hogy el ne ismerd az igazamat. S amennyiben ez a Valaki úr továbbra is kétségbeesetten ragaszkodik a dobozához, úgy nyilván vég nélkül írni szándékozik a feljegyzéseit.

– Te túlságosan gyanakvó vagy. Hisz csak azt várom, hogy megszáradjon a

fehérnemű. Mihelyt megszárad, szándékomban áll útra kelni. Nagyon gondosan megmosakodtam, a csontomig átfújta a szél. Kis időre elrejtőzöm a dobozban azzal a céllal, hogy menedéket találjak a szél ellen. S egyáltalán nem azért, mintha nem tudnék elszakadni a feljegyzéseimtől. Csak még az utolsó sort írom le...

– Valóban ide szándékozol jönni, hogy találkozz velünk, ha megszáradt a fehérneműd?

– Meddig tart nekem a készülődés? Úgyszólván semmim sincsen. Őszintén szólva egyetlen dolog szükséges, hogy elhagyhassam a dobozt, de az feltétlenül... ha az nincs, akkor a dobozból nem mászol ki... érted... nadrág. Nadrág... Ha van nadrág, akkor nyugodtan elvegyülhetsz a tömegben... Még ha mezítláb vagy is, és derékig meztelen, ha nadrágot viselsz, minden rendben van... S megfordítva: ha a legdivatosabb cipőben s drága zakóban jelensz is meg az utcán, de nadrág nélkül, az riadalmat kelt. A civilizált társadalom sajátosan nadrágos társadalom. Szerencsére felkészültem erre az esetre, s el vagyok látva a legdivatosabb nadrággal. Először a múlt héten vettem fel, amikor a klinikára indultam, hogy segítséget kérjek. A ruhaakasztót, amelyen a nadrág a láda mennyezetéről lelóg, össze lehet hajtani,

szinte helyet sem foglal. Magammal viszem még a szakmai felszerelésemet, a fényképezőgépet, valamennyi tartozékával együtt... Az összes többi tárgy nem olyan fontos, s ha valamelyik terhemre lesz, minden sajnálkozás nélkül elhajítom. Vagy talán ne hajigáljam el? Jobb, ha neked adom? A mosdóalkalmatosságokat, borotvapengéket, gyufát, papírporhárkat, füldugókat, termoszt, autótükröt, vízhatlan gumiszalagot... Van itt azután széketfogó, vannak szemcseppek és más orvosságok, ez a te szakmád, természetesen ki lehet őket dobni... Hat fénykép, "Az érintetlen természetről készült legjobb felvételek legújabb gyűjteményé"-ből vannak kivágva, egy kis nagyító a fényképek tanulmányozásához... Nem nehéz megtanulni a használatát, elég csak kézbe venni... Végül egy zseblámpa, golyóstoll, egy ív műanyag fólia, aztán drótok és egyéb holmik köznapi használatra, azt sem tudom, mi a nevük... Talán úgy látszik, hogy semmire se jók, de valamennyi ahhoz a minimális készlethez tartozik, amely nélkül lehetetlen a dobozban létezni. Nem várok hálát, hadd legyen ez az én búcsúajándékom az új dobozembernek. Igaz, az első időkben jó, ha van egy táskarádió. Aztán, ha kialakult, mint

nálam, az immunitás a hírek mérgével szemben, akkor más a helyzet, de amíg nem szoktad meg, időnként elfog a magányosság leküzdhetetlen érzése...

– Valóban, van akár csak a legkisebb remény is, hogy a kimosott fehérneműd megszárad végre?

– Csak épp hogy elállt az eső, a levegő még tele van nedvességgel. A fehérnemű ennek ellenére már csaknem száraz, s reggelfelé, ha a szél iránya megváltozik, pillanatok alatt megszárad.

– Eszerint ott nálad még sötét van?

– Épp most villant fel valami a láthatáron. Valószínűleg hajó megy arra, tintahalra vadászik. Most van itt az ideje. Tehát éppen hajnalodik.

– Azt mondod, a fehérnemű már csaknem száraz, ne finnyáskodj tovább, vedd fel, és kész. Előfordul, hogy kissé levizeled az alsónadrágodat, azt is kibírod, megszárad magától. Iparkodj egy kicsit, unalmas rád várunk.

– Kissé meg vagyok fázva. Didergek, talán attól, hogy nem aludtam ki magam, s valahogy ég a lábam. Ha beástam a homokba, jobban éreztem magam... Csakhogy még hidegebb lett... Nagyon sokáig álltam a zuhany alatt, ez kétségtelen. A múlt héten, amikor idejöttem, a sebem elviselhetetlenül fájt, ezért eszembe sem jutott megmosakodni, de most elhatároztam,

hogy végre lemosom magamról a hároméves piszkot... Egy egész illatos szappant elhasználtam. Ha láttad volna, mekkora darabot. Külön rendeltetése volt... Pontosabban szólva, szinte kínálkozott rá, hogy csináljanak valamit belőle. Ezen a héten sok mindent átgondoltam, és így... még azzal is megpróbálkoztam, hogy női testet faragjak ki belőle. Egyszerű női testet... Az ő testéhez hasonlóra akartam csinálni, de meghaladta az erőmet. Nem nő sikerült belőle, hanem valami békaféle, noha a legteljesebb realizmusra törekedtem. Igen, a szappannak csodálatosan kellemes formája volt, rajta a kiváló minőséget tanúsító márkajel. Először hosszú ideig álltam a zuhany alatt, majd szivacs helyett az alsónadrágomat szappanoztam be, s teljes erőből dörzsölni kezdtem magam. Alaposan vakaróztam a körmeimmel, szinte fájt, majd ismét a zuhany alá álltam. Ezt négyszer megismételtem, amíg csak tökéletesen tiszta víz nem folyt le rólam. A negyedik alkalom után a hajam csapzottan százfelé állt. Ideje volt abba hagynom a mosakodást. Azt vártam, hogy olyan érzésem lesz, mint amikor csiszolt poháron húzom végig a kezem, ahogy az ilyen hosszú fürdés után lenni szokott... De semmi ilyesmi...

Elhasználtam az egész szappant, s úgy elfáradtam, hogy a kezemet sem tudtam mozdítani, a testem égett, mintha lenyúzták volna a bőröm... Olyan érzésem van, mintha kifordítottak volna... Valóban ostobaság volt abban reménykedni, hogy egyetlen darab szappan segítségével sikerül leszámolni a hároméves piszokkal. Szinte csak a csontjaim maradtak meg, amelyek megkövesedett piszokcsomókká változtak... Amikor ismét kimásztam a homokra, a fejem felett olyan hangot hallottam, mintha kavicssal megrakott dömper rohanna rám. Ostobaság, csak a szivattyú működött. Arról van szó, hogy szamárságot csináltam: a víz sós, közvetlenül a parton ásott kútból származik. Mosakodhatok hát akár három évig is, s ledörzsölhetem csontig a bőröm, itt szappan nem segít...

– Érdekelne, mikor fáradsz el hamarabb. Amikor magad fecsegsz, vagy akkor, ha mások fecsegését hallgatod?

– Szóval te így? Végre megértettem, milyen vagy. Úgy gondolod, hogy én túlságosan szabadon kezelem a tényeket, a közönséges kitalálást igazságnak adom ki. De attól, hogy egy tény nem kitalálás, még nem lesz magasabb rendű. Hisz ez a kezdő is – s ti ketten odabenn – nem több, mint fel-

jegyzés a dobozom falán. Egyszerű feljegyzések. Te elképzelni sem tudod, hogy mit jelent: dobozban ülni, ez a különbség igazi tárgy és utánzat között. Ahol most lakom, egyszemélyes menedékhely, szabadon körültekinthetek Engem nem lát senki, így nem kell alakoskodnom, az arcomra van írva minden... Kartondobozom izzadságtól és lehetemtől megkeményedett falai sűrűn tele vannak a feljegyzéseimmel. Ezek az én emlékirataim... Ott van azoknak az utcáknak a térképe is, amelyekben ennivalót lehet szerezni, s vannak hozzá feljegyzések emlékeztetőül. Vannak olyan rajzok és számok, amelyeknek a jelentését én magam sem értem teljesen. Mindent összevetve: megvannak a legszükségesebb értesülések.

– Mennyi idő van most a te órádon?

– Öt ... Nyolc perc múlva öt.

– A feljegyzéseidet pedig pontosan három óra tizennyolc perckor kezdted írni. Undok óra. Azt mutatja, hogy attól a pillanattól kezdve csupán egy óra harmincnégy perc telt el.

– Nem ártana, ha emlékeznél rá, hogy ezek csupán az én feljegyzéseim. Arra számítasz, hogy túlságosan kötődöm a dobozhoz? Abban a szempillantásban, amint tanácsod alapján megválok tőle, eltűnnek ezek a feljegyzések, s velük

együtt te is.

– Ó, jócskán optimista vagy.

– A te jóvoltodból ráadásul jócskán öngyűlölő is lettem.

– Számoljunk csak. A feljegyzéseid összesen ötvenkilenc oldalra rúgnak. Egy óra harmincnégy perc alatt ötvenkilenc oldal... Akárhogy is, ez hihetetlen... Hányszor intettelek, ne beszélj ostobaságokat. Szeretném, ha emlékeznél korábbi tapasztalataidra. Átlagos sebességgel hány oldalt tudsz megírni egy óra alatt? Egyet sem. Még ha hihetetlen gyorsasággal írsz is, legfeljebb négy oldallal készülsz el. De az már csak firkálmány lesz.

– Néha többet is megírtam.

– Jól van, számoljunk óránként öt oldalt, rendben? Oszuk el az ötvenkilencet öttel, akkor tizenegyet kapunk, s a maradék négy... Tizenegy óra és ötven perc, igaz? Kikerekítve tizenkét óra. Vagyis alig-alig fér bele tizenkét órába, de akkor megállás nélkül írni kell, arra sem lehet abbahagyni, hogy egyen vagy igyon az ember. Vagyis ha éjjel három órakor kezdél írni, akkor sem fejezheted volna be a munkádat délután három óra előtt.

– Bocsáss meg, de ezek az én feljegyzéseim. Úgy írhattam őket, ahogy tetszett.

– Bizonyos körülmények között semmi

sem lehetetlen. Például, ha nem tudom, milyen titkos okból úgy döntenél, hogy zagyvaságokat írsz. Vagy ha több mint huszonnégy órán keresztül öntudatlan állapotban lennél. Vagy ha csodálatos katasztrófa következne be, amelynek eredményeként a földgolyó forgása lelassulna. De ne menjünk ilyen messzire, helyesebb, ha egy egészen más hipotézist állítunk fel. Egyáltalán nem szükségszerű, hogy téged tekintsünk a feljegyzések szerzőjének. Ki cáfolhatja meg azt a feltevést, hogy a szerzőjük nem te vagy, hanem valaki más?

– Elég a kötözködésből. Mindezt én írom. Tengerillatú, sötét part. Az illemhelyen a fejem fölött függő, ernyő nélküli poros lámpát apró muslincák lepik el, kész füstfelhő. Egyszerre valami koppan a dobozon, mintha esőcsepp fröccsent volna rá, ebből megértettem, hogy ezek a rovarok nagyobbak, mint gondoltam. Cigarettdát szorítottam fogam közé... gyufát gyújtottam... lángja megvilágította meztelen térdemet... a cigaretta parazsát térdemhez közelítettem... éreztem a meleget... Ez kétségtelen tény. Ha én most itt abba hagynám az írást, akkor nem jönne a következő írásjel, a következő mondat.

– Lehetséges, hogy valaki más ír egy másik helyen?

– Kicsoda?

– Például én.

– Te?

– Igen, nincs kizárva, hogy éppen én írok. Én írok, s úgy képzelem, hogy én te vagyok, aki írsz, és úgy, hogy te én vagy.

– Miért?

– Talán azért, hogy leleplezd a dobozembert, azt a benyomást akarod kelteni, hogy valóban létezik.

– De hát az eredmény éppen ellenkező lesz. Ha téged tekintünk szerzőnek, akkor a dobozember menten a te fantáziád szüleményévé változik.

– Ez esetben lehetséges, hogy azt a benyomást akarod kelteni, miszerint nem létezik a valóságban, csak hogy bebizonyíthasd, hogy a dobozember kitálálás.

– Én fel is tételeztem, hogy te valami hasonlót gondoltál ki. De bármennyire ravaszkodnál is, semmit sem érsz el vele. Nekem megcáfolhatatlan tárgyi bizonyítékaim vannak. Lehet, hogy mielőtt tárgyalásokba bocsátkoztam volna veled, előre figyelmeztetnem kellett volna. Ha tudnád, hogy felvérteztem magam egy s mással, nem viselkedtél volna ilyen meggondolatlanul... Nem, nem szándéksom vele visszaélni. Ha ezt akartam volna, már régen megtettem volna... De azt tanácsolom, a

tárgyalásokon tanúsíts megértést. A tárgyi bizonyítékokat pedig bármikor átadhatom neked.

– Nagyon kedves, de elképzelni sem tudom, mire célsz.

– Hagyj békén, így soha nem tudom magam kialudni, már teljesen zilált vagyok. Ám legyen, megmondom. Ki lőtt rám légpuskával? Itt minden pontosan fel van jegyezve.

– Na és aztán? Nagyon sok embernek van légpuskája. A görények rákaptak a tyúkólakra, sok baj van velük. – A lány váratlanul megismételte azt a mondatot, amit már hallottam tőle. Meglepődtem, tehát az idő mégiscsak haladt. Nem akartam megbántani, de abba sem törődhettem bele, hogy az áldozat ember pártját fogja.

– Sajnálom, de megcáfolhatatlan bizonyítékom van. Abban a másodpercben, amikor belém lőttek, szakmai megszokásból elkattintottam a fényképezőgépet. A filmet még aznap előhívtam. A felvétel kitűnően sikerült. Egy férfi van rajta, igaz, háttal, légpuskát szorít az oldalához, és közben meggörnyedve, hogy elrejtse a fegyvert, felfelé rohan a meredek úton. Sajátos a frizúrája, rendelésre készült a ruhája, hogy elrejtse a görnyedtséget, a nadrág gyűrött, bár az anyaga drága, s végül sajátosságos mokasszinszerű félcipő van

rajta... – Hirtelen hangot változtatok, és csak a lányhoz beszélek: – Játsszunk kitalálósdit. A frizurán látszik, hogy az illetőnek nem kell törődnie a körülötte élőkkel, hogy nincsenek anyagi gondjai, hogy sokat kell ülnie, s a munkája során a cipőjét gyakorta kell felhúzni és levetni. Na, kire gondolnál? Nem nehéz kérdés. Bárkinek menten orvos jut az eszébe, aki betegeket fogad. Ezenfelül a fényképen látható meredek út a szójafeldolgozó üzem mellett halad el, odalenn...

Ekkor a helyzet gyökeresen megváltozik. Az ál-dobozember, ugyanaz az áldobozember, aki idáig nyugodtan, szenttelenül állt, mint egy papírkosár, amelynek lába nőtt, valami undorító hangot adott ki, és megdöngette dobozát. Az ablakot védő polietilén roló szétnyílt, s egy hosszú cső nyúlt ki belőle. Légpuska. A bal szememre irányult.

– Hagyd el... – szóltam rá tréfás, könnyed hangon. – Iszonyodom a hosszú, vékony tárgyaktól, ez az érzékeny pontom...

– Ideadod a filmet?

– Eszem ágában sem volt, hogy idehozzam. Hisz ez az egyetlen, ami lehetővé teszi, hogy egyenlő félként beszélhessek veled...

– Kutasd át! – parancsolta éles hangon

az áldo-bozember a lánynak.

A lány habozik. Könyörögve néz rám. Kezét a mellén keresztbe teszi, hogy megigazítsa hátul a gallérját, majd egyensúlyát veszve előredől. A frissen vasalt fehér köpeny (mikor tudta újra felvenni?) szétnyílik. Csak a legfelső gombja van begombolva. A meztelen testére vette föl. Gondoltam, mégis meglepett. A meztelenség köpeny alatt még nyíltabb, mint az igazi meztelenség. A köpeny nem köpenynek látszik, ünnepélyes öltözetté változott, amelyben az áldozati szertartást végzik. A belső feszültségtől meghajlott felület olyan kísértésbe hozó szerkezetre emlékeztet, amelyről egyelőre nem tudni, hogyan kell bánni vele. Csak a kicsiny áll és a has aljának gömbölyűsége látszik gyermekesen védtelennek. Kutatok az emlékezetemben. Fölforgatok benne mindent, mintha csak idegen kofferban kutatnék. A lány, hogy megőrizze egyensúlyát, előrenyújtja bal lábát. E pillanatban a látómező összeszűkül, s bennem fölébred a harci szellem. Az okát magam sem tudom.

– Jól van. Megteszem magam is, nem kell fáradnod. – Az ajtó melletti fogashoz megyek, s kinyitom a hátizsákot, melyet hegymászáskor szoktak használni (lehet, hogy még az amerikai megszállás idején vásárolták), s kiveszek belőle egy játék

krokodilt. – Mindenesetre megértettem, hogy nem tiszta a lelkiismeretetek. Ez az első pillanattól kezdve érezhető. Hamar feltűnt nekem, hogy nagyon is mézesmázosan fuvoláztok

A zöld játék krokodil, amit kivettem, körülbelül fél méter hosszú és tizenhat centiméter széles volt, kítátott szája vörös, hátán és mancsai végén barnás dudorok, műanyag szeme és agyari fehérek. Bárki látta ezt a naiv, szerény játékot, furcsa lelki ürességet érzett. A felnőttekből ez a játék nem vált ki beteges rémületet, mint a gyermekekből, de megbénítja ellenséges szándékaikat. Persze nem közönséges játékszer volt ez, hanem gumibot, amihez pszichológiai hatásra számítva folyamodtam. Nem játék gumibot volt, hanem valódi gyilkos szerszám, amelyet szívesen használ a maffia és a titkosrendőrség. Kiráztam a krokodilból a fűrészport meg a szivacsot, amivel kitömték, s rendszerint mint üres zsákat vittem magammal. De ma reggel, mivel rossz előérzetem volt, megtöltöttem tengeri homokkal. Elég, ha a farkánál megfogja az ember, és megcsóválja a feje felett, mindenki megijed. Ha jól odavág vele az ember, könnyen betörheti a koponyát. Nekem persze nincs szándékomban ilyen bőszerűtlen támadni. A gumibot kényelmessége

éppen abban rejlik, hogy halálos csapás mérhető vele, ugyanakkor semmi nyomot nem hagy. Ezután legjobb kihúzni a dugót a krokodil hasából és kiszórni a homokot valamelyik udvaron. S ha valami történne, senkinek eszébe sem jut, hogy egy közönséges rongyzsák szolgált a gyilkosság fegyveréül.

S akkor kelletlenül, úgy téve, mintha csak megmutatnám a rongykrokodilt a dobozembernek, teljes erőmből alulról fölütöttem a puskatusát. Az ütés – nyilván hevesége folytán – elképesztően erősre sikerült. A fegyver belevágódott az ablak felső szélébe. A doboz ugrott egyet. Az orvos dühös nyögése hallatszott. S egyidejűleg lövés hangja: mintha egy autóabroncsot szöggel kiszúrnának. A golyó a mennyezet irányába repült, de nem hallottam, hogy becsapódott volna. Magamhoz rántottam a puskát. Az orvos nem adta meg magát, kidugta kezét az ablakon, és váratlan erővel belemarkolt jobb felől az arcomba, mint valami lepénybe. A homokkal töltött krokodillal a lábára ütöttem. Súlyos cuppanó hang hallatszott, mintha fejsze hatolna be az eleven fába. Az orvos üvöltve rántotta el a kezét. Engem elöntött a verejték ettől a nem emberi ordítástól, amelyben az összes magánhangzó keveredett. Hogy elhallgattassam, előrelelendítettem a

kezem, hogy majd a dobozon keresztül fejbe vágom, de habozni kezdtem. Megsajnáltam a dobozt. A lábát kezdtem ütni, de most már megfontoltan (nem érdekel, hogy amiatt marad itt, mert eltörtem a lábát), s az orvos, dobozában összehúzva magát, újra papírkosárrá változott. A dobozból már csak olyan hang hallatszott, amelyet a vízvezeték ad, amikor elzárják a vizet. Elképzelni is lehetetlen volt, hogy odabenn ember rejtőzik. Először néztem a dobozra teljes közönnyel. A szobaablakon behatoló gyenge napsugarak – még csak délelőtt tíz óra volt – elöntötték a meszelt falakat, és megtöltötték a szobát. A doboz pedig olyan volt, mint egy szobába vájt üreg.

S ha még most sem én írom ezeket a feljegyzéseket (nekem is el kell ismernem az átmeneti ellentmondást, melyet az áldobozember szóvá tett), akkor is függetlenül attól, ki írja őket, az elbeszélés rendkívül összefüggéstelenül halad előre. Mindenesetre a következő jelenet csakis ilyen lehetett volna. Megfordulok, és ránézek a lányra. Vele kapcsolatban mi legyen az álláspontja annak, aki ír? A lány reakciójától függően, akarva, nem akarva, el kell dönteni, mit nyerek és mit vesztek, ha szakítok a dobozzal? Például úgy fogad-e, hogy ki vannak gombolva fehér köpe-

nyének a gombjai, vagy pedig teljesen felöltözve... Nem, a gombok mégsem lehetnek döntő tényezők... Nincs kizárva, hogy ijedtében feledkezik el begombolkozni, vagy fordítva, egyáltalán nincs kizárva, hogy minden gombját begombolja, mert ünnepélyesen akar fogadni, s nem akarja lerövidíteni a kigombolkozás ceremóniáját. Két és fél méterre vagyok tőle, kétségtelenül el tudom kapni az arc kifejezését. Ha nyugalom ömlik el az arcán, amit nem tud elrejteni, még akkor sem, ha az arca egyébként feszült, nos, az azt jelenti, hogy teljes a szakítás közte és az orvos között, s én megmentettem őt az orvos zsarnokságától, üldözésétől, ha viszont rémült lesz, az annyit jelent, hogy kezdettől fogva cinkosok voltak, és valóságos csoda, hogy életben maradtam...

Na elég. Mindez ostobaság, szóra sem érdemes. A legrosszabb nem is az, hogy a történet, amit elmondtam, nem hangzik meggyőzően, hanem hogy túlságosan is meggyőzően hangzik. A valóság olyan, akár a mozaikkép, amelynek egyes részei hiányoznak, töredékes, nem teljesen folyamatos. Mi értelme lenne, hogy az orvos azt állítsa: én esetleg nem is én vagyok, ugyanakkor mostanáig életben hagy engem? Valószínűleg – ismétlem magam

– a dobozember a gyilkosság ideális tárgya. Ha én vagyok az orvos helyében, nyomban megkínálom vendégemet egy csésze teával. Az ő foglalkozásával semmibe sem kerül, hogy egy csöpp mérget öntsön bele. És ha... valóban... ilyen teával kínált meg? Nincs kizárva. Teljes mértékben lehetséges. Valóban semmi bizonyíték rá, hogy még élek.

Írásbeli vallomások, folytatás

Mindaz, amiről alább szólok, színtiszta igazság. Arról a hulláról faggatnak engem, amelyet T. tengerparti sétányánál vetett partra a víz. Én szabad akaratomból, semmit el nem hallgatva, részletesen elmondom a történetet.

Neve – C

Lakhelye – (kihúзва)

Foglalkozása – orvosasszisztens (ápoló)

Született – 1926. március 7.

Igazi nevem C. Az a név, amelyen az egészségügyi-higiéniai állomáson bejegyeztettem magam, s amelyen orvosi gyakorlatot folytattam, egy katonaorvos úré, aki parancsnokom volt a háború alatt, amikor szanitécként

szolgáltam a hadseregben. Nevét az ő tudtával vettem fel.

Büntetőjogi felelősségre még soha nem vontak, rendőrségen, ügyészségen gyanúsított minőségben még soha ki nem hallgattak.

Állami hivatalt eleddig nem töltöttem be, kitüntetésem nincsenek, nyugdíjat és támogatást nem kapok.

Nőtlen vagyok, de ha részletesen rá akarok világítani családi helyzetemre, meg kell jegyezni, hogy az elmúlt évig törvénytelen házasságban éltem egy bizonyos nővel. Ápolónői minőségben segített nekem a munkában, és ő intézte az összes pénzügyeket. Annak a katonaeorvos úrnak volt törvényes felesége, akinek a nevét felvettem, mikor orvosi gyakorlatot kezdtem folytatni. Kérem figyelembe venni, hogy a katonaeorvos úr tudtával és beleegyezésével éltünk együtt, úgyhogy ezen a ponton sem marasztalhatnak el semmiképp. Köztem és az illető nő között a legutóbbi évig komoly nézeteltérés nem volt, de amikor a múlt esztendőben felfogadtam egy ápolónő-gyakornokot (Yoko

Tojamát), ő kikelt magából, és azt ajánlotta, hogy váljunk el. Én beleegyeztem, és mostanáig ez a helyzet.

A háború alatt katonai szolgálatomat szanitécként töltöttem le, s a szerzett tapasztalatokat felhasználva, orvosi gyakorlatot kezdtem folytatni – a páciensek erről mindig a legkedvezőbben nyilatkoztak. Szeretném megjegyezni, hogy mindig igénybe vettem a diplomával rendelkező katonaoorvos úr tanácsait és segítségét. Kedvenc területem, amelyen különös jártasságot tanúsítottam, a sebészet volt, például a vakbéloperáció. Ha elítélnek, mert a törvény megsértésével orvosi gyakorlatot folytattam, kijelenthetem: mélységesen sajnálom, hogy törvénytelen módon más nevét elsajátítottam, s megígérem, hogy mostantól kezdve felhagyok mindenféle orvosi gyakorlattal, s mindenkitől őszinte bocsánatot kérek.

Ami pedig azt a hullát illeti, akiről faggatnak ...

Mi történt C-vel?

Most egyedül vagy.

Félfomályos szoba, amelyben a mennyezeti lámpát eloltották, s csak az asztali lámpa ég az íróasztalon. Éppen megváltál az "Írásbeli vallomások"-tól, amelyeket írni kezdtél, s nagyot sóhajtottál. Ugyanabban a testhelyzetben maradva fejedet kissé jobbra hajtod, s egy keskeny fénycsíkot látsz az asztal jobb sarkának vonalában. Az ajtó alatti résen hatol be a fény a folyosóról. Ha valaki állna odakint, árnyéka feltétlenül a fénycsíkra esne. Vársz. Hét másodperc, nyolc másodperc... kint semmi életjel.

A fehér ajtó, rajta vannak az idő nyomai, s a több réteges festék sem tudja eltüntetni róla a karcolásokat és mélyedéseket. Elgondolkodol, tekinteteddel mintegy az ajtón áthatolva. Mit jelenthet ez a hang, amelyre hirtelen felfigyelsz? Lehet, hogy csak rémlett valami? Nem, hallottad, tisztán hallottad... Nyilván nem innét jött... Az ablak felé fordulsz. Ott van mellette az ágy, rajta préselt kartonból készült hordozható lakhely, pontosan ugyanolyan, mint a dobozemberé. Talán az nyugtalanít, hogy végül eljön az igazi dobozember? Nem, ahhoz túlságosan halk a nesz, hogy férfiléptek hangja

lenne. Nem is kutyáé. Alighanem tyúk lesz az. De milyen gonosz ez a tyúk! Egy idő óta azt a szokást vette fel, hogy éjszaka sétál. Minden éjjel idejön, eleséget keres. Hogy egy tyúk éjszaka sétáljon – érdekes –, vajon ritka jelenség ez, vagy nem is olyan ritka? Egyedül, teljesen zavartalanul csipegetheti a rovarokat, amelyek éjszaka nyugodtan előmászhatnak rejtekükből, s ez azt jelenti, hogy tápláléka több, mint elég, valahogy mégis borzas és sovány. Minden kiváltságért óhatatlanul fizetni kell. (Most rád jött az oktatgatás.)

Szádhoz emeled a félig kiürített sörös poharat, de csak belenyalsz, nem iszol. Olyan lehangolt vagy, hogy nem megy az ivás. Amióta az asztalhoz ültél, több mint négy óra telt el. Már szeptember végén tartunk, de az idő borús. Alkoholos vattával letörlőd homlokodról a patakokban szakadó verítéket, meg-megnyalod ragadós ajkad. A ventilátor sem hoz enyhülést. Nem, lehetetlen, hogy ne halld meg a lépteket, bármilyen halkak is legyenek. Tele vagy kétségekkel.

Az asztalt vastag üveg borítja. Rajta a befejezetlen "írásbeli vallomások"... "írásbeli vallomások" egy olyan eseményről, amely még nem történt meg, és nem tudni, megtörténik-e egyáltalán. Féltreolod, és veszed a füzetet. Egy

közönséges füzetet világosbarna vonalakkal... Meglepődöm. Eszembe sem jutott volna, hogy pontosan olyan füzetet szereztél be, mint az enyém. Alig engedelmeskedő kézzel nyitod ki. Az első oldal ezzel a mondattal kezdődik:

“Ezek feljegyzések a dobozemberről. Egy dobozban kezdem írni őket. Préselt kartonlemezről készített dobozban, amely eltakarja a fejet, és derékig ér. Ezúttal magam vagyok a dobozember.”

Miután átlapoztál vagy tíz oldalt, újat kezdted. Fogtad a golyóstollat, és nekikészültél, hogy tovább írsz, de meggondoltad magad, és az órára néztél. Még kilenc perc van éjfélig. Szeptember utolsó szombatjának mindjárt vége. Kezedben a tollal és a feljegyzésekkel fölállsz. Odamész az ágyhoz. Megdöntöd a dobozt és belebújsz. Leülsz benne az ágy szélére. Minden arra mutat: megszoktad, hogy belebújj a dobozba, és kibújj belőle. Úgy fordítod, hogy ablaka az íróasztalon álló lámpa felé nézzen. Ahhoz, hogy a feljegyzéseket írni tudd, okvetlenül szükséged van fényre. Meggyújtod a kis ablak fölé erősített zseblámpát. Asztal helyett a korábban előkészített műanyag

lapot használod, s írni kezdesz.

“Az események lényege – nagy vonásokban – a következő. A cselekmény helye: T. város. Szeptember utolsó hétfője...”

Úgy látszik, úgy akarsz beszélni az eseményről, amely még nem történt meg, csak holnapután fog megtörténni, mintha már végbement volna. Minek annyira sietni? Lehet, hogy jókora önhietség vezet? Jövőbeli eseményeket megtörténtek formájába öltöztetve mesélsz el, s ez annyit jelent, hogy már meghúztad a ravaszt. S miután meghatároztad a repülő golyó röppályáját, némi ráhagyással már azt a pontot is látod, ahová be kell csapódnia. Szeretnéd, ha minél előbb továbbolvasnám. Nem hiszem, hogy a végcél valami más lehetne, mint a halál.

“...A tengerparti sétány távoli sarkában, ahol teremtett lelket alig látni, hullát vetett partra a víz. Préselt kartonból készített doboz takarta fejétől a derekáig, egy övvel volt erősen a testéhez kötve. A dobozember, aki az utóbbi időben a városban csavargott, nyilvánvalóan véletlenül zuhant a csatornába, s a dagály partra

vetette. Semmiféle személyes holmit nem találtak nála. A boncolás megállapította, hogy a halál ezelőtt harminc órával állt be.”

Harminc órával ezelőtt... Elszánt ember vagy. Tegyük fel, hogy a boncolást hétfőn kora reggel elvégezték. Éppen most jön el az ideje, hogy visszatérjünk erre a harminc órára. Vagy mindössze néhány órával később. Nyilván, már szilárd elhatározásra jutottál. Hirtelen becsukod a füzetet, s az ágyról lecsúszol a padlóra. A doboz hátsó része, amely az ágyon marad, most magasabban van. A dobozban levő holmik összeverődnek, hangerősen csörömpölnek. Zavarodban forgolódsz, próbálsz tartani a dobozt. Forogtad a fejed, hallgatózol, mi történik az emeleten. A rémület széles ecsetvonásokkal lakkozta be arcod. S a rögtön száradó lakk apró ráncokká fut össze rajta. Túlságosan ideges vagy. Reálisabban kellene gondolkodnod. Bármennyire igyekszel is, nem tehetsz többet, mint amennyire képes vagy.

Az ajtó felé fordulsz, és elszánt testtartást veszel fel. Elindulsz. Karoddal megtámasztod a doboz éleit, ujjaidat kissé begömbíted... Három lépés után elhagy az erőd. Megfordulsz, és az

asztalhoz mész. Leülsz, és a két keziddel átfogod a fejed. Az egyikből a füzet most zajtalanul az asztalra hull. Egy ideig mélyen elgondolkozva ülsz, nem csinálsz semmit.

Szünet nélkül az asztalt borító vastag üveglap szélét nézed. Tiszta kékség, elvész benne a távolság. Zöldbe alig-alig játszó, határtalanul messzi kékség. Veszélyes szín, menekülésre csábít. Elmerülsz ebben a kékségben. Úgy érzed, ha egészen elmerülsz benne, a végtelenségig tudsz úszni. Visszaemlékszel: nem-egyszer érezted már, hogy hívogat. A hajócsavar mögött örvénylő hullámok kéksége... Tavak az elhagyott kénbányák gödreiben... Kék patkányméreg zselészerű malátacukorka formájában... Ibolyaszín hajnal, melyben az első helyiérdekűre vársz, hogy elutazz vele, amerre látsz... Jótékony céllal szétküldött szemüveg színes lencsái, amelyeket a "Lelki békében meghalók klub"-ja osztogat, így nevezem, ha másik elnevezése: "Öngyilkosokat segítő társaság", nem elég jó hangzású. A legtapasztaltabb mesterek hallatlan alapossággal igen finom hárttyát visznek rá ezekre a lencsére, amelyeket a rideg téli napról nyúztak le. Csak akiken szemüveg van, azok láthatják, honnan indul a vonat, mely a végtelen messziségbe visz.

Lehet, hogy túl mélyen bemásztál a dobozodba. S a doboz, amely csupán csak eszköz volt, kezdett megromlani. Hallottam már, hogy a doboz is a veszélyes kétség megjelenésének forrása.

Az eső színe, amelytől megfázik a koldus. Az idő színe, amikor bezárnak a föld alatti üzletek... A zálogból ki nem váltott óra színe, az óráé, amelyet az egyetem elvégzésére ajándékoztak emlékül... A féltékenység színe, amely darabokra törik a konyha rozsdamentes mosogatóján... A munka elvesztése utáni első reggel színe... a tinta színe a feleslegessé vált személyazonossági igazolványon... az utolsó mozijegy színe, amit az öngyilkos vett... és más színek – a névtelenség színe, a téli állomásé, a halálé mint a szenvedéseket enyhítő lehetőség s végül azoké a foltoké, amelyeket a legerősebb lúg – az idő – mart ki.

De csak néhány centiméterrel kellene odébb vinni a tekintetedet, s máris megmenekültél a bukástól. Bármennyire igyekszel, végül is csak áldobozember maradsz. S egyáltalán nem sikerül megölnöd magadban önmagadat. Most

egy gyógyszeripari cég naptárát nézegeted az üveglap alatt. A cégjelzés két oldalán – valamiféle Hippokratészt körülfogó latin bölcsességek – ez áll balról: “A C-vitamin és a kortizon szezonja”, jobbról: “Szeptember – gyengül az ellenőrzésünk az idegeink felett”, és orvosi tanácsok minden hónapra. Ezután figyelmedet nyilván a vörös írásjelek keltették fel a bal sarokban. Szeptember utolsó vasárnapja. Pont az előző nap... a következő napon... nem, épp ma, néhány perccel azelőtt, hogy számításaid szerint a tengerparti sétány egy távoli részén partra fog vetődni ez a dobozba csomagolt, vízbe fúlt férfi. Bármennyire igyekszel is rá sem nézni a világosan nyomtatott írásjelekre, nem tűnnek el. Ahogy a te régimódi betegfogadási kiírásod sem. Vállszélességre tárod a kezéd, és az asztal szélére helyezed. Igen, így jó. Ha az ember a kezére támaszkodva előrehelyezi a súlypontot, sikerül gyorsan lábra állni. Attól fogva, hogy meghúztad a ravaszt, semmiféle elővigyázatossági rendszabályok nem mentenek meg a lelkiismeret-furdalástól.

S az “írásbeli vallomások”, amelyekbe belekezdted, sem szolgálnak semmire. Kérlek, mielőtt felállsz az asztaltól, tépd össze és dobd ki őket. Ha minden terv szerint megy végbe, akkor teljesen

haszontalanok, és senkinek sincs rá szükségük, kudarc esetén viszont a legmeggyőzőbb vallomások sem mentenek meg.

Írásbeli vallomások, folytatás

Ami pedig a holttestemet illeti, amelyről önök itt faggatnak, teljes határozottsággal kijelentem, hogy kétségtelenül a katonaeorvos úré volt, akinek a nevét felhasználtam, hogy orvosi gyakorlatot kezdhessek. Nem a ranglétra tiszteletben tartásából kifolyólag nevezem katonaeorvos úrnak, hanem egyszerűen azért, mert sok esztendőn át félig tréfásan így neveztem őt, és ez szokásommá is lett, s azt hiszem, örült neki. Régóta tartottam tőle, hogy a katonaeorvos úr öngyilkossággal fogja végezni életét, s szívemből sajnálom és mélységesen bánom, hogy nem figyeltem jobban oda, és nem sikerült megakadályoznom. Nyomatékosan kérném, tegyék lehetővé, hogy ezzel kapcsolatban részletes magyarázatot adhassak.

Egy évvel a háború befejezése előtt az N-i tábortórákba

irányítottak mint a katonaoorvos úr küldöncét. Akkoriban a katonaoorvos úr nyakig merült annak a kutatásába, lehet-e farostból cukrot előállítani, s így csaknem minden beteget én kezdtem kezelni. Szerencsére kitűnő emlékezetem és ahogy mondják, aranykezem van, s a katonaoorvos úr vezetése mellett lassanként elég nehéz műtéteket is csináltam. Ami pedig a katonaoorvos úr kutatásait illeti, mint ismeretes, a háború alatt rendkívül szűkösen volt cukor, és nagy keresletnek örvendett. Ha sikerült volna megtalálni a módját, miként lehet farostból cukrot előállítani, világra szóló felfedezés lett volna. A katonaoorvos úr megfigyelte, hogy a birkák megeszik a papírt, amelynek nyersanyagául közismerten a farost szolgál, s azt gondolta, beleikben aktív fermentumoknak kell lenniök, amelyek a cellulózt keményítővé változtatják, s éjjel-nappal szüntelenül azzal foglalkozott, hogy megtalálja és kiválassa ezeket a fermentumokat. Egyszer történt egy szerencsétlenség, a katonaoorvos úr súlyosan megbetegedett. Vagy a birkák beleiben

található baktériumok fertőzték meg, vagy a feldolgozott farost vég nélküli vizsgálatai merítették ki. Három napon át tartott a magas láz, s azután furcsa jelenségek kezdtek végbemenni: minden harmadik nap éles izomfájdalmak léptek föl, s ezt görcsök kísérték, valamint az értelem elborulása. Maga a katonarvos úr sem volt képes a diagnózist felállítani, s a többi orvosok, a kollégái is tehetetleneknek bizonyultak. Én azután, mihelyt csak alkalom nyílt rá, a könyvekhez fordultam, de a mai napig nem tudtam megállapítani a betegség nevét.

Nagy tisztelettel viseltetem a katonarvos úr szellemi képességei iránt, és erőmet nem kímélve ápoltam. Betegsége időről időre súlyosbodott, s a mai napig nem tudom megbocsátani magamnak, hogy – mivel nem volt erőm nézni a katonarvos úr kínlódásait – engedtem állhatatos követelkezésének, s kezdtem állandóan morfiuminjekciókat adni neki. A háború végére a kábítószer rabja lett. Nem hagyhattam a katonarvos urat a sors kényekedvére, vele együtt szereltem le.

A leszerelés után a katonarvos

úrral együtt klinikát nyitottunk, s én asszisztensi minőségben irányítottam a klinika ügyeit, és fogadtam a betegeket. Múlt az idő, de a katonaeorvos úr állapota nem javult, végül már egyáltalán nem tudott betegeket fogadni, s csak utasításokat adott, miután megkapta a betegségek leírását. Azt kérdezik, hogy én, tudva, hogy törvénytelenül folytatok orvosi gyakorlatot, miért is nem hagytam abba, nos hát kész vagyok beszélni erről is, semmit el nem titkolva.

Először is, a körülmények olyanok voltak, hogy el kellett látnom a katonaeorvos urat morfiúmmal. Ismeretes, hogy ma már nincsenek uralkodó és alárendelt osztályok, s a katonaeorvos úr természetesen nem kényyszerített engem. Barátságból, saját jószántamból tettem mindent, mivel felelősnek éreztem magam a történetekért. Arra a kérdésre: ha maga őszinte barátságot érzett iránta, nem lett volna-e jobb arra gondolni, hogy kigyógyuljon a kábítószer élvezetéből? a következőképpen válaszolok. Egy orvos kigyógyítása a narkomániából szinte reménytelen, a kigyógyulók száma gyakorlatilag

közel van a nullához. Mivel megértettem, hogy itt a szervezet lassú megmérgezéséről van szó, amely végül a halálhoz vezet, nem volt bátorságom a katonaeorvos urat a sors kénye-kedvére hagyni.

Másodsor, nem tagadható az a tény, hogy a katonaeorvos úr nevének használatával biztosíthattam a magam létét. De nem használtam ki a katonaeorvos úr gyengeségét önző célokra. A pénzügyek felesége kezében összpontosultak. Később köztem és az asszony között közeli kapcsolat jött létre, ugyancsak azért, mert a katonaeorvos úr attól félve, hogy elhagyom, makacsul arra buzdította feleségét, hogy viszonyt kezdjen velem, mivel ezt tartotta az egyetlen eszköznek, amely képes ott tartani engem. Az ilyen típusú pszichózis olyan jelenség, amely gyakran figyelhető meg a narkománia utolsó stádiumában.

Harmadsor, hogy miért folytattam továbbra is orvosi gyakorlatot, annak még egy oka volt: a magabiztosságom, amit az váltott ki, hogy népszerűségem napról napra nőtt; szakértelmemet kezdték széles körben elismerni. Igaz, nem léteznek olyan objektív

kritériumok, amelyek lehetővé tennék a gyakorló orvos művészetének pontos értékelését. Nyilván ezért nem számítják úgyszólván soha a törvénytelen orvosi gyakorlatot bűnténynek. Azonkívül érdeklődésem az orvostudomány iránt szüntelenül nőtt, s állandóan újabb ismereteket merítettem az orvosi könyvekből és folyóiratokból. A húszéves tapasztalat, a lelkiismeretesség és a tudományos buzgalom, ahogy én gondolom, önhittséggé változott, úgyhogy fel sem vetődött bennem többé az orvosi diploma hiányának kérdése. Valóban, azokat a pácienseket megvizsgálva, akiket korábban más klinikákon gyógyítottak, gyakran ütköztem felelőtlen, hibás diagnózisokba, s ezeket egyetemi diplomával rendelkező tudatlan orvosok állították fel. Természetesen nem akarom azt állítani, hogy ez menti az általam elkövetett bűnt. A törvény megsértését semmi sem mentheti.

A nyolcadik évben komoly változások mentek végbe. A katonaeorvos úr már engem bízott meg, hogy vegyek részt az orvosi konferenciákon, és külső

kapcsolatokat teremtsek, s ez végül kellemetlen szóbeszédre adott okot, rágalmozó híresztelések kezdtek elterjedni, mintha a katonaeorvos úr megőrült volna. Ezek a híresztelések hozzánk is eljutottak. Ugyanekkor az a kábítószer-mennyiség, amit a katonaeorvos úr követelt, jelentősen meghaladta a szokásos adagját. Szigorú ellenőrzés alá kellett hát vennem. Megértettem, hogy súlyos veszély fenyeget bennünket, s a katonaeorvos úrral megtanácskozva a dolgot úgy határoztunk, bezárjuk a klinikát, és átköltözünk ebbe a városba – így alakultak az események az utóbbi időkig.

Mind e kellemetlenségek miatt a katonaeorvos úr pszichikai állapota erősen romlott, mizantrópia fejlődött ki nála, s világosan megnyilvánult az a törekvése, hogy öngyilkossággal vessen véget életének. A felesége javaslatára elhatároztuk, hogy a katonaeorvos úrnak a külvilággal való minden érintkezését megszakítjuk, elhatároztuk továbbá, hogy én, a katonaeorvos úrrá átalakulva, magamra vállalnám a klinikát. Noha a helyzet formálisan megváltozott, gyakorlatilag minden maradt a

régiben, s a katonaoorvos úr szívesen beleegyezett javaslatunkba. Szerencsére ebben a városban is megszereztem a páciensek bizalmát, s noha tudatában vagyok annak, hogy követtem el bűntetteket, teljes bizonyossággal állíthatom, hogy általam okozott kárról egyetlen bejelentés sincs. Csak egyet szeretnék mondani: ha az olyan áldozat, aki nem érzi magát áldozatnak, nem áldozat, akkor – nem érezve magam bűnözőnek – én sem vagyok bűnöző, noha azt sem állítom, hogy szabad megsérteni a törvényeket. Mivel az életem és a vagyonom – mint országunk állampolgáráé – a törvény védelme alatt áll, nem próbálom bizonyítani, hogy a törvénnyel szembe lehet szállni.

A múlt évben új ápolónőgyakornokot vettem fel s ez volt az oka, hogy én és a katonaoorvos úr felesége – mint már mondtam – különváltunk. De én továbbra is ugyanúgy beszámoltam neki minden bevételről és kiadásról, s ugyanúgy kölcsönösen egyetértettünk a közös ügyvitelben, semmiféle probléma nem merült fel. Ő mostanában zongoraiskolát

nyitott, és gyerekeket kezdett oktatni – szeretném, ha önök vele magával mindent részletesen tisztáznának, és meggyőződnenék róla, hogy vallomásom teljesen hiteles.

Egyáltalán nem tudom elképzelni, mi volt a közvetlen oka, hogy a katonaeorvos úr elhagyta a klinikát, és rászánta magát a halálra. Egy első emeleti lakásban lakott, a legkülönbözőbb időpontokban feküdt és kelt, s gyakran a hátsó lépcsőt használta arra, hogy a szobáját elhagyja vagy oda visszatérjen – ezért nem tekintettem magam felelősnek az ő egész ténykedéséért. Fel-
említhetek egy kisebb összetűzést, amely csak nemrég történt: arról panaszkodott, mennyire vágyakozik a korábbi kutatásai után, hogy hogyan lehet farostból cukrot nyerni, és azt kezdte hajtogatni, hogy betegesen kívánja az édességet, én pedig úgy döntöttem – mivel féltettem az egészségét –, hogy megvonom tőle a cukrot, mire ő rettenetesen megharagudott. De nem hiszem, hogy ez a tény lehetne halálának az oka. Mint ismeretes, az elhunyt kartondobozt viselt magán, nincs

kizárva, hogy a katonaoorvos úr nem is akart meghalni, egyszerűen csak sétált a gáton, amely síkos volt a tegnapi egész nap szakadó esőtől. Ilyen szokatlan öltözékben nem tudott kellőképpen ügyelni, hogy hova lép, s egyszerűen megbotlott.

Feltehetik a kérdést, miért öltötte magára a préselt kartonból készült dobozt. Erről a leghalványabb sejtelmem sincs. Néhány hónapon át kószált itt nálunk a városban egy csavargó, aki kartondobozt húzott magára, sokan látták, s ha megkérdeznék ma tőlem: nem az átöltözött katonaoorvos úr volt-e az, nem tudnám kategorikusan tagadni annak lehetőségét, hogy tudtomon kívül ilyen öltözéket szerzett. Mindenekelőtt az volt a meggyőződése, hogy a nevével, származásával és a jogaival együtt személyiségét is átadta nekem, ő maga pedig semmivé változott. Ráadásul szörnyű embergyűlölővé vált, teljes mértékben meg tudom hát érteni azt az állapotát, amikor az utcára kilépvén, iparkodott mindenkitől elrejtőzni a dobozban. Mint a boncolás eredményei világosan megmutatták, a tetem

mindkét kezén és combján nagy számban vannak tűszúrás nyomai. És mivel szervezetének a mérgezettsége ilyen méretet öltött, aligha vált ki különösebb meglepetést cselekedeteinek excentrikus volta.

Vannak emberek, akik látták, hogy a dobozember kijárt a klinikáról, és bejárt oda, s az ő útmutatásuk, valamint annak alapján, hogy a tetemen számos injekció nyomát fedezték fel, gyanúsnak találták a dobozember kapcsolatát a klinikával, s engem kihallgatásra hívtak. De még abban az esetben is, ha ilyen szemtanúk hiányoznának, s a dobozember tetemét nem azonosították volna, őszintén be kell vallanom, hogy végtelenül rossz esne, ha csak céloznának is arra, hogy én úgy teszek, mintha mi sem történt volna, és továbbra is orvosi gyakorlatot folytatok. Megegyedtünk, hogy sem én, sem az ápolónővér nem megyünk be a katonaeorvos úr szobájába, ha ő nem csenget értünk. Korábban is megtörtént nemegyszer, hogy fél napig vagy tovább sem hívtak bennünket, ezért rosszat sejtve csak vasárnap késő éjjel mentem

be a szobájába. De amikor hajnalban sem tért haza, a rendőrséghez fordultam, hogy kerestesse, s noha megértettem, hogy ennek folytán lelepleződik az én törvénytelen orvosi gyakorlatom, készséggel vállaltam az elkerülhetetlent.

A legjobban éppen maga a katonaeorvos úr ellenezte, hogy abba hagyjam az orvosi gyakorlatot. Bókokkal nem fukarkodva beszélt rá, sőt fenyegetett is, nemegyszer célozva arra, hogy végez magával. Mindenki tudja, milyen aljasságra és esztelenségre képesek a narkomániások, hogy megszerezzék a kábítószeret. Az a lehetőség, hogy a katonaeorvos úr öngyilkosságot követ el, engem tényleg szörnyen nyugtalanított. Mindenekelőtt azért, mert a halotti bizonyítvány kiállításakor kiderül, hogy neki ugyanaz a vezeték- és utóneve, mint az enyém, s nem szívesen nyújtottam volna be az elöljáróságnak ilyen iratot. Sokszor kellett alázatosan megkérnem a katonaeorvos urat, csináljon, amit akar, de egyelőre mondjon le az öngyilkosságról. A katonaeorvos úr teljesen nekivadult: annak fejében, hogy csak időlegesen is elhalasztja

az öngyilkosságot, azt követelte, hogy növeljük a kábítószer-adagját, s engedjük meg, hogy az újonnan felvett ápolónő (Yoko Tojama) meztelenségében gyönyörködhessen, mindennek eredményeként én igen nehéz helyzetbe kerültem. De nem érzek iránta ellenségesen. A beteg olyan szenvedésre van kárhóztatva, amelyet az egészséges ember nem ismer, ezért úgy gondolom, a beteg iránt különös türelmet kell tanúsítani.

Mivel a katonaeorvos úrnak már nincs szüksége rám, ezentúl nem vagyok köteles az embereket becsapva továbbra is orvosi gyakorlattal foglalkozni. A katonaeorvos úr véleménye szerint törvénytelen orvosi gyakorlat az, amikor a páciens anyagi vagy fizikai kárt szenved, de ha senki sem károsodott, akkor nem tekinthető büntettnak, én azonban ennek ellenére azt tartom, hogy álorvosnak lenni már önmagában büntett, s erről az álláspontonról szemlélem cselekedeteimet. Most alkalmam nyílt becsületesen beismerni mindent, s úgy döntöttem, hogy megszabadítom lelkiismeretemet a sokéves

tehertől.

Mindaz, amit elmondtam,
színtiszta igazság.

A hóhér nem gonosztevő

Nyilván nyugtalanít, hogy végül el kell kezdened, amit kigondoltál. Az imént halk, fémes zaj hallatszott – a sterilizátorba teszed a fecskendőket. Ezt a hangot bármilyen távolságból meghallom. A mezei egér tíz kilométerről is megszimatolja a víz szagát. Most becsapta a huzat az ablakot a lépcsőházban. Igen, kétségtelen. Az ablak csak akkor csapódik be, ha kinyílik vagy becsukódik a szobád ajtaja. Hallom, amint mezítláb mégy a plasztikkal borított folyosón... Lassan közeledsz, másodpercenként egylépésnyi sebességgel... Persze rajtad van a doboz... A tizenegyedik lépésnél másféle hang hallatszik – mintha nedves gyékényen mennél –, most léptél a lépcsőre. Fölfelé mégy. Egy lépcsőfok, még egy, egyre lassabb és lassabb léptek. Végre eléred a pihenőt, megállsz... Elmégy a könyöklő mellett, amely az első emeleti pihenőt határolja, pontosan veled szemben egy kis szoba van. A szűk folyosó egész

szélességében csaknem összeolvad a fallal a japán cédrusajtó.

A halottaskamra.

Egyáltalán nem a megkülönböztetés miatt – mert hogy hullák –, csupán a klinika pácienseinek a halállal szembeni fokozott érzékenységét figyelembe véve (s ez sokszor jelentkezett), a hulláknak egy félreeső, szembe nem tűnő szobát választottunk. Ráadásul a hátsó bejárat mellett, így a hullákat kényelmesen ki lehet vinni.

Tulajdonképpen még nem vagyok hulla. Igaz, élőnek nevezni is nehéz, de hulla mégsem vagyok. S noha nem haltam meg, most a halottaskamrában vagyok, nem azért – ezt kifejezetten hangsúlyoznom kell –, mert úgy bánnak velem, mint egy hullával, hanem mert te ragaszkodtál ehhez. Nekem tetszik ez a szoba. Mindenekelőtt, nincs benne ablak, s ez megfelel jelenlegi állapotomnak. Úgy érzem, a pupilláim nemrégiben elvesztették a fényre reagáló képességüket, s nappal úgy szúr a szemem, mintha homok ment volna bele. Ezenkívül a szoba hossza két és félszer nagyobb a szélességénél – pontosan megfelel a koporsó arányainak –, ami a legkényelmesebb hely a számomra, egy olyan ember számára, akiből kiveszett az emberek védekező reakcióinak minden fajtája, a gyűlölet, az

elégedetlenség, a harag érzése.

A folyosóról parányi nesz sem hallatszik – mereven állsz. Ahogy én az ajtón keresztül próbálok ellesni, mit csinálsz, te is az ajtón keresztül próbálsz ellesni, mit csinálok én. Ha az ajtónak volna tudata, akkor hasát fogva határozna. És te hajlamos vagy a bizonytalankodásra. Bár meg sem beszéltük, neked kell betöltened a hóhér szerepét. S nehéz a szíved – ez természetes. Ha helyet cserélnénk, nyilván én volnék bizonytalan, én nem tudnám, hogy járjak el. Hisz az, akit meg kell ölni, világosan tudatában van annak, hogy megölik. Valószínűleg sohasem szánnám el magam arra, hogy fesztelen csevegéssel kínozzak egy embert, aki tudja, hogy megölik. Sokkal nyugodtabban érezném magam, ha fesztelen csevegés helyett a halál problémáját vitatnám meg vele. Nem, azt hiszem, ez a téma sem alkalmas. Ez még nagyobb komédiának látszana. Ha szótlanul nézzük egymást, akkor idegeink lemeztelenednek, és zárlat következik be – ez aztán igen erős égési sebet okoz.

Számomra az a legjobb, ha most elalszom. Nyugodtan, álomban költözni át a másvilágra – mi lehet ennél kellemesebb? De hisz magad is nagyon jól tudod, milyen törékeny a narkotikus ember álma. Mindig félálomban van, ezért nem

tud rendesen elaludni. Te pedig vagy olyan jószívű, hogy mély álmat kívánnál nekem. Nem is alszom. Az ágyon ülve gyorsan írok. Gennyedző szemem olykor bórsavval törölöm ki – mindez számodra felettébb nemkívánatos. De kérek, nyugodj meg. Még mielőtt kezded a kilincshez ér... mihelyt meghallom az első léptedet... mindjárt alvást színlelek. Te persze megérted, hogy tettetem az alvást, de így mégiscsak nyugodtabb leszel, mintha csakugyan aludnék. Ha igazán elalszom, akkor fennáll az a veszély, hogy felébredek, ha viszont alvónak tettetem magam, emiatt nem kell nyugtalankodnod. Ha akarod, felhívhatom a figyelmed azzal, hogy a földre ejtem a füzetet, s te megérted, hogy teljesen tudatosan tettetem az alvást. Meggyilkolásomban én magam vagyok a főbűnös, te csak a bűntárs vagy. S egyáltalán nem kell minden felelősséget magadra vállalnod. Mindenképpen el kell kezdeni – így hát kezdj minél hamarabb. Akár ebben a pillanatban. Ha elkezded végrehajtani, amit határoztunk, az feljegyzéseim végét jelenti...

Nem akarod, hogy hátrahagyjak egy levelet, ha csak egész rövidet is? Nem hiszem, hogy szükség lenne rá, de bármi történjék, nyugodtabb leszel. Öngyilkosságban való bűnrészességért

felelősségre vonni butaság. Igaz, néha előfordul, hogy egyetlen leejtett szem miatt felbomlik egy egész kötött kabát. Vágd ki az alábbi sorokat (hogy a papír át ne nedvesedjen, helyezd polietilén zacskóba), s kösd a holttest egyik ujjára. Várj csak, az ujj nem jó, olyan helyet kell választani, ahová én magam is hozzáköthetném... Talán összecsavarni, és a nyakamba akasztani? Nem, hisz te azt akarod, hogy halálom balesetnek lássék, ezért, amíg ideér az akkurátus rendőrség, valahol talán el kellene rejteni a szobában – például az ágy csőelemeinek összeillesztésénél, ahol nem egyhamar veszi észre az ember, ha viszont a rendőrség gyanút fog, akkor figyelmes vizsgálat esetén okvetlenül megtalálja. Miután az említett sorokat kivágtd, a füzetet természetesen égesd el.

Magam választottam a halált. Ha mindennek ellenére úgy látszana, hogy megölt valaki, az kizárólag ügyetlenségem következménye...

Nem, ez kiagyaltan hangzik, világos, hogy ki akarok valakit húzni a csávából. S ezzel, éppen ellenkezőleg, a gyanakvás magvait hintem el. Jobb őszintén, kertelés nélkül.

Elhatároztam, hogy meghalok. Szükségtelen képmutató módon reményt táplálom. Amíg a szádba nem veszed és nem szopogatsz, a kandiscukor rettentő keménynek látszik. De ha a szádba veszed, rögtön szét akarod rágni. Ha pedig szétrágod, korábbi formáját soha többé nem veszi fel.

Te még sajnálsz engem? Akaratlanul feltártad igazi arcodat. Nem kell nyugtalankodni. Bármennyire sajnálsz is, a sajnálat csak sajnálat. Az értelem azt súgja, hogy nem kell tovább élnem. Mégis igen fontos, hogy az értelmem megmaradt. Ám ez az értelem is, akár a dagály mosta homokvár a tengerparton, mulandó. Még két-három hullám, és nyomtalanul eltűnik. Azt hiszem, kész vagyok visszavonni a szavaimat, és möhón kapaszkodni az életbe. Kész vagyok arra, hogy pimaszul ajánlatot tegyek a lánynak, s ha elutasít (nem kétlem, hogy elutasít), megöljem; ez élvezetet szerezne nekem. Többször álmodtam azt, hogy fölfalom. Az íze valami marhahús- és vadhúsféle ételre emlékeztet. Azt hiszem, iránta táplált érzelmeim túlfűtöttek, és végül is éhségérezteté fajultak. Ha ez az éhség tovább erősödik, akkor akár akarom, akár nem, nyersen kell őt megennem. S amíg az értelmem

még megvan, szeretnék mindent elrendezni. Az öngyilkosság a tisztességes cselekedetekhez tartozik, de mivel cselekvés, csak értelem és óhaj segítségével valósítható meg. Különbö mindenféle sajnálat, minden érzés alkalmat ad a habozásra. De amíg az értelem ébren van, semmi esetre sem szabad ellöknöm a felém nyújtott segítő kezét. Egyetlen kérésem, addig nyújtsd a kezéd, míg szeretném elfogadni. Ez a te érdeked, és az enyém is.

Mi van veled? Miért habozol? Hisz megegyeztünk, hogy alvónak tettetem magam. Miért merevedtél meg – így könnyen kővé dermed vagy sóbálvánnyá válhat az ember. Talán szép csöndben elmégy, hogy ne halljam? (Aligha. Nem tudsz csendesebben ellopakodni, mint ahogy idejöttél.)

Hallod, itt vagy? Ha itt vagy, felelj... Ne félj, gyere be!

Ezt most az ajtón keresztül kiáltom, teljes erővel, a hangszálaimat megfeszítve. Nincs felelet. A legkisebb jele sincs bármiféle mozgásnak. Csak az éjszaka csendje, mintha acéllemez kalapálnának – fájón cseng a fülemben. Talán csak rémlett nekem az egész? Lehet, hogy az ablak becsapódásának a lépcsőházban, meg a padló nyikorgásának is, amelyen mintha nedves felmosóröngy járna ide-oda, a

három teljes napig tartó eső után a hegyek felől váratlanul betörő száraz szél az oka? A körülmények úgy alakultak, hogy nem kerülhettem ki néhány gyors következtetést. Akkor éjjel te küldted őt. A meztelensége halálom elhalasztásának teljességgel elengedhetetlen feltétele. Amióta készíteni kezdted a dobozt (a koporsómat), tíz nap múlt el, s ő eltűnt – nincs mit tenni, be kell látni, hogy már minden kész, meghozták halálos ítéletemet. Jó, jó, a nesz odakint hadd legyen képzelgés, de a te jöveteled csak idő kérdése.

Nemsokára valóban csendesen kinyílik az ajtó. Nyomban alvást színlelek. Rajtad kívül senki nem tudná ilyen csendesen kinyitni az ajtót, ezért annál kevésbé szükséges bevallanom, hogy nem alszom. Tovább színlelem az alvást. Hogy hozzászokj a bűzhöz, visszatartod a lélegzetedet. Mielőtt újra lélegzetet vennél, lenyeled a nyálad. A melledben megdermedt hüvelykujjnyi jégdarab néhány centiméterrel lejjebb csúszik. A padlóra állítod a műanyag víztartót, és kibújsz a dobozból. Majd szemügyre veszed az ablaktalan, hosszú és keskeny szobát, és ismét el vagy ragadtatva: csakugyan, mint egy koporsó. A szobát egyetlen, nappali fényt árasztó mennyezeti lámpa világítja meg.

Rózszaformán összekötözött légyfogók lógnak róla. Alattuk pedig, a szoba közepén, mintegy a rózsza bibéjét képezve, kórházi vaságy áll. Ostoba kényelmetlenségben alszom rajta. Minden lélegzetvételnél renegek-ringok, mint érintésre a tömlő, melyben megolvadt a jég. Olyan vagyok, mint az elnyúlt ördöghal a halkereskedés kirakatában, amelyet nem is vesz meg senki. Csíkos pizsamám kigombolva, főttspárga-színű hasamat agyonmosott virágos törülköző takarja. Az alóla kilógó lábam csaknem szórtelen és nyirkos, mint a szétfolyó tintahal, amelynek lenyúzták a bőrét. A levegőt az orromon szívom be, de csukott számon keresztül engedem ki, amitől az ajkam úgy rezeg, mint valami vastag gumiszelep. Ezen a szelepen metán- és alumíniumkristályok dermedtek meg, s úgy csillog, mint a táncosnő trikója. Minden egyes álommal elhal bennem valamilyen szerv. Ha gyorsasági versenyt rendeznének felbomlásban, egy igazi hulla mögött sem maradnék le. Befogtad az orrod, szemedben könnyek jelentek meg. A szemed marja az oxidálódott verejték bűze. Nem bírod tovább elviselni. De hát nem mondtam-e már korábban is, hogy nem kell elviselned? Elég arra gondolnod, hogy – a meggyilkolttal különösebben nem törődve – megállítsd

a felbomlási folyamatot.

Könnyedén megérinted a vállam. Tovább színlelem az alvást. Leszorító gumival áthurkolod a karom. A műtőkés könnyen beléhatol, és eléri a vénát. Karomon a bőrt sűrű var borítja – a tű csak úgy egyszerűen nem menne belé. A test fehér, vér nem is mutatkozott. A nedvszívó vattát ujjaid közé szorítva megfogod a vénát, és beleszúrod a tűt. Fekete vér folyik a fecskendőbe. A dugattyút ütközésig kihúzod a huszadik beosztásig, de a fecskendőben csak három köbcenti sósavas morfium van. A leszorító gumit kiengedve, mindenekelőtt ezt a három köbcentimétert juttatod a vénába. És bár amíg te az injekciót beadtd, felébredtem (kezdettől fogva színleltem az alvást, nem volt szükség rá, hogy felébredjek), a lélegzetem szaggatott lett, s ezért úgy döntöttél, hogy beadsz még egy morfiuminjekciót – mindent összevetve annyi mentséget lehet találni, amennyit csak tetszik. A lélegzés szemlátomást mind nehezebbé válik, a megnyúlt arc még jobban megnyúlt, a száj leesett, mint a halotté. Továbbnyomod a dugattyút. Most csak levegő megy a vénába. A csupasz ér egy szakaszon földuzzad, és halhólyaghoz kezd hasonlítani. Kihúzod a tűt, a seb szélét bekened enyves keverékkel, és erősen

nyomogatod az ujjaiddal. Nem gyógyítani akartál engem, így hát nem kellett törődnöd azzal, hogy a seb el ne gennyesedjen, szóra sem érdemes az a néhány pontatlanság, ami előfordult közben. Ráadásul nyilván már mély álomba merültem. Ha levágnák egy ujjam, olyan kis sajgást éreznék, mintha erősen borsos bécsi virsliből harapnék egyet. Váratlanul ismét akadozik a lélegzetem. Egyenetlen, szaggatott lesz, torkomból macskanyivákolás tör elő, s a lélegzés szinte meg is szűnik. Álmomban számtalan távolba vesző ragyogó ív előtt állok, egy hatalmas város bejáratánál, ahol árnyéknak nyoma sincs. Amikor a nevetéstől összerezzenve feléjük rohanok, testem könnyedén az égbe röppen. Eltűnik az árny, s vele együtt eltűnik a súly. Ebben a pillanatban, az ágyon fekve, csikorgatni kezdem a fogam, és görcsösen dobálom magam – mint a horogra akadt hal. Fogait csikorgatja az ágy is. Száz és száz rugó reccsen más-más hangon, mint vastag, száraz ágak szabadtéri tűzben. Ez a reccs az álomban feloldódva egybeolvad az íverdő zúgásával, s az én gyászindulómmá válik. Térdemet átfogva magasan szállok az égen, csodálatosan vidám és érzelmes vagyok. A síró lánynak kifejezetten az én számomra készült közeli

fényképfelvétele. A fiatal fenyőhöz illik így a tél lehelete. Kinyújtom a kezem, és ujjammal kilyukasztom a levegőt. A lyukból bűz tör elő. Az álom elsötétül, és megdermed. Meghalok.

Fölmászol holttestem hátára. A kezekben vizeskanna. Ráülsz a mellemre, és a súlyoddal kinyomod belőlem a levegőt. Maradékai enyhe böffenésekkel távoznak, ahogy halikrák pattannak szét. Miután teljes erőből nyomtad a tüdőmet, nagy tölcsért dugsz a számba, és beleöntöd a vizeskanna tartalmát. Egyidejűleg kissé felemelkedsz, csökkented a mellemre nehezedő nyomást. A kanna tengervízzel van töltve. A tölcsérben apró örvény táncol. Moszatdarabok tömnek el a lyukat. Amikor kipiszkálod őket, olyan hang hallatszik, mint mikor lyukas fogon át levegőt szívnak be – talán a tengervíz már színültig megtöltött, s most kifolyik a számból. Valószínűleg kissé feljebb kell emelned a tölcsért. Amikor végleg le szálltál rólam, a kétliteres kanna félig üres volt.

Ilyenformán bevégezted az előkészületeket ahhoz, hogy vízbefúlnak tüntess föl.

(Persze nem tudnál mindenkit becsapni, még a törvényszéki boncoló orvost se. Ahhoz, hogy a

bíróság olyan döntést hozzon, hogy az illető megfulladt, legalábbis az kell, hogy ne csak a tüdejében fedezzenek fel planktont, hanem más belső szervben is. A tüdőben mutatkozó tengervíz, bármily csodálatos ügyességgel végezted is a dolgod, épp ellenkezőleg, inkább gyanút kelt. Mindent összevéve, holttestem, nem is egy tekintetben, gyanakvást ébreszt. Még ha fel is lenne fúvódva, mint a vízzel teli tömlő, még ha darabokat tépnének le róla a halak, akkor is maradnának a testen olyan nyomok, amelyeket nem lehet nem észrevenni. A szabálytalan alakú, duzzadt és megkeményedett sebhelyek, amelyek sűrűn beborítják a kezem – válltól csuklóig – és a lábam – lágyéktól a térdig. Narkomániás beteg, aki sok esztendőn át állandóan kábítószerrel élt – ez első pillantásra világos. Arról nem is beszélve, hogy a kábítószer megszerzéséhez megbízható titkos csatornák kellettek; ebben a kisvárosban olyanok, akiknek lehetőségük lett volna rá, hogy állandóan ilyen óriási mennyiségű kábítószerrel kapjanak, természetesen nem sokan voltak.

Egészen biztos, hogy valami zsaroló lehetett, aki ügyesen használta ki egy másik orvos gyengeségét, vagy maga is orvos. Valóban, a kábítószerélvezők foglalkozási hovatartozását számba vevő statisztika szerint a legnagyobb százalékban olyan emberek találhatók köztük, akik kapcsolatban vannak az orvostudománnyal. S ha megállapítják a felhasznált narkotikumok mennyiségét, akkor kilátástalan helyzetbe kerülsz. Ami engem illet, megértem azt az állapotodat, amikor belefogtál "Írásbeli vallomás"-aidba. De elkéstem. Az egyetlen, amit tehetsz: törekedj arra, hogy a továbbiakban ne forduljanak elő hanyagságok. Na, semmi baj, minden rendben, minden a legjobb úton megy. Már leírtam, hogyan töltöttél belém vizet, de arra nincs lehetőségem, hogy megakadályozzalak. Te bizonyára már sok rendőrnek meséltél a csavargóról, aki dobzott öltött magára, de véleményem szerint megengedhetetlen, hogy egy halott csavargó boncolására az állam pénzét fecséreljék csak azért, hogy a halál okát megállapítsák.)

Tehát az utolsó előkészületek. Nem könnyű lecipelni engem a lépcsőn. Nehéz munka olyan nyavalyás számára, mint te vagy. Ráadásul, ha a hátadra veszel, a tüdőmre nehezedő nyomástól sugárban tör fel belőle a víz, és elönti a tarkódat. Úgyhogy jó lesz törülközővel körülcsavarni a fejemet. Aztán majd visszajössz a dobozért. Ne felejtsd el kiönteni a kannából a maradék tengervizet sem. A legkisebb mulasztás végzetes következményekkel járhat. Aztán húzd rá a holttestemre a dobozt, és spárgával kösd erősen az övemhez. Talán a legjobb lesz, ha azután csinálod, amikor a tetemet fölraktad a taligára. A nadrágot és a cipőt pedig talán még legjobb azelőtt felhúzni, hogy rám húzod a dobozt. Ezzel minden előkészület befejeződött. Most indulj. Talán minden eshetőségre készen egy ronggyal le kellene takarni? Nem, a fehér rongy túlságosan szemet szúr. Meg azután csaknem kizárt, hogy valakivel találkozol az úton. Ha mégis, elkanyarodsz – és minden rendben van. Az út lejtőn lefelé vezet, a taliga kerekei jól meg vannak kenve, így egyáltalán nem nehéz szállítani. Csak a kutyától sikerüljön megszabadulnod. Nincs rosszabb, mint mikor a nyomodba szegődik egy tolakodó kutya. Ezért, mielőtt útnak

indulnál, azt se felejtse el láncra kötni.

Ami pedig a helyet illeti, hogy hol dobd be a hullát – javaslom, hogy ott, a szójaüzem mögött, ahogy már korábban megállapodtunk. Nem mondom, hogy könnyű odagördíteni a taligát, de a hely előnyeit sem szabad szem elől tévesztetni – a víz egészen a lejtő lábáig kicsap, így a hullát nyomban elsodorja az áramlás. Mire mindennel elkészülsz, fél kettő lesz. Legkésőbb három óráig be kell fejezned. Különben véget ér az apály, megszűnik az áramlás a csatornában, s az egész éjszaka munkája füstbe megy. Viszont holnapra halasztani ezt az undorító dolgot, csak hogy... (A feljegyzések ismeretlen okból megszakadnak.)

Újabb betoldás, ezúttal az utolsó

Végre eljött az ideje, hogy feltárjam a teljes igazságot. Most, hogy végre levettem magamról a dobozt, szeretnék valódi énemben megmutatkozni, becsületesen elmondani – de egyedül neked –, ki volt, mi volt a feljegyzéseknek igazi szerzője, és mi volt a valódi célja.

Lehet, hogy nem hiszed el nekem, de

mindabban, ami eddig le van írva, szemernyi hazugság sincs. A képzelet játéka – rendben van –, de nem hazugság. A hazugság arra hivatott, hogy megtévessze azt, akinek szánták, eltérítse az igazságtól, a képzelet viszont, épp ellenkezőleg, a legrövidebb úton elvezetheti az igazsághoz. S mi egészen közel jutottunk az igazsághoz – most már csak a kezünket kell kinyújtani. Ezeknek az utolsó rövidke helyreigazításoknak mindenre fényt kell deríteniük.

Természetesen nem vagyok köteles feltárni az igazságot. Te sem vagy köteles hinni nekem. Nem a kötelességünkről van szó, hanem olyan problémáról, amely szorosan összefonódik bizonyos teljesen meghatározott, tényleges nyereségekkel és veszteségekkel. Részemről semmi értelme annak, hogy becsapjalak. Az egyetlen, amire kérlek, hogy ne úgy fogd fel jegyzeteimet, mint egy detektívregényt, amelyben több megoldás kínálkozik.

Igaz, úgy érzem, az utóbbi időben a detektívregényekben a legkevésbé odaillő megoldást választják – ez már szinte ragályos betegség lett. Most, hogy erről írok, eszembe jutott valami a részletfizetés elterjedéséről. Ma már, nem úgy, mint régen, nem sokan félnek

az injekciótól, s ritkán akadnak olyanok is, akik nem szánják rá magukat, hogy részletre vásároljanak. Részlethez folyamodni annyi, mint az adósság megfizetését biztosító zálog gyanánt saját magunkat, foglalkozásunkat és lakhelyünket nyilvánosság elé vinni. S mivel ma döntő többségben vannak azok, akiknek valódi foglalkozásuk és valódi nevük van, amelyet zálogképpen felhasználnak, ez természetesen a bűnözők, a nyomozók, a magánrendőrök számának csökkenéséhez vezet. Századunkban a partizánok és a dobozemberek óhajtják álcázni magukat, és szegülnek ellen a részletfizetés kényelmének. Én is ilyen dobozember vagyok. A részletellenesek egyike. Az általános tendenciával szembeszegülve szeretném jegyzeteimet igaz elbeszéléssel zárni.

Egyébként mint vélekedsz a halálról mint a szenvedés megkönnyítésének eszközéről? Felvilágosítás céljából idézem azokat a törvényszéki példákat, amelyeket Nagoj legfelsőbb bírója 1963 februárjában tett közzé:

1. Amikor gyógyíthatatlan betegség esetén a halál elkerülhetetlen.
2. Amikor a beteg szenvedései elviselhetetlenek környezete számára.
3. Amikor a beteg szenvedéseinek megszüntetése a cél.

4. Amikor a beteg teljesen öntudatánál van, és kinyilvánítja akaratát vagy kérését.

5. Amikor az orvos idézi elő. Esetleg a beteggel teljes egyetértésben.

6. Amikor az elhaláloztatás eszköze logikailag igazolt.

Ha engem kérdeznének, én azt mondanám, hogy ezekben a bírósági precedensekben túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítanak a fizikai természetű dolgoknak. Úgy gondolom, abban, ami az ember lényegének megértését illeti, ezek a precedensek a csüggedés és banalitás következményei. Nyilvánvalóan vannak olyan esetek, amikor az ember lelki gyötrelmei éppen olyan elviselhetetlenek a környezete számára, mint fizikai szenvedése. De erre ügyet sem vetnek. Olyan helyen, ahová a törvény keze nem ér el, minden gyilkosságot is a szenvedések megkönnyítését célzó halálnak lehet tekinteni. Ahogy nem tekintik a gyilkosságot bűnténynek a háborúban vagy a halálos ítélet hóhér általi végrehajtását, ugyanúgy nem lehet bűnténynek tekinteni a dobozember megölését sem. Ennek bizonyítására elegendő elolvasni a fentebb idézett precedenseket, csak a "beteg" szót "dobozember" szóval helyettesítjük. Teljesen tisztában kell lenned azzal,

hogy a dobozember létezése hasonló az ellenséges katonáiéhoz vagy a halálraítélthez, és a priori nem tekintendő törvényesnek.

Ezért is vélem úgy, hogy az igazság megközelítésének leggyorsabb módja nem annak a tisztázása, ki volt valójában a dobozember, hanem annak, hogy ki nem volt a dobozember. A dobozember olyan tapasztalattal rendelkezik, amelyet csupán dobozember ítélni meg, olyan tapasztalattal, ami csak az övé, s amit teljesen képtelen megítélni egy áldobozember.

Például a nyári napok, melyekkel először találkozik, aki dobozember lett. Ez a kezdete azoknak a megpróbáltatásoknak, amelyekbe beleütközik. Minden visszaemlékezés a fulladás érzetét kelti benne – szeretné körmével szétmargolni a dobozt. S ha csak a hőség miatt volna, azt még el lehetne viselni. Ha már kibírhatatlan, eredj oda akár-melyik bár ajtajához az aluljáróban, s a légkondicionáló készülék már fújja is rád a hideg levegőt. Mindennél undorítóbb a ragacsos izzadság, amely, mielőtt megszáradhatna, magába szívja az utca porát, és egyre vastagodó koszréteggé változik. Jobb táptalajt a penésznek meg a baktériumoknak kitalálni sem lehet. Az izzadságmirigyek zihálnak a megsavanyodott koszréteg alatt, ful-

ladozva kilógatják a nyelvüket, mint a puhatestűek a part menti zátonyon apály idején. A pusztuló bőr viszketése elviselhetetlenebb bármilyen belső fájdalomnál. A dobozember nem is úgy hallgatja azoknak a kínvallatásoknak a történetét, amikor szurokkal kenték be az embereket, vagy azt, amikor megőrült az aranyszínűre befestett táncosnő, mintha neki semmi köze sem lenne az ilyesmihez. A meghámozott gyümölcs érintetlensége a dobozember számára a tisztaság megtestesülése. Sokszor azt kívántam, hogy a dobozzal együtt a bőrt is lehántsam, ahogy a fügéről a héját tisztítják le.

De végül is a dobozhoz való ragaszkodás győzött. Öt-hat nap múlva, talán attól, hogy a bőröm hozzászokott a mocsokhoz, már nem éreztem semmiféle szenvedést. Vagy meglehet, a szervezet alkalmazkodott ahhoz, hogy csökkent a bőr lélegzéséhez feltétlenül szükséges oxigén felhasználásának mennyisége. Noha azelőtt bőségesen izzadtam, a nyár végére szinte teljesen megszűnt az izzadás. Amíg az ember izzad, még nem igazi dobozember.

Most elmesélem a jelvényes koldust. A legellenszenvesebb alakot mindazok közül, akikkel a dobozembernek alkalma volt találkozni. Roskatag koldus volt, s akár a hal a pikkelyekkel, egészen tele

volt aggatva jelvényekkel, játék kitüntetésekkel és érmekkel, a kalapján, akár a névnap tortán a gyertyák, kis nemzeti zászlócskák meredeztek. Valahányszor találkoztam vele, siránkozva megrohant. Mivel hozzászóltam ahhoz, hogy rendszerint nem figyelnek föl rám, elvesztettem az éberségemet, s ez egyszer nem tudtam elkerülni váratlan támadásait. Artikulálatlan jajgatással föl-mászott a dobozomra, és valamit beledöfött. Miután nagy nehezen elkergettem, kihúztam, amit beleszúrt a dobozba – a sapkáját díszítő egyik kis zászlócska volt.

Nagyon izgatott lettem. Még néhány centiméter, és a kötőtű, amelyre a zászlócska rá volt erősítve, átszúrta volna a fülemet. Ettől kezdve elhatároztam, habár ez nem tartozott elveim közé, hogy elsőnek én támadok a jelvényes koldusra. Szerencsére akkorra már megtanultam nehéz tárgyakat kihajítani a dobozból. Először (ha nem vagy balkezes) a kivágásba be kell dugni a jobb kezét, könyöknél, tenyérrel magad felé, be kell hajlítani, s a dobozzal együtt, a lábadat meg sem mozdítva, balra kell elhajolni. Abban a pillanatban, amint a test visszatér kiinduló helyzetébe, a könyököt a céllal egy magasságba emelve, hirtelen előre kell vágni a kezét. Ugyanúgy, mint a diszkoszvetésnél, csak

a láb részvétele nélkül. Aki nem képes egy jelvényes koldusra rátámadni, azt még nem lehet teljesen kialakult dobozembernek nevezni.

De a dobozember napjai, azután, hogy az utcára kilépett, általában nyugodtan telnek. Rendkívül ritkán érik kellemetlenségek. A zavar és a féltékenység – hogy közfeltűnést kelt –, az első két-három hónapban elmúlik. Mindenekelőtt az, hogy fájdalmasan reagálj a körülötted levők tekintetére – tehát, hogy bonyolulttá tedd az életed. A dobozember sem kerülheti el, amit minden embernek naponta tennie kell: enni, aludni, a szükségét végezni. Az alváshoz és az anyagcseréhez nem szükséges külön helyeket kiválasztani – más dolog, ha az evéstől van szó. Ha elfogynak az élelemtartalékok, a megszerzésükkel foglalkozni kell. Ha pénz és különösebb fáradás nélkül akarsz ételmet szerezni, akkor ételmaradék után kell nézned. Olyan helyre igyekszel, ahol az bőségesen és nagy választékban van.

De ahhoz is, hogy ételmaradékot találj, ismerned kell egy titkot. A hulladékon élő koldusoktól és csavargóktól eltérően, a dobozember nem tud úgy táplálkozni, mint kellene. Nem is az ízek választékosságáról van szó, hanem a higiénia elemi szabályairól. Igaz, helytelen lenne azt állítani, hogy az

ételmaradékok mindig tisztátalanok, de mégsem keltik a legkellemesebb benyomást. Különösen a szaguk ijesztő. Három év alatt nem tudtam megszokni azt a szagot. Arról van szó, hogy az ételmaradékok íze és szaga nincs összhangban. Mindennek megvan a sajátos szaga: a halnak a halé, a húsnak a húsé, a zöldségnek a zöldségé; az ember, miután meggyőződött arról, hogy a szagok a szájában bizonyos arányban összekeverednek, megnyugszik, és egyetért ezzel a keveredéssel. Az ember kiköpi a falatot, ha sült garnélarákba harapva banánízűt érez. Émelygés jön rá, ha egy darab csokoládé olyan ízűnek bizonyul, mintha sült polip volna. Az összevissza keveredett ételmaradékok szaga nem teszi lehetővé, hogy kölcsönös összefüggésbe hozzuk őket bizonyos ételekkel, s jóllehet az ember elméletileg elfogadja, mivel is van dolga, élettanilag nem tudja elfogadni.

Az ételszerzésben az első lépés: a szagtalan, száraz ételmaradékok keresése. S ez hihetetlenül nehéz. A falatozók és éttermek hulladékai két alapvető típusra oszlanak: az első, a formájukat könnyen elvesztő, nehezen tartósítható ételeké, ezekből van a legtöbb. Miután előzőleg elkülönítették ezeket az ehető tárgyaktól (evőpálcikáktól, papírszalvétáktól, törött

edényektől és egyebektől), óriási műanyag tartályokba hányják, amelyeket minden reggel elszállítanak egy sertéstelepre. A másik típus: olyan termékek, amelyek megtartják formájukat, de miután az egyik vendég otthagya őket, nem adhatók oda egy másik vendégnek... Például a kenyér, az összes sült, a szárított hal, a sajt, az édességek, a gyümölcsök. Ezeknek a termékeknek nincs semmi különös értékük, de azért keresni kell őket – sehogysz kerülnek maguktól az ember szeme elé. Talán azért, mert noha ezek is ételmaradékok, nem romlanak gyorsan, és a későbbiekben felhasználhatók. Valóban, a kenyeret megszáritják, és ledarálják prézlinek, a sült hal vagy a csirke csontjaiból pedig pompás erőlevest lehet készíteni. A dobozember, ugyan már írtam erről, szabadon megszerezheti magának az ennivalót egyenest az üzlet polcáról. Így neki nem különösebben fontos, hogy az ételmaradékok felkutatásának tudományával rendelkezék. Ez csupán jó lehetőség arra, hogy hozzászokjon az utcához. Ahhoz, hogy valaki dobozember minőségben a tolongásban és a tülekedésben töltse idejét, mindenekelőtt feltétlenül meg kell szoknia az utcát. És ha megszokta, akkor bárhol legyen is, az idő koncentrikus

köröket rajzol köréje. Minden, ami távol van, gyorsan tovatűnik majd, a középpont pedig rendszerint megdermed, s ez azt jelenti, hogy az idő nem telik majd olyan gyötrelmesen egyhangúan. Akinek elviselhetetlenül unalmas a dobozban, biztosan nem igazi dobozember.

És most gondolkozz. Ki nem volt dobozember? Kinek nem sikerült dobozemberré válni?

Mi történt D-vel?

Serdülő korában D arra vágyott, hogy erős legyen. Mindenáron erős szeretett volna lenni. De nem volt világos elképzelése arról, hogyan csinálja. Egy szép napon az a gondolata támadt, hogy furnérlemezből, keménypapírból és tükrokből valami periszkóphoz hasonlót készít. A cső felső és alsó végébe negyvenöt fokos szögben tükröket helyezett el, és ennek az alkalmazhatóságnak a segítségével, képletesen szólva, át tudta helyezni a szemállását kétoldalt, lefelé és fölfelé a cső hosszában. A felső végén levő tükörhöz keménypapírból készített zsanért illesztett, madzagot erősített, és változtatni tudta a hajlásszöget.

Úgy határozott, hogy műszerét először egy kis zugban próbálna ki, a raktárak és a közeli sokemeletes ház kerítése között. Ezt a helyet már akkor kinézte magának, amikor kiskorában bújócskát játszott. Keskeny átjáró volt ez, nem lehetett látni sem az utcáról, sem a ház ablakaiból. Leguggolt, orrát megcsapta a nyirkos föld szagával keveredő patkánybűz. Könyökét a térdére támasztva, a periszkópját a szeméhez szorította. Felső végét kidugta a kerítés fölé. Az utca meredeken haladt a hegy alatt, így még magas termetű járókelők sem láthatják, mi történik a kerítés mögött. Ezenkívül a meredek úton bizonytalanul érzik magukat, s aligha akad bárki is, aki ne a lába elé nézne, hanem felfelé. Így biztatta magát D, csillapítani igyekező izalmát, ám amikor az utca valóban feltűnt a tükörben, közvetlenül a szemé előtt, alig tért magához a meglepetéstől. Mintha az egész tájék megrovó tekintettel meredne rá. Önkéntelenül visszahőkölt. A periszkóp vége a kerítéshez ütődött, és betörött, cuppanó hangot adott, mintha érett mandarint nyomtak volna szét. A feszültségtől egészen megizzadva D hozzáfogott, hogy ragasztószalaggal megjavítsa. Másodízben, most már bátrabban, ellenállva a tükörből rámeredő képnek, minden erejével igyekezett folytatni a

megfigyelést. S amikor kitartott, és nem engedett a nyomásnak, a feszültség enyhült. Miután meggyőződött, hogy ellentekintetektől nincs mit félnie, végérvényesen megnyugodott, zavara fokozatosan múlt, s a látkép a szó szoros értelmében a szeme láttára kezdett átalakulni. Világosan fel tudta fogni, hogy megváltoztak a viszonyok a látvány és önmaga, a többi ember és önmaga között. A fő célt, amit periszkópja elkészítésével követett, így vagy úgy, de elérte.

Semmi különösebb újat nem fedezett fel. Nyugodt, ugyanakkor nagyon erős fény önti el a látképet, a legkisebb részletekig, minden lágynak, simának tűnik. A járókelők arckifejezéséről, a testtartásukról teljesen le van törölve minden, ami arra késztené, hogy ellenérzést ébresszen az emberben. Nincsenek gonosz, kötekedő tekintetek. A betonozott úttestről, a kerítésekről, a telefonpóznákról, az útjelzésekről, minden kitüremlésről és egyenetlenségről, amelyből összeállt a látvány, le voltak vágva a kiugró, éles sarkok. Mintha az egész világ megtelt volna a szombat éjjel örökké tartó kezdetének nyugalmaival. A tükör segítségével kedvtelve szórakozott az utcán. S válaszképpen az utca visszamosolygott rá. Milyen szép a világ,

ha csak abban a pillanatban is, amikor nézed. Képzeltében D békeszerződést kötött ezzel a világgal.

Miután belekóstolt a megfigyeléseibe, és bátrabbá vált, helyét változtatva nézegetni kezdte az egész utcát. Az utca ezért nem tett neki szemrehányást. A világ, amikor periszkópon át nézték, határtalanul nagylelkű volt. Egyszer, érzelmi kitörésnek engedve, egy kis kalandot ötölt ki. Elhatározta, meglesi, mi történik a szomszéd ház illemhelyén. Ez kissé távolabb álló szárnyépület volt, amelyben egy tornatanárnő lakott. De lehet, hogy nem is lakott, csak arra használta a jó hangszigetelésű szárnyépületet, hogy senkit nem zavarva ott zongorázzon. De akkor még D mindezt nem tudta, és különösebben nem is iparkodott, hogy megtudja.

Miután azonban kiötölte ezt a kis kalandot, váratlanul úgy viselkedett, mintha már rég eszelte volna ki, kezdte úgy érezni, hogy minden erőfeszítése épp ennek az előkészítésére irányult. Az udvari épület kissé messzebb állt a kerítéstől, csaknem szorosán az ő folyosóból elkerített, apró szobája mellett. Ezért az illemhelyen lehúzott víz zaja közelebről és tisztábban hallatszott, mint a hangszigetelő fal tompította zongorahang. Tulajdonképpen a zongora és a zubogó

víz zaja sohasem hallatszott egyidejűleg, de mintha titkos értelem volna benne, D fejében összefolyt a szomorú, megejtő dallam – amelyet gyakorlatai legvégén játszott a tanárnő – és a fehér fajanszcsészében a levegővel keveredő vízörvény zaja. Elég volt meghallani, hogy van valaki a szomszéd illemhelyen, s valami máris úgy égette belülről, mintha gőzt lehelt volna be, s a megszokott dallam a megszokott feszültséget váltotta ki.

Az illemhelyen, a padlóval egy magasságban van egy kis ajtócska, amelyen keresztül úgy látszik, a szemetet söprik ki; ezt egyszer teljesen véletlenül fedezte fel. Ha sikerül kinyitnia ezt az ajtócskát, nem lesz probléma, ha viszont nem sikerül, akkor a mennyezeti szellőzőnyíláson kell belesni – más megoldás nincs. Ezen nehéz belesni, főleg azért, mert miután a ventilátort kivették (valószínűleg zavart), a nyílást fémhálósval fedték be a rovarok ellen. Elég volt elképzelnie, hogyan fog leleskelni, szeme már égett is a vágyakozástól. Régebbi megfigyelései szerint is a tanárnő kétszer szakítja félbe gyakorlatait – pontosan ötkor és nyolckor. Ezután az illemhelyre megy – leggyakrabban nyolc órakor. Ez nagyon kényelmetlen volt D számára. Szülei rendszerint ebben az

időben otthon vannak, s nehéz észrevétlenül kimenni az udvarra. Bezzeg ötkor apja még nem jön haza a hivatalból, gyakran az anyja sincs otthon, ebben az időben vásárolni megy vacsorára. A legjobb idő a döntő tettekre. Igaz, még világos van, és fennáll annak a veszélye, hogy a tanárnő megláthatja, de itt is segít a periszkóp. Az utcát figyelve megtanulta magabiztosan használni. Az a vágy, hogy megvalósítsa, amit kigondolt, hogy a tanárnő után leselkedjen, a szivárvány minden színével festette be határozatlanságát.

D, miután aznap hazatért az iskolából, mindenféle hihetetlen ürügyeket talált ki, hogy öt órakor szabaddá tegye magát, hogy elodázza anyja elmenetelét otthonról. Körülbelül négy óra negyvenkor a gyakorlatok befejeződtek, és már-már kezdődnie kellett annak a bizonyos dallamnak – akkor végre elengedte az anyját. Maga pedig, periszkópját oldalához szorítva, felhúzta lyukas orrú vitorlavászon tornacipőjét, és kiosont az udvarra. Feltételezésével ellentétben a kerítésnek erről az oldaláról a periszkóp is használhatatlannak bizonyult. Nos hát, mit lehet tenni, ráadásul meg, ha a kerítésnek erről az oldaláról leselkedik, nagyon valószínű, hogy elkapják. Át kell mászni, ott

kevésbé valószínű, hogy meglátják, gondolta. Mivel nem óhajtja tudtára adni a tanárnőnek, hogy leselkedik... akkor, ha fel is fedezné, hogy leselkednek utána, ő pedig úgy tesz, mintha nem venné észre, hogy a tanárnő felfedezte... a leselődő és a meglesett között – titokban reménykedett benne – valamiféle közeledés jön létre. Eszébe sem jutott, milyen rosszallást válthat ki a leselődés – a ki nem mondott szerelmi vallomás.

Átmászott a kerítés alatt, és már odaát volt. Ott még nyirkosabb volt a talaj, mint az ő udvarukban. A kerítés és a ház között fél méter sem volt a távolság, s ide nyilván csak ritkán tévedt valaki. A földet sűrű, ezüstös moharéteg fedte. Oldalvást befurakodott az illemhely és a kerítés közti részbe. Szerencséje volt. A kis ajtó az illemhely padlójánál vagy öt centiméternyire nyitva volt. A periszkópot természetesen vízszintes helyzetben kell majd tartani. A lélegzete elakadt, a melle összeszorult. Nekidőlt a kerítésnek, lehunyta a szemét. Végül, miután lélegzethez jutott, kiválasztotta a helyet, és elhelyezte a periszkópot. Az első, amit meglátott, a fajansz vécékagyló volt. Nem fehér, ahogy gondolta, hanem világoskék. A padlón kis fehér szőnyeg, rajta meg egy pár ezüstös színűre festett gumisaru.

Bárhogy változtatta is a tükrök helyzetét, a látótér csak jobbra és balra mozgott, az viszont, aminek kellett volna, nem esett be a látómezőbe. Nyugodj meg, mondta magának, a periszkóp vízszintes helyzetben van, hogy felfelé és lefelé is lehessen nézni, ahhoz meg kell fordítani a csövet. Faerezetű furnérlemez borította a falat.

Úgy érezte, hogy az idő nem halad, s a zene ma a végtelenségig tart. Egész teste tüzelt, a lélegzete úgy tört elő a torkából, mint valami fuvolából. Az volt az érzése, hogy a koponyája szétnyílt, s abból – akár dugó az üvegből – kiugrott a két szeme. Az anyja már-már hazajön. A pianínó ünnepélyes hangjaira az inai megfeszültek, akár ha ideggyulladás lett volna. Alig tudta visszatartani magát, hogy be ne rontson a házba, és darabokra ne törje a pianínót.

De közeledett a játék vége. Az ismerős záróakkordok... az utolsó... D biztatta magát: nem kell olyan nagy reményeket táplálni, túlságosan pimasz dolog lenne azt remélni, hogy már az első alkalommal minden sikerül. De nem remélni sem lehet. D reszketett. Nehezen lélegzett, nem kapott levegőt. Száját szélesre tárva, szivattyúként szívta be a levegőt.

Hirtelen felharsant egy hang a füle mellett:

– Ki az? Mit csinálsz itt? Vigyázz, eszedbe ne jusson elszaladni. Ha elszaladsz, mindenkinek elmondom.

D összehúzta magát, kissé felemelkedett. Le volt sújtva. Még arra sem volt ereje, hogy odafordítsa a fejét, és megállapítsa, honnét jön a hang. Alig lélegzett, lélegzete azokra a röptükben kihunyó kis szikrákra emlékeztetett, amelyek a vékony füstcsőből pattannak ki.

– Fordulj felém, és eredj be a házba.

A hang nem fenyegető, inkább segítőkész.

– Na, gyerünk, gyorsabban.

Mintha az illemhelyről jönne a hang. De senkit sem látni. Honnét, hogyan láthat engem?

– Ne felejtse itt a csodálatos műszeredet. Indulj a tornáchoz. Az ajtó nincs becsukva. – Még ezután megy az illemhelyre, vagy már most ott ül? Rosszul állítottam oda a periszkópot.

– Látom, mire készülsz. Ha elszaladsz, csak rosszabb lesz. Ne piszmojj, eredj a tornáchoz.

Számára nem maradt más, mint engedelmessé válni. Csakugyan, tegyük fel, hogy elszalad, de hát az nem old meg semmit. Talán a figyelmeztetését: ha elszaladsz, rosszabb lesz – úgy lehet érteni, hogy ha nem szalad el, akkor nem áruháza be az iskolában meg a

szüleinek, akkor viszont bármilyen büntetés várjon is rá, legjobb, ha itt megkapja. Megadón, akár a zsákba dugott malac, melléhez szorítva a feleslegessé vált periszkópot, megkerülte a házat, és a lépcső felé indult. Az ajtó, amely azelőtt engedelmes, eleven testre emlékeztette, betonlappá változott.

Mindjárt az ajtó mögött a nagy szoba a pianínóval. Már annyira tönkretette a szű, hogy elég egy pillantást vetni rá, s az ember teste rögtön viszketni kezd. A padlót zöld szőnyeg borítja. Alighogy becsukta maga után az ajtót, a szoba mélyén kinyílt egy másik, és belépett a tanárnő. Benyomult vele a zubogó víz hangja is. Nyilván egyenest az illemhelyről jött. A víz zajához D tudatában a tanárnőnek az ülőkén szorongó fehér feneke társult. Nem tudta rávenni magát, hogy felemelje a fejét – kellemetlen érzés fogta el, mintha csakugyan maga előtt látná a tanárnő fenekét.

– Bezárom az ajtót.

A tanárnő megkerülte őt, s a zár kattánása hallatszott.

– Nem szégyelled magad?

– Szégyellem.

– Úgy hallom, mutál a hangod. Most már értem, miért tetted. Pizskos úgy ez, egyenesen undorító. Megértem, hogy szégyelled magad, de én, a tanárnő –

még jobban. Szégyelled magad, és engem is szégyenkezésre kényszerítettél. Mit csináljak veled? Ha most elengedlek, újra kezdted a dolgot...

– Többé nem fogom...

– Szóval, mit csináljak veled?

– Igazán nem fogom többé.

– Rendben van. De azért meg kell hogy büntesselek. Majd úgy csinálom, hogy pontosan azt érezd, amire engem kényszerítettél.

A tanárnő a pianínóhoz ült, ujjai gyorsan futottak ide-oda a billentyűkön. Annak a bizonyos dallamnak utolsó akkordjait játszotta, amit a falon keresztül hallott. Csakhogy most összehasonlíthatatlanul ünneplésebben hangoztak. Mintha egy zászló megfeszült vászna csapkodna remegve a szélben. D egyre jobban érezte, milyen illetlenül viselkedett, érezte saját jelentéktelenségét, s végül is nem tudta visszatartani könnyeit.

– Milyennek találod ezt a dallamot?

– Tetszik.

– Tényleg tetszik?

– Nagyon tetszik.

– Tudod-e, ki a zeneszerző?

– Nem tudom.

– Chopin. A bámulatos, a nagy Chopin.

A tanárnő hirtelen abbahagyta a játékot, és felállt.

– Most pedig gyorsan vetközz le. Én

kimegyek.

D nem értette meg mindjárt, hogy mit akar a tanárnő. S miután kiment a szobából, egy darabig mozdulatlanul állt, semmi nem jutott eszébe.

– Na mi van? Mit pizsmogysz? – hangzott az ajtó mögül. – Mindent kitűnően látok a kulcslyukon keresztül. Ha tényleg elítéled, amit tettél, akkor most csináld, amit mondtam.

– Mit kell tennem?

– Le kell vetkőznöd, nem érted? Arra kényszerítetted egy tanárnőt, hogy átélje ezt a szégyent. Nincs hát most semmi jogod a tiltakozásra.

– Kérem, bocsásson meg.

– Nem. Jobb lesz, ha mindent elmesélek az apádnak meg az anyádnak?

D le volt sújtva. Olyan érzése volt, mintha a gyomra valahová lesüllyedne, és helyén üresség támadna. Nem arról van szó, mintha annyira ellenére lett volna pucérra vetkőznie. Sőt úgy érezte, hogy ebben mintha kölcsönös meg-egyezésre jutottak volna. De nem érzett magában kellő elszántságot.

Csak egyet tehetett, hogy meghunyászkodik. Csúnyasága miatt szégyenkezve ledobta a kabátját, lehúzta az ingét, leengedte a nadrágját, és ott állt meztelenül. De a tanárnő sehogy sem reagált erre. Nemcsak hogy egy

hang sem hallatszott – a megtestesült csend guggolt ott. A tanárnő tekintete sötét sugárként döfte át a kulcslyukon keresztül. Minden egyhangú lett, a szeme kezdett elsötétülni. Összeszorította a térdét, átfogta a fejét, készen arra, hogy elsírja magát. De könnyek nem jöttek. Belsejében egyszerre minden száraz lett, akár a homokos tengerpart reggelfelé.

– Nos, érted már? – A tanárnő hangja az ajtó mögött kifejezéstelen volt. D bólintott. Csakugyan megértett mindent. Sokkal mélyebben, mint amennyire ezt egy bólintással megerősíthette, és sokkal mélyebben, mint amennyire ő maga érezte.

– Most elmehetsz.

Az ajtó kinyílt, és a kulcs tompa zajjal a padlóra hullott. Azé az ajtóé, amelyet belülről kulcs nélkül is ki lehetett nyitni

..

A klinikán, ahová végül eljutottam, az ajtók zárva vannak, s kint függ a tábla, hogy ma nincs fogadás. A hátsó bejáratnál rekedten vinnyog ugyanaz a szelíd kutya. Becsengetek. Türelmetlenül egyre nyomom a csengő gombját. Valaki közeledik. Hirtelen kitárul az ajtó, s a lány beenged a házba, mintha csak

türelmetlenül várta volna jöveteletem. Csevegve indul befelé. Nem hallottam jól, mit mondott. Nagyon valószínű, összetévesztett az áldobozemberrel (vagy álorvossal), s azt korholja. Minél előbb helyreigazítom a tévedését, annál jobb. Már köszörülöm a torkom, és magyarázni kezdem:

– Én nem a doktor úr vagyok. Én az igazi vagyok. Ismétlem: az igazi. Tegnap este vártalak a híd alatt. A volt fotóriporter...

Szája kissé megnyílik, és gyorsan végigmér tetőtől talpig. Arca a döbbenettől megdermed.

– Nem szégyelli magát? Miért nem tartotta be az ígéretét? Azonnal fényképezzen le. Maga nyilván nem tudja, de...

– De igen, tudom. Bizonyára a doktor úrra gondolsz. Épp most találkoztam vele az utcán.

– Fényképezzen le, kérem...

– Nem tudom lefényképezni. Nagyon siettem ide.

– Hagyja abba. Most pedig...

– De én meztelen vagyok. Teljesen meztelen. Lezuhanyoztam a parton, kimostam a fehérneműmet, és várni kezdtem, hogy megszáradjon. A dobozt csak azután lehet elhagyni, ha az ember felkészíti magát arra, hogy elhagyja, nem igaz? Aztán el akartam válni a

doboztól és eljönni ide, hogy magad is meggyőződj róla: betartottam az ígéretemet. De elaludtam. Olyan mélyen, mintha úthenger lapított volna szét. És ráadásul, amíg aludtam, egész idő alatt azt álmodtam, hogy le se tudom hunyni a szemem, ezért aztán, noha csak nemrég ébredtem fel, nem tudtam jól kialudni magam. De ez nem is számítana. Amikor felébredtem, akkor fedeztem fel, hogy a fehéreneműm és a nadrágom valahová eltűnt. Kétségbeejtő helyzet. Azt hiszem, reggelfelé azt álmodtam, hogy gyerekek zászlót tűznek bambusznyélre, s a parton hordozzák, nyilván ez nem álom volt, hanem valóság. Most kezdek rájönni, hogy nem zászlóval szaladgáltak, hanem az én nadrágommal. Valahol, valahogy nadrágot kellett szereznem. Akármilyen ócskát, csak szerezni tudjak... Ezzel a gondolattal elvándoroltam a városba, s egyszerre, éppen ott, ahol a gát véget ér, egy ugyanolyan dobozember megy, mint én... Most minden elveszett, gondoltam, nem sikerül nadrágot szereznem.

A lány hirtelen elnevette magát. Miközben meggörnyedő testét nehezen tartotta meg a sarkán, szinte rázkódott a nevetéstől. Először gonoszul nevetett, csúfondárosan, de ez nem tartott sokáig nála, nevetése egyszerűen vidámmá

változott. Miután jól kinevette magát, élénk lett és kedves.

– Az nem számít, hogy meztelen. A szerződés, az szerződés.

– Már bocsáss meg, de valami régi nadrág is megtenné, talán tudnál egyet kölcsönadni?

– Legyen úgy, hogy én is levetkőzőm magának meztelenre. Hiszen fényképezni akart engem. Ha mindketten meztelenek leszünk, akkor nincs miért szégyenkeznünk, igaz?

– Meztelen férfit nézni, az szörnyű.

– Téved – válaszolja szenvtelenül a lány, és gyorsan vetkőzni kezd. Blúz... szoknya... melltartó... Milyen utálatos ez a doboz. Egyszerűen nem tudom már elviselni.

Teljesen meztelenül ott áll előttem. Az ajkán alig észrevehető kihívás. De a szemében komor kérés. Meztelen, és egy cseppet sem néz ki meztelennek. Túlságosan jól áll neki a meztelenség. Különösen testem dobozból kimeredő alsó része látszik több mint komikusnak.

– Egy pillanatra behunynád a szemed? Vagy elfordulnál...

– Örömmel.

Hangjában nevetés. Elfordul, és vállával nekidől a folyosó falának. Csizmalehúzás közben érzem, hogy enyhén reszketek. Csendesen kimászok a dobozból, hátulról odalopakodom

hozzá, és átfogom a vállát. Nem ellenkezik, én pedig egyre csökkentem a bennünket elválasztó távolságot, és közben állhatatosan próbálom meggyőzni magam, hogy a távolságot köteles vagyok örökké megtartani.

– És ha az úr egyszerre beállít, nem baj?

– Aligha jön meg. Nem is óhajt visszajönni

– Milyen jó szagú a hajad

– Rendetlen...

– Bevallok valamit. Nem én voltam az igazi.

– Hallgass...

– Itt vannak a feljegyzések, az igaziak. Az igazi dobozembertől maradtak rám, a halála után.

– Úszom az izzadságban...

(Aligha van szükség a figyelmeztetésre, hogy ezekben a halál előtti feljegyzésekben minden tiszta igazság, hogy ezek őszinte vallomások. A haldokló mindig érthetetlen gyűlöletet, féltékenységét érez azok iránt, akik a halála után itt maradnak. Ezek között feltétlenül akadnak kishitűek, akik a csontjuk velejéig át vannak itatva bosszúsággal az "igazság"-nak nevezett nagyhangú váltót illetően – az ilyenek arra fog-

nak törekedni, hogy legalább a koporsó fedelét hazugsággal szögeljék le. Csak nem kell mindent úgy felfogni, mint egyszerű halál előtti feljegyzéseket.)

Álmában a dobozember leveszi magáról a dobozt. Arról álmodik-e, ami azelőtt volt, hogy a dobozban kezdett élni, vagy az azutáni életéről álmodik, hogy elhagyta a dobozt...

A ház, amely felé indultam, dombon állt, hogy úgy mondjam, a város kijáratánál. Végtelenül hosszú utat tettem meg lovas fogaton, és most végre megérkeztem a ház kapujához. Az út hosszúságáról ítélve a ház nem a város kijáratánál, hanem inkább a bejáratánál áll.

Lovas fogat – egyszerűen így nevezem. Valójában viszont a fogatot nem ló húzta, hanem ember, akit préselt kartonlemezből készült doboz takart. Ha pedig teljesen őszintén beszélek: ez az ember az apám volt. Túl van a hatvanon. Habár volt ebben valami régimódi, az apám semmiképp meg nem törte volna a város ősi hagyományát, amely szerint a házassági szertartás idején a vőlegénynek lovas fogattal kell a menyasszonyért érkezni, s magát fogta be ló helyett. De hogy engem meg ne

szégyenítsen, kartonlemezéből készült dobozba bújt. Nyilvánvalóan még azzal is törődött, nehogy a menyasszony meggondolja magát.

Természetesen, ha lett volna pénzem, hogy lovas fogatot béreljek, az apám biztosan nem tette volna meg értem, s azt hiszem, én magam sem kértem volna erre. De lemondani az esküvőről csak azért, mert nem tudtam megfizetni a lovas fogatot, túlságosan bántó lett volna. Ezért semmi más nem maradt számomra, mint apám jóságához fordulni.

De hatvanéves apám egyáltalán nem tudta a ló szerepét betölteni. Nehezen vonszolta a fogatot a hegyre a gödrös úton – egy tizednyi igazi lovat sem ért. Én persze nem szállhattam le, hogy hátulról toljam a fogatot, s így alig haladt előre. Csak az idő röpült őrült gyorsasággal. Ráadásul az irgalmatlan rázás következtében a végsőig fokozódott annak szükségessége, hogy elvégezzem a dolgomat, s amire odaértünk, teljesen elzöldültem.

Végre megállt a fogat.

Apám oldotta el a dobozról azokat a bőrszíjakat, amelyekkel a lovat a fogat elé fogják (nem tudom, hogy nevezik ezeket), s a dobozra vágott kis ablakon keresztül rám pillantva erőtlenségemmel, fáradtan elmosolyodott. Kényszeredett

mosollyal válaszoltam neki, és lassan lekászálódtam a fogatról.

Ez a fogat, amelyet én lovasnak neveztem, teherszállításra szolgált. De nem volt olyan megállapodás, hogy nem lehet a menyasszonyért ilyen fogaton érkezni, fő, hogy megnősüljek, aztán éntőlem már úgysem megy sehová. Szapora szuszogással, csoszogva futottam az út szélére, menet közben gombolva ki a nadrágomat, s a hasamat megfeszítve akkora megkönnyebbülést éreztem, mintha az égbe röppentem volna, s a távolból kéklő hegyek fölött szállnék.

– Chopin, mit csinálsz? – kiáltotta zavarában a hátam mögött az apám. Szörnyű meggondolatlanságot követtem el. A menyasszonyoméék háza meg az út között sűrű bozót nőtt, s én meg voltam győződve, hogy az teljesen eltakar. De a menyasszony nem bírta tovább a várakozást. Nyilván már messziről meghallotta a közeledő fogat hangját, s kijött az út szélére fogadni engem. Zavaromban megpróbáltam elbújni a bokrok mögött, amelyeket oly szerencsétlenül megbízható oltalomnak tartottam. Találkozott a tekintetünk. Egész biztos, hogy mindent látott. Az ágak között megcsillant a fehér ruha, futó lábak könnyű dobogása hallatszott, ajtócsapkodás, mint amikor

fakalapáccsal dobra ütnek. S minden elcsendesült. Elerőtlenedve, ide-oda dülöngélve, hihetetlen nehézséggel keresztülvergődtem a remény és a kétségbeesés között feszülő vékony zsinegen, s abban a pillanatban, amikor az annyira vágyott partig már csak a kezemet kellett kinyújtani – már-már rálépek, reménykedtem –, a kötélről egyszerre kiderült, hogy baltával elvágta. Le kell tenni róla, de letenni róla elképzelhetetlen.

– Apám, te a gyámja vagy, kérlek, csinálj valamit.

A torkomat könnyek fojtogatják. Sírva tovább vizelek, kis gödröt vájva a földbe vidáman árad szét a világossárga tócsa.

– Nem, Chopin, le kell tenni róla – bizonygatja szomorúan az apám, a lyukon kidugott kezével a dobozt kopogtatva. – Kérlek, ne légy nyakas. Modern fiatal lány semmi pénzért nem fog férjhez menni egy “mutogatóhoz”.

– De én egyáltalán nem vagyok “mutogató”.

– De ő teljesen azt hiheti, és itt nincs mit tenni. Hiszen mindent látott.

– De nekem, ha törik, ha szakad, meg kell házasodnom.

– Viselkedj férfi módjára, legalább apád jósága iránti tiszteletből, aki érted a ló szerepét is magára vállalta. Kérlek. Még szerencse, hogy rajta kívül senki

nem látta. A jövőben, Chopin, amikor az önéletírásod száznyi kötetre növekszik, nem szeretném, ha valaki tudomást szerezne erről a botrányos esetről. Nem való, hogy az önéletírásodból az következzen, mintha a sorsodat az határozta volna meg, hogy rosszkor álltál neki vizelni. Igaz? Hisz nem csináltál semmi szégyellni valót. Mindennek az exhibicionistákkal szemben táplált előítélet meg a városi hatóságok nemtörődömsége az oka, akik elhanyagolják a nyilvános illemhelyek építését. Na mindegy, menjünk. Semmi nem köt minket ehhez a városhoz. Elmegyünk egy másik nagyvárosba, ahol vannak nyilvános illemhelyek. Ha vannak, akkor az ember bármikor elvégezheti a szükségét, a kicsit is, a nagyot is...

Én nem reménykedtem abban, hogy a nagyváros meggyógyítja a szívem sebet. Mindez így van. S apám valamiért Chopinnek szólít engem. Nemcsak én kaptam sebet, gondoltam, s úgy határoztam, hogy nem keserítem őt. Mindent összevetve én is apám véleményén voltam, hogy nincs miért ittmaradnunk ebben a városban. Milyen védtelen az ember, amikor vizel – ez a gondolat szörnyű nyugtalanságot keltett bennem.

A fogattól megváltunk. De apám

határozottan elzárkózott az elől, hogy leveesse a dobozt. Konokul hajtogatta, hogy, mivel felerészben ő az oka, neki mint apának kötelessége – változatlanul – a ló szerepét betölteni. És én apám dobozán lovagolva hagytam el azt a várost, amelyben sok éven át éltem.

A nagyvárosba megérkezve nyomban kivettünk egy padlásszobát pianínóval, s úgy határoztunk, hogy várunk, amíg ránk nem mosolyog a szerencse. Anélkül hogy magamnak számot adtam volna róla, elképzeltem, mintha teljes kört tettem volna, s most léptem volna be a lány házába a hátsó bejáraton. A megtört szívet csak munkával lehetett megvigasztalni, és apám valahol szerzett és hozott nekem egy rajzalbumot megtollat. Asztal helyett a pianínót használva nekiláttam emlékezetből lerajzolni “ő”t. Kell-e mondanom, hogy mesterségbeli tudásom növekedésével a lány a portrékon egyre meztelenebb lett.

– Chopin, neked nem mindennapi tehetséged van. Elismerem. De hát tudod, pénzügyeink nem valami vigasztalóak. Talán gazdaságosabban kéne használnod a papírt, kicsit kisebbre csinálni a rajzokat...

Apámnak igaza volt. Persze ő nem a papír méretére gondolt. Egyszerűen kis rajzon, tollal könnyebb kifejezni azt, amit az ember akar. Tovább rajzoltam, egyre

kisebbitve és kisebbitve a lapokat. Mivel kisebbek lettek, gyorsabban befejeztem a rajzaimat, s ezért kezdtem még több papírt felhasználni, mint azelőtt. Akkor még apróbb lapokat kellett vágnom. Ez azzal végződött, hogy gombostűvel csipetnyi négyszögletes papírdarabkákat tűztem a rajztáblára, akkorákat, mint a nagyujjam párnája, és nagyítón keresztül nézve, hallatlanul finom, szabad szemmel kivehetetlen vonalakat húztam. Csak amikor teljesen belefeledkeztem a munkába, akkor lehettem együtt a lánnyal.

Egyszer furcsa dolgot fedeztem fel. A manzárdszoba, ahol rendszerint síri csend volt, váratlanul emberi zsvivajjal lett tele. Eddig ezt valahogy nem vettem észre. Az ajtótól a pianínóig sorban álltak, s ez a sor egész a folyosó végéig húzódott. Aki a sor elején állt, pénzt tett a dobozba (persze az apám volt benne), s óvatosan fogva egy rajzomat, távozott. Nem nagyon csodálkoztam. Sőt mintha ez már elég régóta így lett volna. Csakugyan, az utóbbi időben sokkal jobb lett nálunk a koszt, s az asztalul szolgáló vén pianínó helyén vadonatúj zongora állt. Erősen megváltozott apám doboza is - már nem préselt kartonlemezből volt, hanem csillogó csatokkal ellátott, igazi vörös bőrből. Nyilvánvalóan, mit sem gyanítva, kezdtem általános elismerésre

szert tenni. Rajzaimat egyenesen a tollam alól vásárolták, s bármennyit rajzoltam is, a vásárolni óhajtók sora nem csökkent.

De ez most semmit sem jelent számomra. A kapott pénzen apám alighanem igazi lovat vásárolt, de ez sincs semmi kapcsolatban velem. Azóta egyszer sem láttam, hogy apám kimászott volna a dobozból, s kételkedem is benne, hogy valóban ott van-e. Rajzaimon a lány megmarad olyan, amilyen réges-rég volt, noha a valóságban annyi évvel kellett öregednie, amennyi közben elmúlt, ennek így kell lennie – az én vágyakozásom az oka. Csak gondolnom kell rá, s az emlékezetem tisztán életre kelti keserű elválásunkat, s a szememből, amely mostanában mindig nedves, nyomban patakzani kezdenek a könnyek. Az apám minden esetben kidugja a kezét a dobozból, és egy új selyem zsebkendővel megtörli a szemem. Hisz a rajz oly csipetnyi, hogy egyetlen apró könnycsepp is elég, hogy tönkretégye.

Ezért nincs most egyetlen olyan ember sem, aki ne ismerné a nevemet. Kezdetben aligha lehetett olyan enciklopédiát találni, amelyben ne lett volna cikk Chopinról, a világon az első postabélyeg feltalálójáról és

elkészítőjéről. De a postaügy fejlődésével és állami kezelésbe adásával nevem úgy vált híressé, mint bélyeghamisító. Nyilván ez az oka annak, hogy egyetlen postahivatalban sem függött az arcképem. S csak a doboz apámnak megtetsző vörös színét alkalmazzák még most is imitt-amott a postaládák színeként.

Öt perccel a függöny felhúzása előtt

“Köztem és közted most forró szél fúj. Érzeki, égető, forró szél süvölt. Őszintén szólva nem tudom, mióta fúj már. Ettől az észvesztő hőségtől és a fülemben füttyülő széltől úgy érzem, elvesztettem az időérzékemet.

De tudom, a szél irányának előbb vagy utóbb meg kell változnia. Egy szép napon hűvös nyugati szél fúj majd helyette. S akkor ez a forró szél, akár egy kísérteties látomás, elszáll a meztelen testtől, és senki még csak nem is emlékszik majd rá. Igen, a hőség borzasztó. Magában a forró szélben benne rejlett annak az előérzete, hogy már-már véget ér.

Miért? Ha megkérnének, hogy magyarázzam meg, valószínűleg meg

tudnám tenni. A fő – hallgatod-e a magyarázataimat, vagy nem... Tudom, van egyszemélyes színház, de nem untatlak? Nos hát?... folytassam?... vagy...”

“Tessék, csak ne nagyon hosszan...”

“Azt mondd, ne nagyon hosszan, öt percig?”

“Igen, öt perc éppen jó lesz.”

“Nyilvánvaló, ez mégiscsak szerelem. Lényegében valami eltérő attól, amit szerelemnek neveznek, valami, ami fokozatosan mind magasabb és magasabb lett, amíg végül is irdatlan ködtoronnyá nem változott, megdermedve átalakult. Szerelem, amely – ha lehet így mondani – annak tudatából jött létre, hogy viszonzatlan... a végén kezdődő paradox szerelem. Egy költő azt mondta: a szerelem – gyönyörű, szeretettnek lenni – undorító. A viszonzatlanból keletkező szerelem árnyékot sem hagy maga után. Nem tudom, szép, vagy sem, de fájdalmában semmi esetre sincs megbánás.”

“Miért?”

“Mit miért?”

“Mire jó egy már befejezett beszélgetést folytatni?”

“Semmi sincs befejezve. A viszonzatlan szerelemből keletkezett. A forró szél most éppen fokozódik.”

“Forróság van, mert nyár van.”

“Nem, úgy látszik, nem vagy képes megérteni. Természetesen ez elbeszélés. Olyan elbeszélés, amely épp most bontakozik ki. Mivel hallgatod, köteles vagy egyik szereplője lenni. Éppen most vallottak szerelmet neked. Bármilyen kellemetlen lesz is, bármilyen ostobának fogom is érezni magam, mégis nagy csapás lenne számomra, ha nem velem játszatnák a visszautasított szerepét.”

“De miért?”

“Nem a befejezés a fontos. Valahogy feltétlenül érzékeltetni kell azt a forró szelet, amely átjárja most meztelen testemet – ez tény. A befejezés nem probléma. A most fújó forró szél – ez az, ami fontos. Az alvó szavak és érzések, mintha nagyfeszültségű áramot bocsátottak volna át rajtuk, kék lánggal fellobbantak – ezt jelenti, hogy elkapott a forró szél. Ritka az az eset, amikor az ember tulajdon szemével megláthatja a lelket.”

“Jeles férfi. Aki így tud nőt szédíteni, nem kell félnie, hogy megsebzí magát. De nem lóg itt ki a túlon túl is megfontolt számítás?”

“Valóban, a fele – igaz. De ha ezt nem ismered el, akkor a másik felétől jobb, ha hallgatok.”

“És szeretnéd folytatni?”

“Természetesen.”

“Még két percig jogod van hozzá.”

“Ostobán cselekszel.”

“Ne vesztegessük hiába az időt.”

“Igen, az időt meg kell becsülni. De én nem óhajtom visszafordítani. Az én benned létezésem mennyivel jelentéktelenebb a te bennem létezésednél. De hogy ezt a kint legyőzhessem, lassan ki kell tágítanom az időt. Ha szabadon használod a csábítás művészetét, akkor mindig van remény arra, hogy a békének és a boldogságnak legalább egy darabkáját megragadhatod. Ezért olyan fontos számomra ez a viszonzatlan szerelemből támadt ritka, forró szél. A szavak bámulatos erdeje, az érzelmek gyönyörű tengere... Elég könnyedén megérinteni a tested – s megáll az idő, beköszönt az örökkévalóság. A forró szélnek ebben a gyötrelmes viharában nem fogok eltűnni egészen a halálomig, megadatik nekem az átváltozás művészete...”

S íme, a függöny felhúzását jelző csengőt meg sem várva, a dráma végét ért

Most már meg lehet mondani pontosan és határozottan. Nem tévedtem. Lehet, hogy kudarcot vallottam, de nem tévedtem. A kudarc egy szemernyi bán-

kódást sem okozott. Tehát nem a kiteljesedésért éltem.

A bevégott ajtó csattanása.

Elment. Már nem haragszom, és nem sértődöm meg. A bevégott ajtó csattanásában mélységés részvét és együttérzés zengett. Köztünk nem volt veszekedés, sem ellenségeskedés. Nyilvánvalóan úgy akart eltűnni, hogy lehetőleg ne a főbejáratot használja. Ezért feszélyezte a bejáratú ajtó csattanása. Várok tíz percet, és beszögelem. Felesleges reménykednem, hogy visszajön. Csak addig várok, amíg olyan messzire ér, hogy nem hallja meg a kalapács csattogását.

Ha végzek a bejáratú ajtóval, már csak az marad hátra, hogy bereteszeljem a hátsó bejáratú ajtaját az első emeleten. Azután, hogy furnérlemezzel és préselt kartonnal elzárom az ablakokat és a szellőzést, a nappali fényugár sem hatol be a házba. Annál is inkább, hogy most felhős este van. A ház teljesen el lesz vágva a külvilágtól – nem lesz rajta sem bejárat, sem kijárat. Azután itt hagyom. Csak dobozember juthat ki a házból. E feljegyzések végén szándékozom elmondani, miként és hova szököm.

Eltelt a tíz perc.

Odamentem a bejáratú ajtóhoz, hogy beszögelem. De melléütöttem, és a bal

kezem hüvelykujján, a köröm mellett, megsértettem a bőrt. Kiserkedt a vér, de a fájdalom hamar elmúlt.

Visszaemlékszem rá, hogy az én hazatérésemtől az ő elmeneteléig egész idő alatt egyetlen szót sem ejtettünk. Utóíz persze maradt. De aligha tűnt volna el a beszélgetéstől. Az a szakasz, amikor a szavak még valamilyen szerepet játszanak, véget ért. Elég volt tekintetet váltanunk, hogy mindent értsünk. A túlon túl tökéletes – csupán csak egyike a pusztulás folyamatában keletkező jelenségeknek.

Az arca kissé feszült. Lehet, hogy azért tűnik ilyennek, mert úgyszólván semmi kozmetika sincsen rajta. De arcának megváltozott kifejezése csupán csak kis része a benne végbement változásoknak – nekem mindegy, milyen az arckifejezése. Fő, hogy fel van öltözve. Hogy milyen ruha van rajta, az adott esetben nem fontos. Már vagy két hónapja meztelenül élt. Én is teljesen meztelen voltam. Semmi ruhám nem volt, csak a doboz. A házban két meztelen ember tartózkodott. S rajtunk kívül nem volt senki. A névtáblát és a cégtáblát levettük, a kapunál a vörös lámpa nem égett, senki se tért be hozzánk, még tévedésből sem, ezért nem volt szükség arra, hogy közleményt

függesszünk ki a fogadás ideiglenes szüneteléséről.

Naponta egyszer mentem ki a dobozban a házból. Láthatatlan emberként kószáltam az utcán, beszeréztem a legszükségesebb dolgokat, főleg az ennivalót. Ha az ember egy és ugyanabba az áruházba nem tér be gyakrabban, mint havonta egyszer, akkor nem kell attól tartania, hogy összeszidják. Nem lehet mondani, hogy fényűzően éltünk, de szükségét sem szenvedtünk semmiben. Meg voltam győződve, hogy nem egy évet élünk le ily módon, kettesben.

Miközben felfelé haladtam a hátsó bejárat lépcsőjén, az első emeleti folyosón levettem a dobozt meg a cipőmet, ő pedig már türelmetlenül várta visszatérésemet, és meztelenül rohant fel hozzám. Ezek voltak a legizgatóbb percek. Remegve, oly erősen simultunk egymáshoz, hogy parányi rés sem maradt köztünk. A szókészletünk elképesztően szegényes volt. A feje körülbelül az orromig ért, s én azt suttogtam: "Milyen illatos a hajad", ő pedig még erősebben hozzám simulva ezt visszhangozta: "Milyen édes." Így hát, azt hiszem, nem a szavakban volt a lényeg. Azok csak addig hatásosak, amíg egy két és fél méter sugarú kör választ el bennünket, és fel tudjuk ismerni

egymásban a különböző embereket. Azt sem hiszem, hogy kapcsolatunkat zavarta az a bizonyos hullakamra, amely ugyanott volt, a lépcső mellett. Szótlanul elkerültük, a szótlan elkerülés viszont egyértelmű annak elismerésével, hogy az gyakorlatilag nem létezik.

Azután kibontakoztunk az ölelésből, és a folyosó végén levő konyhába mentünk. De ha nem öleltük egymást, akkor is igyekeztünk állandóan egymáshoz érni. Például ő a mosogató mellett állt, és krumplit vagy hagymát tisztított, én pedig ezalatt mellette a padlón kuporogva simogattam a lábát. Konyhánkban a padlót vékony penészréteg borította. A központi konyha a földszinten volt, ezt viszont már régen átalakították kifejezetten a klinikán fekvő betegek számára, de úgyszólván soha nem használták, és pusztulásnak indult. Nekünk megvolt az okunk, hogy ismét használatba vegyük. Azzal szemben egy üres szoba állt, s kényelmes volt a folyosón át odahajigálni a hulladékot az étel előkészítése után. Amit a zöldségről letisztítottunk, meg a halfejeket polietilén zsákba raktuk, de a patkányok pillanatok alatt kirágták, és a hulladékot széthurcolták az egész padlón. Fél nap alatt oszlásnak indult, s bőz csapott ki a szobából, valahányszor kinyitottuk az ajtót. De ez sem zavart bennünket egy

cseppet sem. Mindenekelőtt azért, mert egy másik ember bőrével való érintkezés teljesen átállítja a szaglást. Ezenkívül mi, nyilván öntudatlanul, úgy éreztük, hogy ez kedvező feltételeket teremt számunkra, amelyek lehetővé teszik, hogy ne gondoljunk a hullakamra létezésére. Hogy az egész szoba megteljen a hulladékokkal, ahhoz legalább fél év szükséges – így véltük optimistán.

De valóban olyan optimisták voltunk-e? Azt hiszem, mi egyszerűen már a legelején lemondtunk minden reményről. A szenvedély – indíték arra, hogy lángra lobbanjunk. S bennünk legyőzhetetlen vágy élt, hogy lángra lobbanjunk. Féltünk megszakítani a fellángolást, és kételkedem abban, kívántuk-e, hogy továbbra is létezzen a valóságos világ. Nem volt jogunk olyan végtelenül messzire tekinteni, mint fél esztendő, amikor a hulladék az egész szobát megtölti. Reggeltől éjszakáig szüntelenül azon igyekeztünk, hogy egymáshoz érjünk. Nagyon ritkán zárkóztunk be két és fél méteres sugarú körzetbe. Abból a távolságból, amely rendszerint köztünk volt, egymást úgyszólván nem látni, de mi ezt nem éreztük kényelmetlennek. Megszoktuk, hogy képzeletünkben egységes egészbe egyesítsük a részeket – csak így láthattuk egymást, s ez óriási

szabadságérzést adott. Az ő szemében én apró részekre voltam tagolva. A hátamra vonatkozó megjegyzéseken kívül egy szóval sem nyilvánította ki a külsőmet egészében érintő véleményét, függetlenül attól, hogy tetszett-e neki vagy sem. Nyilvánvalóan ez különösebben nem izgatta. A szavak, mint olyanok, kezdték elveszteni minden értelmüket. S az idő is megállt. Minden kitűnően ment három napig, három hétig is. De bármilyen sokáig tartott volna ez a lobogás, ha véget ér, akkor egy pillanat alatt lesz vége.

Ezért, amikor ma megláttam, hogy ahelyett hogy meztelenül fölszaladna, felöltözve, szótlanul néz rám, akkor nem éreztem különösebb zavart, inkább csak levertséget arra a gondolatra, hogy újra vissza kell térnem a régi örömtelen élethez. A meztelenségem most végtelenül szánalmasnak hatott. Mintha üldöznének, úgy másztam be a dobozomba, és megdermedve várni kezdtem, amíg elmegy – nem maradt számomra semmi más. Homlokát ráncolva ide-oda nézegetett, de úgy tett, mintha nem venne észre. Olyan volt, mintha csak azt akarná megállapítani, honnét jön az a rossz szag. Aztán lassan megfordult, és visszament a szobájába. Lopakodva én is elindultam a hajdani kezelőbe. Ha akarja, újra lehet kezdeni

mindent. Akárhányszor újra lehet kezdeni. Feszülten hallgatóztam, próbáltam megállapítani, hogy mit csinál. Semmi mozgás. Nincs kizárva, hogy arra vár, én ajánlom, hogy kezdjünk újra mindent. De akárhányszor kezdjük is újra, mindig vissza fog térni ugyanaz a hely, ugyanaz az idő.

Lekopott az óra számlapja.
Legjobban a 8-as szám rajta.

Naponta kétszer feltétlenül
Ránézek, tekintetem érdes.

Lekopott hát.
Vele átellenben
A 2-es szám.

Az ember szeme éjszaka csukva.
Átsuhan rajta, soha meg nem állva.
Ezért az sokkal kevésbé kopott le.

Ha van ember, akinek az órájának
Kopott a számlapja,
Akkor ő az, aki egy
mutatófordulattal Megkésve
kezdte az életét.

S ezért a világ őt mindig
Megelőzi egy mutatófordulattal.
Amit ő látni vél,

Még nem jött el az a világ.
Kísért az idő.
A számlapon a mutatók
merőlegesen állnak, Nem várván a
csengetést, hogy felhúzzák
a függönyt.
A dráma véget ért.

Most pedig – utoljára elmondom
őszintén. Amit hallottam, az valójában a
szobája ajtajának csapódása volt. A
bejárati ajtó csapódását nem hallhattam.
Az elejétől fogva be volt szögelve. Nem
kevés erőmbe került, hogy jó erősen
beszögeljem. Ez azt jelenti, hogy nem
mehetett el. A hátsó feljáróra vezető
kijáratot bereteszeltem, így most örökre
be van zárva a házba. S csak ez az
átkozott blúz meg a szoknya választ el
bennünket, jóllehet a ruha hatása egy
pillanat alatt el fog tűnni, csak el kell
oltanom a villanyt. Ha nem lesz látható –
az egyértelmű a meztelenséggel.
Elviselhetetlen, amikor felöltözötten néz
rám. A sötétben viszont olyan lesz,
mintha vak volna. Újra kedves lesz. Én
pedig megszabadulok attól, hogy olyan
terven kelljen törni a fejem, amelyhez
nem fűlik a fogam – hogy hogyan
vakítsam meg őt.

Ahelyett hogy kimásznék a dobozból,
inkább belezárom az egész világot. Most

éppen a világnak kell behunynia a szemét. És olyan lesz, amilyenek én képzelem. Ebben a házban el van rakva minden, ami árnyékot teremthet és kirajzolhatja a formát; a zseblámpától, gyufától és gyertyától kezdve egészen az öngyújtóig.

Vártam egy kicsit, aztán eloltottam a villanyt. Nem tűntetőleg, ugyanakkor különösebben nem is bujkálva benyitottam a szobájába. Természetesen meztelenül, a dobozt letettem. Elképzelve magamnak a sötét kis szobát, megrökönyödtem attól a hihetetlen változástól, ami végbement benne. Amit láttam, annyira különbözött attól, amit feltételeztem, hogy nem is annyira megijedtem, mint inkább zavarba jöttem. Az a terület, amely mindig szoba volt, síkatorrá változott, valamiféle pályaudvar mellett sorakozó üzletek hátsó felén kezdődött. Az üzletekkel átellenben egy ingatlanforgalmi iroda és ugyanakkor egy sajátlagos kézipoggyász-megőrző épülete állt. Keskeny utcácska volt ez, amelyen egy ember is csak nehezen tudott végigmenni, s a tájéka és fekvése után ítélve még aki nehezen tájékozódik a terepen, az is azonnal megállapíthatta, hogy ez valójában a pályaudvar épületébe ütköző zsákutca. Hacsak nem kell vizelnie, aligha téved ide valaki.

Összetekert gumicsövek...
bádoghordóból fabrikált kályha...
halomba dobált kartondobozok... egy
vén autó meg öt cserép – benne
kiszáradt törpefák – zárta el az átjárást.
Milyen céllal indult éppen ide a lány? Ha
az volt a célja, hogy préselt
kartonlemezéből készült dobozt találjon,
akkor hová tűnhetett innét?

Ahogy széthánytam ezt a limlomot, és
előbbre jutottam, keskeny
betonlépcsőbe ütköztem, amely elzárta
előttem az utat. Nem meredek s
mindössze öt lépcsőfok. Ahogy lemen-
tem rajta, nem hittem a szememnek – a
lépcső nagy betontérben végződött. Első
pillantásra megállapítottam, hogy
viaduktot kezdtek itt építeni, de a
munkát középen abbahagyták, s így a
viadukt nem is készült el.

Ráléptem a betonra. Hirtelen
megerősödött a szél, s elhozta hozzám a
vasúti pályán folyó éjszakai munka zaját.
A felhőkön nyilvánvalóan a neonreklám
fénye verődött vissza – az ég merő bíbor
volt. Még egy lépés előre, s egyszerre
üresség tátong előttem, vagy hét-nyolc
méterre pedig vasútvonal. Emelődarura
emlékeztetett, betonfalak közé szorítva,
melyeken könnyek csorogtak, akár egy
befejezetlen épület vázáról aláfolyó
madárürülék.

Meg kell találnom őt. De innét egy

lépést sem tehetek előre. Ez végül is nyilván egy része ugyanannak a véges térségnek. De mégis, hova tűnhetett? Óvatosan lenéztem, de a sötétben nem láttam semmit. S mi lenne, ha még egyet lépnék? Érdekes. Valószínű, ott ugyanaz van. Minden ugyanaz, ami e házon belül történik.

Igen, hogy el ne felejtsem, még egy fontos kiegészítés. A doboz elkészítésénél az a legfontosabb, hogy elegendő üres helyet hagyjunk benne a feljegyzések számára. Bár nem fontos, üres hely lesz mindig elegendő. Bármilyen buzgón írd is a feljegyzéseidet, az üres helyet teljesen megtölteni sem sikerül. Engem mindig meglep, hogy bizonyos feljegyzések éppen annyit jelentenek, amennyit egy üres hely. Mindenesetre marad mindig szükséges tér a név számára. De ha nem hiszed, ne hidd el, nekem mindegy.

A doboz, amely külsőre egyszerű, közönséges kocka, valójában, ha belülről nézzük, bonyolultan kacskaringózó utacskákkal teli, kusza labirintus. És akár mennyit rohangálj is ide-oda a dobozban, az – mint egy újabb bőrréteg, amely testedet fedi – mind újabb és újabb utacskákat ötöl ki, s végérvényesen eltévedsz bennük.

Kétségtelen, hogy valahol ebben a labirintusban túnt el ő is. Nem szökött meg, nem, csak egyszerűen nem képes megtalálni azt a helyet, ahol én épp most lakom. Ezt teljes bizonyossággal mondhatom. Egy csöppet sem bánkódom. Amikor sok az útmutató szál, akkor létezzen annyiféle igazság, amennyi útmutató szál.

Hallani a mentők szirénáját.

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó
igazgatója

Felelős szerkesztő Déva Mária • Műszaki
vezető

Sebestyén Lajos • Tipográfus Tóth Éva •
Kiad-

ványszám 3000 • Megjelent 9,2 (A5) ív
terjedelem-

ben, 1978-ban, Garamond betűtípusból •
MA 3277

77-4911 Pécsi Szikra Nyomda

F. v.: Szendrői György

ISBN 963 270 784 2
ISSN 0324 – 7929

